

על פי התורה אשר ירוך
Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ
מראי
מקומות
עומקא דדינא

הלכות חלוקת שותפות וסילוק פועלים

PARTNERSHIP DISSOLUTION &
EMPLOYMENT TERMINATION

על פי התורה אשר יורוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

PREPARED BY

Rav Yitzchak Grossman

Dayan at the Bais Havaad

Rav Dovid Grossman
Rosh Bais HaVaad

Rav Baruch Fried
Dayan and Yorucha Project Editor

Rabbi Chaim Belsky
Head of Yorucha Development

Rav Ariel Ovdia
Dayan and Editor

Rabbi Yaakov Tescher
Director of Torah Projects

A project of **BAIS HAVAAD**
HALACHA CENTER

1.888.485.VAAD(8223) | 732.232.1412

WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA

YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER
105 RIVER AVENUE, SUITE #301
LAKEWOOD, NJ 08701
501C3 TAX EIN# 26-3711474

BAIS HAVAAD DIVISIONS

Business
Halacha
Services

Bais Din
& Dispute
Resolution

Zichron
Gershon Kollel
for Dayanus

Medical
Halacha
Center

Kehilla &
Bais Din Primacy
Initiative

Halachic Awareness
& Education

תוכן הענינים

חלק א' – חלוקת השותפות

- 8 ..... נטילת הפצה מנכסי השותפות
- 15 ..... מת אחד מהשותפים
- 18 ..... דין חלוקה וגוד או אגוד
- 28 ..... חלוקה ע"י גורל

חלק ב' – פיטור עובדים

- 46 ..... בעל הבית החוזר
- 51 ..... חזרה מחמת אונס
- 55 ..... סילוק עובד שאינו מתנהג כראוי
- 68 ..... סילוק פועל שאין לו זמן [At-will]

חלק ג' – התפטרות עובדים

- 74 ..... פועל יכול לחזור בו
- 84 ..... דבר האבוד
- 89 ..... חוזר מחמת אונס
- 93 ..... גרם הפסדים בחזרתו

חלק ד' – פיצוי עובדים

- 100 ..... מצות הענקה לעבד עברי
- 104 ..... דין או לפנינים משורת הדין
- 111 ..... מנהג הסוחרים
- 115 ..... חודש לשנה

YORUCHA CORPORATE SPONSORS:

FOUNDERS & BUILDERS

לע"נ ר' אברהם נחמן ב"ר זאב וולפסון זצ"ל

In memory of
HARAV YOSEF GROSSMAN ZT"L
לע"נ הרב יוסף ישראל ב"ר משה גרוסמן זצ"ל

LOWINGER FAMILY
ר' מאיר משה בן בן ציון הלוי ז"ל • מינקא בת משה שמואל
ע"ה • ר' דוד בן ברוך בענדיט ז"ל • גאלדא בת משה דוד
ע"ה • ר' יונה בן יצחק ז"ל • מרים בת חיים ע"ה

**BARRY LEBOVITS
& FAMILY**

לע"נ ישראל ליב בן מרדכי ז"ל,
ברכה לאה בת אריה לייב ע"ה

**MR. HOWARD
ZUCKERMAN Z"l**
ר' צבי יעקב בן פסח יהודה ז"ל
By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman

**ARYEH WEISS
& FAMILY**

MAAREH MEKOMOS DEDICATIONS

**DINA DMALCHUSA &
MINHAG BMAMMON**

Dedication available

**MISHPITEI HAMAMMON &
HILCHOS GEZEL**

Dedication available

**GEZEL AKUM &
GENEIVAS DA'AS**

Dedication available

HALACHOS OF EMPLOYMENT

לע"נ ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל | האשה מלכה בת ר'
משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל | האשה רבקה בת
ר' גבריאל חיים ע"ה

Dedicated by Mr. & Mrs. Avigdor Fried

**HALACHIC DEALS
& DOCUMENTS**

Dedication available

**BUSINESS & EMPLOYMENT
ON CHOL HAMOED**

Dedication available

CORPORATE CHAMETZ

Dedication available

*Distribution sponsored by Reb Shimshon Bienstock
& Family*

*in honor of the Yorucha Chabura at the Kollel Los Angeles
and its Rosh Chabura - Rabbi Zalman Frager*

PARTNERSHIPS & CORPORATIONS

Dedication available

*Distribution sponsored by Mr. & Mrs. Meir Futersak
לכות פרואה שלמה לכל חולי ישראל*

INFRINGEMENT & COMPETITION

*Dedicated in memory of
Rav Yehuda Kelemer זצ"ל*

*Young Israel W. Hempstead Eitz Chayim Dogwood Park
Led by R' David Felt, Led by Rabbi Dov Greer
R' Aaron Gershonowitz*

COMMITMENTS & KINYANIM

Dedicated

לזכר ולע"נ ר' אברהם דוב ב"ר יצחק מנחם הכהן ווענגראו ז"ל
נפטר י"ב סיון תשמ"ד תנצב"ה. הונצב ע"י משפחתו

ONAAH & MEKACH TAOS

Sponsored by

Frankel Ruben Klein, Attorneys at Law
Mayer S. Klein, Managing Partner
בע"ה. Solving serious business problems.

TZEDAKAH & MA'ASER I

*Dedicated by the Yorucha Chabura at
Khal Zichron Moshe Dov - Far Rockaway, NY
in honor of their Mara D'asra and Rosh Chabura
Rav Aaron Eliezer Stein Shlit"l
לכות ר' שמואל ברוך הי"ט ומשפחתו עמו"ש*

TZEDAKAH & MA'ASER II

Dedicated by the Yorucha Chabura at

**כולל
זכרון
שניאור
SHENUR**
לע"נ ר' אברהם דוב ב"ר יצחק מנחם הכהן ווענגראו ז"ל
נפטר י"ב סיון תשמ"ד תנצב"ה. הונצב ע"י משפחתו

*in honor of their
Rosh Chabura
הרב מיכאל איללעס שליט"א*

RIBBIS FUNDAMENTALS

This volume has been sponsored by

STEINMETZ | LLC

ATTORNEYS AT LAW

*לע"נ ר' אברהם ברוך בן יעקב יצחק ז"ל
ולע"נ פייידא נעבא בת ר' פאזל הערץ ע"ה*

RIBBIS IN COMMERCE

לע"נ ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל
האשה מלכה בת ר' משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל
האשה רבקה בת ר' גבריאל חיים ע"ה

Dedicated by Mr. and Mrs. Avigdor Fried

**PROFESSIONAL ADVICE AND
MALPRACTICE**

Dedication available

**BROKERAGE AND LASHON
HARAH IN BUSINESS**

Sponsored by Mordechai & Chaya Klein

One
REAL ESTATE
commercial & residential

**YICHUD AND
GENDER-RELATED ISSUES**

Dedication available

**AVODAH ZARAH AND ISSUREI
HANA'AH**

Dedication available

THE BAIS DIN PROCESS

ר' שמואל ברוך הי"ט
ומשפחתו עמו"ש
Far Rockaway, NY

PESHARA & ARKAOS

**THE
ROTHENBERG
LAW FIRM LLP**

SHABBOS & COMMERCE

Dedication available

Sugya Introduction

Concepts that will be discussed in this topic

“Eis lifrotz v’eis livnos.” There is a time to break and a time to build. (Koheles 3:3)

At some time or another, business relationships come to an end, and the remnants need to be sorted out. This can create significant strife if done incorrectly. In this booklet, we will explore various halachic topics related to the termination of a business relationship.

PARTNERSHIP DISSOLUTION

The first sub-section explores the rules governing when a partner may unilaterally exit a partnership, without the consent of the other partners.

Next, we look at several different procedures for the allocation of partnership assets among the partners upon partnership dissolution, including the division of the asset into portions of equal quantity or value; the *gud o agud* ultimatum, where one partner offers the other the choice to either purchase the offerer’s share of the asset or to sell his share to the offerer; and time-sharing of the asset.

When a partnership asset has been subdivided into distinct portions but the partners cannot agree on who will receive which portion, a lottery is used to decide the matter. This sub-section discusses the theory and practice of such lotteries.

FIRING EMPLOYEES

The second section surveys the rules governing the firing of employees and the rescinding of offers of employment. In some circumstances, an employer is allowed to do so; in others, doing so is unethical but cannot be enjoined by the court; while in still others the employer remains liable to the employee for any promised compensation.

This section also outlines the rules governing firing an employee for cause, as well as a major dispute among recent *acharonim* over whether a default employment arrangement is “at will,” and the employee may be fired

without any cause, or whether in the absence of cause the employee must be retained as long as the employer’s original need for which the employee was hired remains.

QUITTING EMPLOYMENT

This third section clarifies when an employee or contractor is or is not permitted to quit his service, as well as the rights and remedies available to the employer in various different circumstances involving the improper quitting of his employee or contractor, including those where the quitting results in loss, financial or otherwise, to the employer.

Also discussed is the dispensation of *ones*, where the employee is unable to work or where working would entail significant hardship.

SEVERANCE

Although *halachah* contains no intrinsic obligation for an employer to pay an employee any sort of severance upon the termination of his employment, this section discusses several Torah principles which do call for, and even require, in certain circumstances, the payment of some sort of severance:

- An ethical extension of the Biblical obligation to give parting gifts (*ha’anakah*) to a Jewish servant (*eved ivri*) upon the termination of his servitude.
- A general imperative to go beyond the letter of the law (*lifnim mi-shuras ha-din*).
- Prevailing custom (*minhag*).

Included in this final section is a discussion of the custom in Israel and in *chinuch / klei kodesh* contexts in the United States of paying severance to an employee in the amount of *chodesh le-shanah*, one month (of the final year’s compensation) per year of service.

BUSINESS HALACHA daily

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

QUESTIONS ON Peshara & Arkaos

Below are some practical scenarios that will apply to the material

1

If two partners jointly own a multiunit property and want to dissolve the partnership. How can they go about dividing it?

2

May an employee quit their job upon receiving a job offer with a higher salary?

4

Does Halacha require an employer to give severance pay to an employee that was let go?

3

Reuven has an employee named Shimon who is doing a very competent job. One day, Reuven hears that his good friend Levi lost his job and would like to hire him instead of Shimon. Does he have an obligation to keep Shimon as his employee or can he terminate him even though he is a good employee and did nothing wrong?

Join BHD and receive a 3-5 minute video post derived from the current Yorucha topic.

JOIN "BUSINESS HALACHA DAILY" TODAY!

For answers to these questions, and for more Q&A topics like these, visit baishavaad.org/daily
To sign up to the Business Halacha Daily WhatsApp group messages 732.232.1412

חלק א' חלוקת השותפות

תוכן הענינים

- נטילת הפצה מנכסי השותפות 8
- מת אחד מהשותפים 15
- דין חלוקה וגוד או אגוד 18
- חלוקה ע"י גורל 28

For the Halacha Shiur on Dividing Joint Assets, see pages 42-44

THIS CHELEK HAS BEEN DEDICATED

לע"נ האשה בלומא בת ר' אפרים
ר' שמחה אברהם ב"ר חיים דוד ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

ולזכות הרח הנימול לשמנה
עקיבא שמחה בן יוכבד יטל
שיחיה לאורך ימים טובים עד מאה ועשרים אמן

הונצח ע"י משפחת דויטש

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) נציג חותם יעקב בל;
ד"ר טהופין (ב) טהופין;
ד"ר ג' [מנסה (ג) טהופין;
(ד) ליעל נר ע"א.

הנהגות הבי"ח

(א) גבי' הוא מעבד אר
כל"ל וזאת ו' נמקד"ס;
(ב) רש"י ד"ה אהן וכו'
שמחמישים כל"ל;

תורה אור השלם

(א) ובעתה יהיה רבים
יעמדו על קדש הנהג
הבן פריץ עמך ינשא
לקדמוי חזון ונבשלו;

(ב) והוליד בן פריץ שפך
דם ונשחא אה מאחר
מאמר; והואל ת"ח.

הנהגות זיוונים

(א) בשניות ופעולה:
[3 ציל ווא (דפד"ר) 3]
[3 בשניות ובשני מד
קצבה, בדפד"ר ומה:
[7 תביי אוקים:
ס' מציל ומהאי (ביש
ע"פ רש"י ובה בקעת
כח"ס); [1 ציל תנן הנהג
הרש"י הרקיס); [1 ציל
היה (רש"י); וכה
במורי ובכתבי (D ארז
רמ"י); [8] [8 ציל
שדורכי (רש"י); וכה
בדפד"ר); [1 יעדיה מותר
(ביש); וליחת בדפד"ר;
זר"י (רש"י); [8 ציל
קב"ש; יעדיה (גדון)
ובמנוק"י כונס שלו. צד
הרחב שבמנוק"י אהרן
להגביה, בעניין רש"י
שעל הרקיס); [8 ציל
ש"י (ביש) וכמו ברש"י
ע"י זה פ"א ד"ה תתון);
מן בד"ל ש"פיעולה;
[8 ציל תורת חיים;

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קה.

תרי עיסקי וחד שטרטא פסידא דלוח. קבל היום ממנו זמנה ולמחר
זמנה וכחז שטר על מאחזים הפסיד הלוח כמנה דפרשיית שאס
יהא הפסד זה ושכר זה לא יחשבו כל אחד לבדו אלא השכר
ימלא הקרן תמילה ואח"כ יחולקו המותר ואם כחז ב' טענות כמפתש
היה"ל ממעבד הפסד על זה לבד והשכר

תרי עיסקי וחד שטרטא פסידא דלוח ואמר רבא
*האי מאן דקבל עיסקא מן חבריה ופסיד
מרה ומלייה ולא אודעיה לא מצי אמר ליה
דרי מוהיאך פסידא ברהאי מושום דאמר ליה
להכי מרתה למליותיה כי הויי דלא ליקרו
לך מפסיד עיסקי ואמר רבא (ב) *הני בני תרי
דעברי עיסקא בהדי הדדי ורווח וא"ל חד
לחבריה תא ליפלוג או א"ל איך נרווח טפי
דינא הוא דמעבד (ב) ואי א"ל הב לי פלגא
דרווחא אמר ליה רווחא לקרנא משתעבד
ואי א"ל הב לי פלג' רווחא ופלגא קרנא אמר
ליה עיסקא להרדי משועבד ואי א"ל נפלוג
רווחא ונפלוג קרנא ואי מצי לך פסידא
דרינא בהרך א"ל לא מולא דבי תרי עדיף;
*מתני' המקבל שדה מחבירו ולא רצה
לנכש ואמר לו מה איכפת לך הואיל ואני
נותן לך את חבירך אין שומעין לו מפני

הני בני תרי דקבלו עיסקא בהדי הדדי. מאלם אחד וא"ל ומאלי
נקט בני האי גוונא ולא נקט האי מאן דקבל עיסקא מחבריה
וה"ל לפי שהמקבל יכול לחזור קודם הזמן ולומר לא אטרע עוד
ואטול מה שיגיע לדי עדי הנה דפועל יכול לחזור אפילו בזמן היום (א)
אלא בעל העיסקא יכול להיות שאין
יכול לחזור שהרי פלגא הוה מלוה
צד המקבל וגם פלגא דפקדון נתן
לו וזאת והשליטו להשתכר צ' עד
הזמן וזה לא היה שום חידוש להשמיענו
דמעבד המקבל דעטע פשוט
כדפרשיית ולהכי לא נקט בני האי
גוונא: *מולא דבי תרי עדיף.
בטולה הוה מצי למימר כוונת הכי
אלא דעדיפא מיניה קאלנר כוונת:

לענין רש"י

פ"א פירוש דמה, כל
גדול כעין אה לוחו צו חס
התפלה (עין רש"י
יפועו ל' ובי דף עד
ע"כ ד"ה שאני וזה
פירוש. ש"ד"ר. פירוש
אלד הרמב"ם של מעלה (ב)
המנוק"י אותו להגביה
דף סג פ"א ד"ה סג
ועין ערוך עין כנס
וש"ה מקוננת בשם
אקיסת גל הענינים או
היחוס (שמחת הקורה של
הנה לו סמ הגד) (עין
רש"י ע"ז דף נ"ג ע"א ד"ה
ועתה ומאלי סס).

ליקוטי רש"י

ובני פריצו עמך וכו'
חזון רחמי נסס ר'
עקריה וז' אומה של עשו
וכשעשו ונדאל א"ד.

שיכול לומר לו למחר אתה יוצא ממנה ומעלת (ב) לפני עשבים: *גמ' ד' א"ל
לבתר הכי כריבנא לה אמר ליה חמי מעלייתא בעינא ואי א"ל זביננא לך
חמי משוקא א"ל חמי דארעאי בעינא ואי א"ל מנכישנא לך שיעור מנתך
א"ל קא מנסבת שם רע דארעאי והתנן מפני שמעלת לפני עשבים אלא
משום דא"ל בורא דנפל נפל: *מתני' המקבל שדה מחבירו ולא עשתה
אם יש בה כדי להעמיד כרי חייב לטפל בה א"ר יהודה מאי קצבה בכרי
אלא אם יש בה כדי נפילה: *גמ' ת"ר המקבל שדה מחבירו ולא עשתה ואי
יש בה כדי להעמיד כרי חייב לטפל בה שכן כותב לו אגא אוקים (ב) ואמר
ואזרע ואחצוד ואעמר ואדוש ואדרי ואוקים כריא קדמך ותיתי אנת ותיטול
פלגא ואגא בעמלי ובנקות ידי פלגא וכמה כדי להעמיד בה כרי א"ר יוסי
בר' הנינא כדי שתעמוד בו הרתת איבעיא להו ררת היוצא מהאי גיסא
להאי (ב) גיסא מאי ת"ש א"ר אבהו לדידי מפרשא לי מנייה דר' יוסי בר' תנינא כל
שאין כונס שלו רואה פני החמה איתרו לוי אמר שלש שנים דבי רבי יוחנן
אמרי (א) סאתים אמר ר"ל סאתים שאמרו ר"ל *הרוצאה תנן התם (ב) פריצי זיתים
וענבים ב"ש מממאין וכו' (ב) *מבחרין מאי פריצי זיתים אמר רב הונא רשעי זיתים
אמר רב יוסף ומאי קראא (ב) [ובני] פריצי עמך ינשאו להעמיד חזון ונבשלו ר"ג
בר יצחק אמר מוהבא (ב) והוליד בן פריץ שופך דם וכמה פריצי זיתים ר' אלעזר
אמר (ב) ארבעת קבין לקורה דבי ר' ינאי אמרי סאתים לקורה ולא פלגי' הא בארתא
דמעייילי כורא באוללא הא בארתא דמעייילי תלתא כורין באוללא תנו רבנן (ב)
עלו

לו אי אמר לו אי אחרש אחר הקצירה וההפוך שרשי העשבים שנתורו זה וימותר ולא תעלה לפניך עשבים מאי מהדר ליה: א"ל אגא חמי
מיליא בעינא. אותו חכירות שפסקת לי אי רוצה שיהו גרזאים ולא כחוסים: מנבבת שם רע דארעאי. הרוואים סתרים עשייתו ואעפ"כ
היא מלנאה עשבים ואתה מנזיל שם רע לארעאי ומחר אם בחמי למכור אל להריד ליה (ב) אריס אחר לא יהיה יורד: והא תנן וכו'. הרי לא
שנה זמנתי אלא טעונא אחת ונשפלה קאלנר אין שומעין לו ע"כ צהא תליל טולה: אלא משום דא"ל בורא דנפל נפל. כל טעונא אינה
אלא שמעלת עשבים לשנה הצאה וטעונא לעולם עומדת דכי א"ל כריבנא לאחר הקצירה א"ל האי נהי דעקרת לשרשים סוף סוף העשבים
שמחה צה עכשו עד שיעור (ב) פילו הרועים לארץ וימותר לשנה הצאה ולו לא תועיל המריסה: *מתני' המקבל שדה מחבירו ולא עשתה.
תפלה אלא מעט וזה לו האריס למנוע מלהתעסק צה עוד שאין צה עוד (ב) כדי טרמו: אם יש בה כדי לעשותה כרי ונבמרה
מפרש מאי שיעוריה: חייב לטפל בה. בעל כחו והא לימא אלא בקבלותא דלי זמנכותא מה לו לבעל השדה אם יתדלו לו סוף סוף
חכירו הוא ונתן לו: מה קצבה בכרי. מה קצבה יש אם קצבת לו כרי לשיעור חיוב טיפול שדה גדולה לשיעור כרי וצדה קטנה לשיעור
כרי: א"ל אם יש בה כדי נפילה. שיהיה לחזור ולזרעה לשנה הצאה מתפלת שנה זו: נפילה. זרע שמפורס לה זמנכותא די:
*גמ' אקום ואינר. אזרה המון גרמת או נפשה: בעמלא ובנקות די. כהואלמי: הרחת. פל"ח שורין המון
גרמת מתוך התפלה: שתעמוד בה. כשתומצין אותה זמנו: מוהאי גיסא ומהאי גיסא. אם נרצין מודהי משני לדדין: כונס ש"ו. פל"ח
נלע"ז הרחת שמכניסין אותה לנצות (ב) התפלה עליה לזרוע שאין רואה פני החמה ודדין נמי בכלל כונס הס: תנן התם. זמנכ' שוקלן וכו'
משום זיתים וענינים שהן לעולם צטר שאין צושולן נגמר לעולם: מוהדריס. מן טומאת אולתין דלא חוי לאפילה: ובהדר פריצי. כמה
הן מנשולין ועדין פריצין הן: ארבעת קבין לקורה. שמכניסין צבית הצד מהן כדי שיעור טעימת הקורה צפעס אחת ואין מוילאין
אלא ארבעה קבין שמן: באוללא. בתפולה אחת שקורין שק"ב ושם מקום צבתי צד שלהן גדולין ומכניסין שלשת טורים יחד ושם מקום
שאין מכניסין אלא כור זיתים צעעית קורה ושיער רבי אלעזר צקטיס ורבי ינאי בגדולים וסאתים היו תלתא זיתים ארבעה קבין:
עלו

Partners in a joint venture can prevent one another from withdrawing any of the original capital or the profits of the partnership.
נטילת הפצה ממכסי השותפות
גמרא בבא מציעא דף קה.
שנים שהשתתפו בקבלת עיסקא יכולים לעכב זה את זה מלחלוק הקרן או הרווחים.

ראה בדיק הבית סעיף כ"ז וכלול ש"ד סמ"א ציונים אות ג' י"ט

סעיף ט"ו מהו ואינו יכוף לחלוק עד שיגיע הזמן. כ"כ ג"כ הטור [סעיף כ"א], וס"ל דלא דמי לפועל וגם לא להמקבל עסקא ממכירו לזמן שכולו לחזור בו, כמ"ש הטור [סעיף כ"ח] והמחבר נסמך סעיף כ"א, דשאלו הסם דעס ענד הוא על המעסק שמעסק צו לנד, וכמו [ויקרא כ"ה ב'ה] כי לי בני ישראל עבדים, משא"כ נשנים שנשחטפו יחד וממעסקים צו שניהן, דלן שס ענד על שום אחד מהן וכו"ע מודו צוה דלן אחד מהן יכול לחזור, ולא כנ"י [מחודש ט"ו *], שכמד להחוס' והלח"ש [שם פ"ט סי' ט'] יכולין לחזור גם אחד מהשותפים ממכירו. ועיין

דרישה [סעיף כ"ג]: מהו מהקרבן וליא "מהשכר". פירוש, מהירות. ובגמרא [שם] יהיב טעמא, דהריות לקרן משמעבד. מיהו טעם זה הוא דוקא נשנים שקיבלו עסקא מיד אחד, דנו שיך לומר כיון שאמטו חייבים כן וכן קרן לפלוני, לרין להיות הריות צדינו למלאות צו הקרן אס יחסר, משא"כ נשומפין וכמו שכמנתי צפרישה [בדרישה סעיף כ"ג], אלל יש טעם אחר, משום דיכולים למימר לא נחלק נשום דבר אלל נריות צו עד כלות הזמן, וחק אס יאמר האחד חקך חלקי נקנין ונריות ועסקא אהה נשלך וקס לך

אבל משהגיע זמן המכר יכול כל אחד מהם למכור ואין חבירו יכול לעכב עליו דאם מכר בלא דעת חבירו ונתייקר אחר כך אין לחבירו עליו כלום. (ב"ב) אלל אס מכרה קודם זמנה היו פשיעה וחייב לשלם למכירו חלקו). דאם אין זמן ידוע למכור אותם פירוש אחר מהם לישנם חבירו מעכב עליו.

סעיף ט"ו (כ"ז) מהו השותפין שהתנו בו. עיין נמשנת מהר"ן ששון סי' ק"ג ונמשנת מהר"ט [ח"א] סי' ק"מ ונמשנת מהרש"ם [חרי"מ] סי' קנ"ט [קש"ם]:

טו (כ"ח) השותפים שהתנו ביניהם שיעמדו בשותפות זמן קצוב כל אחד מהם מעכב על חבירו מהו ואינו יכול לחלוק עד שיגיע הזמן או עד שיכלה ממון השותפות ואין אחד מהם יכול ליתול מהקרבן ולא מהשכר עד סוף ציונים ומקורות (מ) טור סעיף כ"א נשם רש"י גיטין ל"א ע"ב ד"ה לשותפין. (מ) כ"י שם נשם רש"י ב"מ פ"ט ב"מ ב"ב ר"ש ח"א שזקק מן פניהם רש"י שם. (כ) ר"מ (כ) כ"ב. (מ) טור סעיף כ"ג נשם הרמב"ם פ"ד משלחין ושותפין ה"ד.

ערך להם

סעיף י"ד. מכר בלא דעת חבירו קודם שהגיע זמן המכר ונתייקר אח"כ הרי זו פשיעה וחייב לשלם. (ובני דוחס נתיב כ"ז ר"ש ח"א). שותפין בכל דבר שנכר אחד מהם, ההנאה לשותפות. ואם אמר שלעצמו הוא עושה כן, הכל לעצמו. ועיין הרש"ם [חרי"מ] סי' קנ"ז, ועיין דין י"ב. ראובן שפטר חובות שמועון ואומר ששמועון ציוה לו, ושמועון בופר, אם יש עדים שהחובות של

ביאור הנ"א

וכפירוש ר"מ [בתוס' שם ד"ה לשותפין]: ע"ט. אבל משהגיע בו. טור [סעיף כ"א] וכפירוש רש"י שם ד"ה לשותפין: פ. אבל אם. כן משמע מפירות רש"י שם: סעיף ט"ו פא. השותפין. נ"מ ק"ה א' הנהו צו מר, והרי הן שותפין נקבלת העסקא, ועיין מוס' שם ד"ה ה"ג, וכפירוש רש"י שם ד"ה בי תרי' דנקניעות זמן מיירי שם:

באר הגולה

א. מימרא דרבא שס. צ. לשון הטור סעיף כ"ב. ג. וכ"כ צעטור [אות ש' שיתוף]. ושכן משמע מפירוש רש"י [שם]. ד. שם [בסוף] סעיף כ"א, וכ"כ הרמב"ם שם מצרימא דנתיב דלעיל. סעיף ט"ו ה. כ"ע [בתוס' פ"ד משלחין ושותפין] דין ד' מממרא דרבא הני צו מרי דעבדי עסקא וכו', צ"מ דף ק"ה ע"א, וכמו שפירש רש"י שם [ד"ה בי תרי']. וסוגר רבנו דה"ה

פתחי תשובה

וכדלעיל סימן ק"ט סעיף ג', ע"ש: סעיף י"ד כ. ואין חבירו יכול לעכב עליו. כתב בספר שער משפט [סק"ד], ונראה דאם חבירו עיכב עליו מלמכרם מפני שהיה סבור שתתייקר הסחורה ואח"כ הווליה, פטור מלשלם ההיזק בו, ואף אם מכרה אח"כ בלתי ידיעת חבירו כשער הוול, מ"מ פטור, ולא דמי לסימן שס"ג סעיף ב' בו, ואף דבתשובת הרדב"ז ח"א סי' שצ"ט השיב על נידון כזה, דאם ההיזק הוא ברי כגון שהגיע זמן מכירת הסחורה, והדבר ידוע שבאם לא הימכר באותו זמן תיפחת מרמיה מצד שירד השער ותחול, חייב לשלם משום דינא דגרמי בו. אין סתירה מדבריו לדברינו, דשאני התם דהעיכוב לא היה לטובה ודמי למטמא במזיד, אבל היכא דנחכוין לטובה שהיה סבור שתתייקר הסחורה, י"ל דמי למטמא בשוגג דלא קנסוהו חז"ל בו. שוב מצאתי בחידושי הראב"ן [סוף] פרק השואל שכתב ג"כ הכי בו, וכן פסק בתשובת מהר"ט [סי' ח] חלק חרי"מ סי' ק"י, עכ"ד ע"ש. ועיין מה שכתבתי לעיל סימן זה סעיף ו' סק"ח בשם תשובת נודע ביהודה תניינא סי' ל"ח שכתב שם, וגם אולי לטובה נחכוין בו, ע"ש: סעיף ט"ו כא.

באר היטב

סעיף ט"ו בב. הזמן. כ"כ הטור, וס"ל דלא דמי לפועל או מקבל עסקא לזמן שנשפץ כ"א, דשאלו הסם דעס ענד עליו וכמו כי לי בני ישראל עבדים משא"כ שנים שנשחטפו יחד וממעסקים שניהם, דלן שס ענד על שום אחד מהן כו"ע מודים דל"י לחזור, ולא כנ"י שכמד להחוס' והלח"ש יכולין לחזור. סמ"ע [סקמ"ד]: פנ. מהשכר. פירוש, מהירות. וכש"ס יהיב טעמא, דרווחא לקרנא משמעבד. מיהו טעם זה הוא דוקא נשנים שקבלו עסקא מיד אחד, דנו שיך לומר כיון שאמטו חייבים כן וכן קרן לפלוני, לרין להיות הריות צדינו למלאות הקרן כשיספיק, משא"כ נשומפין. אלל יש טעם אחר, משום די"ל לא נחלק שום דבר אלל נריות צו עד כלות הזמן, וחק אס יאמר האחד חקך חלקי נקנין ונריות ועסקא אהה נשלך וקס לך אס יאמר האחד חקך חלקי נקנין ונריות ועסקא אהה נשלך וקס לך

ואינו יכול לחלוק עד שיגיע הזמן. ומבואר ביו"ד סימן קצ"ז סעיף ל"ה, דאף אם יאמר אני אקבל אחריות בחצי שלך ואם תפסיד אני אשלם לך, אין שומעין לו, משום דמולא דבי תרי צדדין, ע"ש. ועיין בתשובת צמח צדק סי' צ"ט אודות שלושה שלקחו בשותפות סחורה בהקפה על משך שנה תמימה, והתנו ביניהם שכל השנה יהיו מתעסקים שלשתם, ועתה רוצה אחד מהם למכור חלקו לאחר ורוצה לישאר עמהם בכל התעסקות ובכל אחריות כבראשונה, ואלו השנים מוחים וטוענים שחוששים שיתעצל בעסקם כיון דלא מעלה ולא מוריד לו בין יהיה ריוח או הפסד. והשיב דהדין ע"ב שני השותפים שיכולים לעכב, כיון שהכל יהיה שייך ללוקח חיישנן שיתעצל בעסק, וראיה מב"ק דף קט"ז ע"ב [בשו"ע סימן ע"ב סעיף ט"ז] בו, ע"ש [וכ"כ בתשובת עבודת הגרשוני סוף סימן ע"ו ע"ש]. ועיין בספר שער משפט [סק"ח] שהביאו וכתב שדבריו נכונים. וכתב עוד וז"ל, אך אם אחד מהשותפים רוצה למכור חצי חלקו לאחר ולהשאר באחריות ובהתעסקות על כל החלק כבראשונה. י"ע אם יש לרמותו לההוא דסימן ע"ב סעיף ט"ז, דיכולין לומר לו אם יהיה לך חלק גדול תתעסק יותר בהשותפות ותשמרנו יותר. אג"מ אם רוצה למכור חצי חלקו לאחר באופן שגם האחר יתעסק בהשותפות, בזה נראה ברור דהאחרים יכולין למחות, דיכולין לומר אין רוצונו להיות הרבה דעות במר"מ ושמא יבוא היזק מזה, וראיה ממשנה פסחים פ"ו ע"ב מהמנה עמו אחר בחלקו בו, וכל שכן בשותפות במר"מ דשייך לומר הכי, כן נ"ל, עכ"ל. והנה מה שכתב דאם הוא שכתב דאם הוא האחר יתעסק בזה נראה ברור בו, לא ידענא מה חידש בזה, דהרי זה נכלל בדברי הרמב"ם והשו"ע לעיל סעיף י' ולא ישתחף בה עם אחרים בו, עיין ביאור הגרי"א ז"ל שם אות (נ"ב) [נ"א] שצייין להך דפסחים פ"ט מ"ב הג"ל. והגם דבט"ז שם משמע קצת דמטעם אחר הוא, מ"מ פשיטא דגם זה בכלל, וצ"ע: כב. ולא מהשכר. עיין באר היטב [סקמ"ג]. ועיין בתשובות חמדת שלמה סי' ט' שהאריך בענין זה דרווחא לקרנא משמעבד, ע"ש היטב:

If partners committed to a certain timeframe for the partnership, or if there is a common custom for that merchandise, neither one may withdraw from the capital or the dividends until that time. This applies even if one of the partners was derelict in his obligations to the partnership. If there is no set time, then either one can demand some or all of their portion at any time.

שו"ע חושן משפט סימן קצו סעיף טו - יז שותפים שקבעו זמן קצוב לשותפות, אין אחד מהם יכול לחלוק לפני הזמן, אפילו אם אחד מהם שינה או פשע. וה"ל אם יש זמן ידוע למכור הסחורה אין יכול לחלוק לפני כן. אך אם השתתפו תם וליכא זמן ידוע יכולים לחלוק כל זמן שירצו.

הריות, יאמר לו השני מולא דני תרי עדיף, וגם נגמרא יהיב האי טעמא לנסוף. ועיין דרישה: סעיף י"ח ב"ו אפילו הן הדיוטות. פירוש, אפילו שלשון הדיוטות לגמרי. ואין פירושו וטעמו כמ"ש בטור וזכרי הממזר לעיל [רי"ש] סימן ג' דככל ג' איכא חד דגמיר וקציר ע"ש, דא"כ מאי רבותא דקאמר הכא אפילו הן הדיוטות, הא קמס צית דין נמי הכי הוה, וכ"כ ר"ן [בחדושי ב"מ ל"ב ע"א], עיין דרישה [פרישה סעיף ל"ב]:

הזמן. הגם (ט) ואם שינה או פשע תוך הזמן או עבר על¹⁴ תנאי אפילו הכי אינן יכולין לחלוק אלא משלם מה שהפסיד ודלא¹⁵ כיס חולקין בזה.

טז נשתתפו סתם ולא קבעו להם זמן הרי אלו חולקים כל זמן שירצה אחד מהם¹⁵ ויטול כל אחד חלקו מהסחורה ואם לא היה באותה סחורה דין חלוקה או שהיה בחלוקתה הפסד¹⁶ הרי אלו מוכרים אותה וחולקים הדמים.

¹⁶(יט) יז "היה זמן ידוע למכירת אותה סחורה יש לכל אחד מהם לעכב שלא יחלקו עד שתמכר בזמן הידוע למכירתה ואין אחד מהם נוטל לא מהקרן ולא מהריות עד זמן החלוקה אלא אם התנו ביניהם.

¹⁷(יז) יח אם לא קבעו זמן לשותפות או שקבעו זמן ונשלם¹⁸ ובא אחד לחלוק שלא מדעת חבירו¹⁹ חולק בפני ג'²⁰ אפילו הם הדיוטות ובלבד שיהיו²¹ נאמנים ויודעים בשומא ואם חלק בפחות משלשה לא עשה כלום.

ציונים ומקורות (ט) ז"י סעיף ל"ג לעמ' הרמב"ם שם. * (ד"מ כ"ג). (ט) מרדכי כתובות פ"ק מי שהיה נשוי ס"י רל"ח. ד"מ שם. (14) ממנהדרות בא"ה ואילך: תנאו. (15) בדפוסים ראשונים: ליטול. תוקן במהדרות הרמ"א. (16) בדפוסים ראשונים היה סעיף זה אחרי שני הסעיפים הבאים. ותוקן במהדרות הרמ"א. (17) ראה ש"ג 15.

ערך להם

אלא בכ"ד חשוב. (איכא מ"ד. בנמרי ב"מ י"ז ע"ב מדפי הרי"ף). ואם היה דבר דשייך ביה גוד או איגוד אינו יכול לחלוק בלא דעת חברו כלל. (מרדכי קדושין ס"י תת"ח).

שם בסופו. כל שלא שינה התנאי. (מרדכי כתובות ס"י רל"ח. ו"א דאפילו שינה לא יסלקנו, וישלם ההפסד הנמשך ממעשיו. (ב"י סעיף ל"ג). סעיף י"ח. אפילו הם הדיוטות כו'. היו שותפין בקרקע אינו יכול לחלוק

טורי זהב

דאפשר דסבר אם ירצה להשתתף בשעורין טוב, ואם לא אקח לעצמי, משא"כ כאן שהניח חצי המעות בלא עסק, אין זה רק שטעה לומר שהחלוקה כדין. ודברי הסמ"ע [סקמ"ז] אינם נכונים כלל:

סעיף י"ח. לא עשה כלום. כב"י [סעיף ל"ד] כתב על דברי רבינו [הטור שם], ולא נהירא, דהיינו נתן לקנות חטיין וקנה שעורים וכו'. נראה דלא דמי, דגבי חטיין ושעורין [לעיל סעיף י"א] אין כאן הוכחה שטעה בדין,

ביאור הגר"א

סעיף ט"ז פב. נשתתפו. שם [ב"מ] ס"ט [ע"א] ושם ל"א [ע"ב]: פג. ואם לא. כ"ז ג' א', י"א א': פד. או שהיה. ז"מ ח' א': סעיף י"ז פה. היה זמן. גיטין ל"א ז': (ליקוט) היה זמן כו'. ז"מ ק"ה א', וכפירוש הרי"ף [שם ס"ג ע"א מדפי הרי"ף] דנשתתפו סתם איירי וכה"ג, וכן פירשו מוס' נשם ר"ח נגיטין ל"א ז' ד"ה לטומי כו'. ורש"י [ב"מ שם ד"ה כי תרין פירש נקציעות זמן, וזה שכתב נסעיף ט"ו השותפין כו'. ועיין רל"ש שם [פ"ט ס"י ט'] (ע"כ): פו. ואין אחד. ז"מ ק"ה א': פו. אלא. כנ"ל [סקמ"ז]: סעיף י"ח פה. אם לא כו'. ז"מ ל"א [ע"ב] ול"ג [ע"א]:

באר הגולה

(אם) כשעשו שותפות לזמן קצוי, וסובר עוד דה"ה אם נשתתפו צמעותין. סעיף ט"ז ו. שם [ברמב"ם פ"ד משלוחין ושותפין ה"ד] מעובדא דהנהו מרי כותלי וכו', שם דף ס"ט (ע"ב) [נ"א]. סעיף י"ז ו. שם [ברמב"ם פ"ד משלוחין ושותפין ה"ד]. ונלמד מצרייתא [גיטין ל"א ע"ב] רבי יהודה אומר בג' פרקים וכו', וזינחמו לעיל ריש סעיף י"ד, וכמ"ש הסוס' שם [ד"ה לשותפין] נשם פירוש ר"מ ור"מ, וכמ"ש הרמ"א לעיל בהג"ה. סעיף י"ח ט. שם כרמב"ם פ"ה [משלוחין ושותפין] דין ט' מעובדא דאיסור ורז ספרל, ז"מ סוף דף ל"א. ע. פשוט, דאי לא, היכי מהימנין להו. י. דאי לא, היכי

פתחי תשובה

סעיף ט"ז כג. שהיה בחלוקתה הפסד. בתשובת לחם רב ס"י ק"א [הביאו בספר שער משפט [סקמ"ז] כתב, דדין זה הוא אף בקבעו זמן והגייע הזמן, מ"מ אם היה בחלוקתה הפסד צריכים למכור הסחורה ביחד, דמסתמא כי נשתתפו לא נשתתפו באופן שיגייע הפסד לשותפות, אלא לתועלת השותפות, וכיון דהתועלת היא שלא לחלוק את הסחורה עד שימכרו אותה, ודאי כן היה דעתם מתחילה, ע"ש: סעיף י"ח כד. בפחות מג' לא עשה כלום. כן הוא לשון הרמב"ם [פ"ה משלוחין ושותפין ה"ט] והטור בסעיף ל"ב. ולשון זה אפשר לפרש דהיינו באם סחורה בעין צריכין לחזור ולחלק, ונפקא מינה אם נתיקרה או הודלה הכל לאמצע,

באר היטב

סעיף ט"ז פד. מוכרים. פירוש, כשאין אחד מהם אומר גוד או איגוד, אכל פשיטא ד"ל כן. עיין נמשנת מני"ט (ח"א בשאלות השניות) [ח"ג] ס"י ק"ג ונמשנת מהרש"ד ס"י [ק"ם] [קס"ט] ומ"א. ש"ך [סקמ"ט-ל']: סעיף י"ח מה. הדיוטות. פירש הסמ"ע [סקמ"ז], דאפילו שלשון הדיוטות לגמרי, ואין פירושו כמו שכתבו הטור והממזר כשימן ג' דככל שלשה איכא חד דגמיר וקציר, דא"כ מאי רבותא הכא, הא קמס צית דין נמי הכי הוה, וכ"כ הרי"ן. וכתב ה"ך [סקל"א], ואם יש שטרות חולקין אותן הנ"ד בשומא. כן מוכח מ"מ הנ"י מחדש (י"ז) [ט"ז] אמר משנת הרש"ז"א שהר"א שולק, ושהרש"ז"א מודה למעשה, ע"ש. עיין נמשנת רש"ד ס"י קס"ה ע"כ:

קצות החושן

קצות החושן

רצ פפא לשותפין. ופירש רש"י [ד"ה לשותפין] זה לשונו, שאין האחד יכול למכור שלא מדעת חבירו חוץ לפרקים הללו, אבל לפרקים הללו אין צריך לימלך, ואם מכר ונחייק השער לאחר זמן אין עליו כלום, עכ"ל. ומה דקדק רצונו ריחום הא קודם זמן הוא פשיעה. ותמהני צוה, דהא קי"ל דכל הגולגוני... משלמין כשעת הגזילה, וכן כל השומרים משלמים כשעת הפשיעה, ולא גרע מהזיק צידים דמשלם כשעת והזיק. ואפשר דגם רש"י לא קאמר דקודם זמן יש לו עליו תביעת ממון, אלא דאם מכר קודם זמן יש לו עליו תרעומות, ולאחר זמן אין עליו כלום. ויותר נראה דרש"י לטעמיה דכל כהאי גוונא משלם שיקורא דלקמיה. דאמרינן דפרק השואל [ב"מ] דף ג"ט ע"ב, הני שקולאי דתבירי חתימא דחמרא לתנוואה, ציומא דשוקא

מודבני בארבעה, אהדרו ליה ציומא דשוקא מהדרו ליה חתימא דחמרא, בשאר יומי מהדרי ליה חמשא. וכמו רש"י [בד"ה] מהדרי ליה חמשא, דאמר להו אי הוי גבאי ציומא דשוקא חמשא הו שוה, ע"ש. וא"כ הכא נמי כיון דנתיקרה בזמן המכירה, אומר לו אילו הו גבאי הו שוה יותר. אבל הרא"ש שם [פ"ח סי' י"ז] חולק, וכתב דמיירי דתבירי דנכריה ציוס השוק, דאי בשאר יומי לא משלם אלא ארבעה שק היו דמיה בשעת שצירה, וע"ש. ולפי זה הכא נמי אינו משלם יותר ממנה ששוה בשעה שהזליאה מן העולם. והרמ"א דפסק לקמן בסיומן ד"ש [סעיף ה'] דענת הרא"ש דתבירי בשאר יומי אינו משלם שיקורא דלקמיה אלא כשעת השצירה, והכא נמי אם עבר ומכר קודם זמנו, אינו ראוי שיתחייב יותר ממנה שזיה שוה בשעת הזליאה מן העולם, ועיין מה שכתבתי בסיומן ד"ש סק"א. [עין מהש"א סק"א].

ידוע למכור אותם פירות ורוצה אחד מהם לישנם חבירו מעכב עליו.

טו מההשותפים שהתנו ביניהם שיעמדו בשותפות זמן קצוב כל אחד מהם מעכב על חבירו [לב] ואינו יכול לחלוק עד שיגיע הזמן או עד שיכלה ממון השותפות ואין אחד מהם יכול ליטול [לג] מהקרן ולא מהשכר עד

ציונים ומקורות פח. טור סעיף כ"ג בסם הרמב"ם פ"ד משלחין ושותפין ה"ד.

נתיבות המשפט

משפט האורים - ביאורים

אח"כ, כמבואר בסיומן ש"ד סעיף ה' בהג"ה. ונראה, דכאן [בנקבין גרע] {ס"הו כקבלין או כפועל דסמיך נפשו עליו}, דהא קבלין מייד לשלם אף מה שישצח אח"כ כמבואר בסיומן ש"ו סעיף ג' בהג"ה, והוא מטעם דהוי כח אצור ולא אעביד אשלים כמיטבא, דלרין לשלם אף שלא התנה, וכדמוכח ב"מ דף ע"ג [ע"ב] דמשלם ליה כדאזיל אפרומתא דיוולשפט, דמקשה שם מהא דאם אצור ולא אעביד, וע"ש בשיטה [ד"ה האי מאן] שפירש דקבלין מייד לשלם זה אעפ"י שלא התנה, רק דמשני שם משום דהוי כגווס, משא"כ הכא דלא הוי כגווס, וע"ש בסיומן ש"ו [סק"ה] שהארכתי צוה. אחר כותבי זאת מנאמי כספר קלו"ס [סק"ה] שהקשה ג"כ קושיא זו, ולא נחית לתקן צוה, והעיקר כמו שכתבתי, ועיין עוד בסיומן קפ"ג [סק"א].

[לב] ואינו יבוא דח"ק. ולפי"ו ה"ה שאינו יכול לטעון גוד או איגוד, מטעם דיכול כל אחד לומר מולא דבי תרי עדיך, דגוד או איגוד מטעם חלוקה הוא, וכל שאינו יכול לחלוק אינו יכול לטעון גוד או איגוד.

משפט הכהנים - חידושים

(ל) וא"י דח"ק. ולא דמי לפועל דיכול לחזור, משום דשם עבד עליו וכתוב כי עבדי הם, משא"כ שותפין דאין שם עבד על אחד מהם. סמ"ע [סקמ"ד]. ועיין ביאורים [סקל"ב] דה"ה שאינו יכול לטעון גוד או איגוד. ועיין עוד ביאורים [שם] דדרוקא לחלוק השותפות שלא לישא וליתן עוד בהמעות אינו יכול, אבל למכור הסחורה יכול לכוף אחד את חבירו כשנראה על פי מנהג העולם שלא יהיה שום רוחא יותר, ומכל שכן במקום דאיכא פסידא לפי מנהג עולם. ועיין עוד ביאורים [שם] דראם שותף אחד אינו רוצה להתעסק בשותפות, שהשותף השני יכול לשכור עליו מתעסקים אחרים, ואם רוצה לבטל השותפות מחמת שאחד אינו רוצה להתעסק, הרשות בידו. ואם אחד אין רוצה ליתן מעות לתוך השותפות, עיין ביאורים ס"ק ל"ב.

(לח) מהקרן ולא מהשכר. משום דמולא דבי תרי עדיך. סמ"ע [סקמ"ה].

והוא דאינו יכול לתלוק, היינו שרוצה לחזור מלישא וליתן כמעות אחר מכירת הסחורה, אבל למכור הסחורה יכול לכופו כשהגיע זמן מכירת הסחורה אפילו קודם זמן חלוקה. ואפילו אם אין זמן ידוע למכירת הסחורה, דוקא כשליפ מנהגא דעלמא יש ריוח בהממנת מכירת הסחורה, או אינו יכול לכופו למכור, אבל דליכא רווחא בהממנת מכירת הסחורה, ומכ"ש דלאיכא פסידא בהממנת, ודאי דיכולין לכוף זה את זה למכור הסחורה, וכ"כ הרי"ף ב"מ דפרק המקביל [סי' ע"א מדפי הרי"ף] ע"ש.

סעיף ט"ו

בספ הקדשים זמן קצוב. שותפין שנשתתפו על משך שנה בשכירות מה שקורים אורדנא ובאמצע המשך בא אחד לחזור צו מנד שיש לו חשד גניבה על ידי אשת חבירו ואמר שמנא רגליים ליה. גם אם מנדר שכן הוא. נראה שכמו דקיימא לן ריש סימן קע"א שנשתתפו מתחילה זה עם זה ברצון אין טענת גוד או איגוד כיון דהו"ל לאסוקי אדעתא דתחילה, וכ"ה צוה שגם לאחזוקי אינשי בגנבי לא ממוקינין, מכל מקום הרי אמרו חז"ל כצדו ותשדוהו רק שאין להחזיק בן בהחלט. ואם בן היה לו לאסוקי דעתיה חשש צוה. אך כשמנדר, נראה לדמות להא דקיימא לן בסיומן ע"א [סעיף י"ג]. בגאמנות שעל ידי שיתרע אח"כ נאמנתו צוה דבר צטל הנאמנות שנתן לו, וכן הוא צוה באולי, ולנע"ע ועשיו פשרה.

הכמת שלמה בהג"ה ואם שינה או פשע או עבר על תנאו. נ"ב, נראה דהיינו דוקא אם לא הומנה בתנאי כפול דנאם יעבור יבטל השותפות, רק דהוי ס"ד מכת אומדנא יבטל, קמ"ל דצוה לא אזלינן בטר אומדנא. אבל אם הומרה בתנאי כפול שצאם יבטל השותפות, ודאי אין אחרי תנאי שנמנון כלום וצטל השותפות, ח"צ פשוט:

סעיף ט"ז

הכמת שלמה נשתתפו סתם ולא קבעו להם זמן. נ"ב, עיין בש"ך ס"ק כ"ט.

Although a partner cannot entirely withdraw from a partnership if he committed to a specific timeframe, he still may demand that the merchandise be sold at the normal time, or as soon as it isn't reasonable to hold on to it any longer. If the parties originally stipulated that any dereliction of duties would result in the termination of the partnership, this stipulation would be binding.

נתיבות המשפט סימן קעו סעיף טו סקל"ב, הכמת שלמה שם כתב הנתיבות המשפט שאפילו באמצע זמן השותפות, אם אינו חוזר מהשותפות, ורק רוצה שימכרו הסחורה, יכול לכופו למכור כשיגיע הזמן או מיד בדליכא רווח בהמתנה. עוד כתב החכמת שלמה שאם התנו שאם יעבור על תנאי השותפות תבטל השר תפות, אין אחר תנאי שבממון כלום.

למען נוד או איגוד [ל"ל] :

בז וכמו שבקבעת זמן אין אחד מהשותפים יכול לחזור בו קודם הזמן כמו כן אם לא קבעו זמן להשותפות רק שהתנו לעשות עסק פלוני אין אחד מהם יכול לחזור בו עד שיעשו העסק וכן אם התנו לילך למקום פלוני לסחור שם או לקנות שם סחורה ולהביאה לכאן למכרה אין אחד מהם יכול לחזור בו עד שילכו למקום שהתנו כפי ההנאי שהיה ביניהם ואם התנו לישב שם בתנות אם קבעו זמן מחוייבים לישב שם עד הזמן ואם לא קבעו זמן רואים לפי הענין אם היתה כוונתם כדי לפרות הסחורה שיש להם יושבין עד שיפרו הסחורה ואם היתה כוונתם לישב בתנות ולקנות סחורה ולמכור אינו פחות משנה [ל"ל] דאין דרך לפתוח תנות על פחות משנה ואם היה שם יריד והתנו סתמא לישב בתנות סתמא היתה כוונתם לישב עד אחר היריד וכן כל כיוצא בזה והדבר תלוי בראיית עיני ב"ד :

בז אע"ג רשותפים אין יכולים לחזור בהם קודם הזמן שקבעו אבל המקבל עסק מחבירו לזמן קצוב שהמקבל בעצמו יעסק בהעסק ושיתן להנותן חלק בריוח יכול לחזור בו אפילו תוך הזמן כדן פועל שחוזר בו אפילו בחצי היום אבל הנותן אינו יכול לחזור בו דהמקבל שם עבד עליו וגזירת התורה היא עבדי הם ולא עבדים לעבדים אבל הנותן אין שם עבד עליו כיון שאינו מתעסק ודינו כשארי שותפים שאין אחד מהם יכול לחזור בו וה'ה בשנים שקבלו עסק מאחד אותם השנים יכולין לחזור בהם. ולא הנותן סידו זהו דווקא כששני המקבלים רוצים לחזור בהם אבל אם רק אחד מהם רצה לחזור בו יכול השני לעכב עליו דלגביה אינו עבד ודינו כשארי שותפים שמעכבין זה על זה [סמ"ע] וזה שהמקבל יכול לחזור בו זהו דווקא כשמכר הסחורה שקנה או שעדיין לא קנה כלל אבל כשקנה הסחורה ולא מכרה יכול הנותן לעכב עליו עד שימכר הסחורה ולהשיב לו כספו דנהי ריכז לחזור בו אבל אינו יכול להפסידו או להטיל על הנותן פרחת מכירת הסחורה וגם בפועל הדין כן כמ"ש בס' של"ג ובמקום שיכול לחזור בו אפילו היה קניין יכול לחזור בו ויש חולקים בקניין ושם יתבאר בזה בס"ד :

לחזור בו אפילו באמצע הזמן שקבעו בהשמיע מידו זה ודאי דצריך המקבל או ליתן לבעל השמר כל ריוח מכל הזמן שנכתב בהשמר או שיברר ע"פ עדים או ע"פ שבועה מה שהריוח עד כה ויתן להנותן מחצה הריוח בניכוי מרחתו מפני שהנותן יכול לומר זה שהושייתי לקבל דבר קצוב היינו מפני אורך הזמן שקבעת עמדי אבל לזמן סועט כזה לא נתרציתי ואקבל חלקי מהעסק כדן [נתיב בס' ע"ד] ואם ידוע שזה הנותן מלוה תמיד אף לזמן קצר אינו יכול לומר כן והלה נתן לו עד הזמן הזה שחוזר בו ומסתלק והולך לו [נ"ל] :

בז בעסק שותפות אם זה אומר לעשות כך וזה אומר לעשות כן כך ישאלו את הסוחרים ומי שאומר לעשות כדרך הסוחרים לזה שומעין שאמר כהלכת הסוחרים וכופה את חבירו לעשות כן ואף אם עשה כן שלא בשאלת פי השותף ואף שאח"כ נתגלה הדבר שאלו לא עשה כן היה יותר טוב מ"ס כיון שעשה כדרך הסוחרים אין להשני עליו שום מענה ומי שרצה לעשות שלא כדרך הסוחרים שותפו מעכב על ידו אפילו אם רצונו של זה לקבל עליו כל היקף שיארע ע"י זה מפני שיכול לומר לא אתן מעותי שאצטרך אח"כ ליתבע ממך אם יהיה הפסד ולכן אם זה משליש מעות או משכנת על בסוחות אפשר שאין השני יכול למחות בידו [ל"ל] :

בז לפיכך אחד מהשותפין שאמר גליך הסחורה למקום פלוני שהוא ביוקר ואין דרך הסוחרים לעשות כן דרי חבירו יכול לעכב עליו אף שמקבל עליו כל אונס וכל הפסד מפני שיכול לומר לו לא אתן מעותי ואהיה רדף רוח אחרך דהוציא סך אם תארע איוה סיבה ואם משליש ע"י מוזמן נתבאר מקדם וכן כל כיוצא בזה וכן הדין להיפך אם אחד מהשותפים בא לישן הפירות כדרך הסוחרים אין חבירו יכול לעכב עליו ומשהגיע זמן מכירתו יכול כל אחד למכור ואין חבירו מעכב עליו וכשמכר אף שאח"כ נתייקר אין לחבירו עליו כלום אבל אם מכרה קודם זמנה דרי פשיעה וחייב לשלם לחבירו חלקו וכשהגיע זמנה למכור ועכ"ז עיכב חבירו מלמכור מפני שמכור שתתייקר ואח"כ החלה אע"פ שעשה שלא כהנחן וזהו לו לחבירו

Even if the parties did not commit to a specific timeframe, we would apply an implicit timeframe where this would be a reasonable assumption.

ערך השלחן חו"מ סימן קעו סעיף מג
לפעמים אף כשלא קבעו זמן ביניהם היו כאילו קבעו, והכל לפי הענין.

(א) ויש חולקין. עיין בגמרא אונז דף ל"ג ע"ג [קש"כ]:
 (ב) בד"א שחלקו פירות בו. ואם חסר לאונז משותפות שמעון
 ולו באמרו ששמעון חייב לו, עיין לקמן סעיף ל"ו מה שכתבתי
 [בסקמ"ח]: סעיף י"ט (ג) אחר מהשותפים בו. עיין בשו"ת
 מהר"ן ששון סי' ק"מ דף קנ"ב,
 ובמשנת ר"ש כהן ספר ב' סי' י' וסי'
 ס"ו וסי' ק"ח וסי' קפ"ד, ובמשנת
 רש"י [תרי"ג] סי' קנ"ג וקנ"ו וקנ"ז
 ושל"ג ושק"ד [קש"כ]:

הגה (ב) ואם הפסיד אחר כך בחלקו ^(א) הוא יכול
 לצטל החלוקה ^(א) ויש חולקין. ^(א) לבמה דברים
 אמורים שחלקו פירות אבל אם היו מעות
 *שכולם מטבע אחד ושויים יש לו לחלק

שלא בפני בית דין ^(א) ומגיה חלק חבירו בבית

דין ואם אין המעות שויים הרי הם כפירות ואין חולקים אותם אלא בבית דין.
 (יח) יט ^(א) אחד מהשותפים או מהמתעסקים שמת ^(א) בטלה
 השותפות או העסק ^(א) אף על פי שהתנו לזמן
 קבוע. הגה ^(א) וכן עיקר ודלא כדעת ^(א) החולקין

מין הוא יכול לבטל החלוקה בו. ז"ל הטור בסעיף ל"ד, ואם
 חילק בלא דעת חזירו והרויח או הפסיד, הכל לאמנע כאילו לא חלקו.
 וי"א דכל הפסד שלו, שחזירו לא יערער על חלוקתו, והוא צעמנו אינו
 יכול לערער ולצטל החלוקה שחלק הוא. ולא נהירא לי, שלא חלק אלא על
 דעת שהיה סבור שהחלוקה היתה כדין,
 וכיון שלא היתה כדין יכול לצטלה,
 עכ"ל הטור. ובז"י הסכים עם הי"א
 מטעם דהוה ליה כמשנה, דק"ל [סעיף
 י'] שותף המשנה והפסיד ההפסד הוא
 לעצמו ואם הרויח הוא לאמנע. ואני
 כתבתי דרישה [סעיף ל"ד] דלא דמי
 להחס, דשם הפחת כל מנח השינוי,
 משא"כ זה דהרי אף אם לא חלק היה
 לו הפסד, דהרי לא שניה צענן
 התעסקות הסחורות, ע"ש. והמחבר
 הבי"ו צעמנו נראה *שחזר מהדברים
 קד הוא לאמנע כאילו לא חלקו: [ח]

שכולם מטבע אחד ושויים. לאפוקי אלו ישנים ואלו חדשים או אלו טזי ואלו תקולי, ועיין לעיל ריש סימן קע"ה [סק"א] וקע"ו [סק"ח] מה
 שכתבתי מזה: [מ] ומגיה חלק חבירו בב"ד. פירוש, ואומר לפניך שאינו רונה עוד בשותפות: סעיף י"ט [ב] בפ"ה השותפות בו. דומה לזה
 כתבו הטור והמחבר לקמן סימן שכ"ט בהמקבל שדה [לחזירו] [מחבר] לזמן. ואינו דומה לשאל ששאל פרה לזמן ומת, דהיורשים אין לריכס להחזירה
 עד שכלתה שאלתו, וכמ"ש הטור והמחבר לקמן סימן שמ"א [טור סעיף ה' ומחבר] סעיף ג', דשאני התם דכל הנאה לשאל, משו"ה בני ירשו הזכות
 שהיתה לאביהן זה, אבל בשותפות דשניהן שוו בהנאתן, כשמת האחד יכול הב' לומר נשתתפתי עם אביכם מפני שידעתי שהוא צקי בטיב משא ומתן
 או טעם אחר, ואין כן אני עמכם. ונראה דה"ה היורשים יכולים לחזור בהן ולומר אבינו נשתתף עמך ואנו אין דעתנו נוחה הימך, ועיין פרישה
 [דרישה סעיף ל"ה]:

טורי זהב

עוד שם. ואם [אין] המעות שוין. נראה דרעות ויפות קאמר, אבל טבי ותקולי א"צ ב"ד, אלא יטול בפני עדים כמה שוין במגין טבין ותקולין,

טורי זהב

דהא א"צ שומא. ומה שכתב רבינו [הטור סעיף ל"ב] אבל אם מקצתן
 חדשים בו, הטעם, דאז צריך שומא, כי לא כל החדשים שויים:

ביאור הגר"א

פ"ט. (ליקוט) ויש חולקין. כמו הנותן מעות בו (ד"א) * [דסעיף י"א]
 דהפסיד לעצמו הואיל ושינה, כל שכן כאן, וזה שכתב אם הפסיד בו, אבל
 הרויח דברי הכל לאמנע, ועיין באר הגולה [אות כ']. וסברא ראשונה ס"ל
 דשם שאני דמ"מ מה דעבד עבד, משא"כ כאן דאין החלוקה כלום (ע"כ):
 ז. בד"א. שם [ב"מ] ס"ט [ע"ב]: סעיף י"ט זא. אחד. שם [ב"מ] ק"ט
 א' ותוספתא [שם] פ"ט ה"ר, עיין ברא"ש שם [פ"ט סי' ל"ד]: [ליקוט] אחד
 מהשותפים בו. ז"מ ק"ט א', ופירש הרא"ש [שם] ולא מילתא היא אמה
 שאמרו [שם] בלא שחא, וזה מתוך קושיא תוס' [שם ע"ב] על הריב"ן דה"ה
 מסלקין, וכן הוא בתוספתא [שם], הביאה הרא"ש שם, ועיין לקמן סימן
 שכ"ט, ודלא כדעת החולקין שמפרשים ולא מילתא היא על מסלקין ג"כ
 (ע"כ):

באר הגולה

ידעי למיפלג. כ. וכתבו הגהות מיימוני בפ"ד מהלכות שותפין [אות ד']
 בשם רש"י, שאם הרויח המחלק בחלקו, הרויח לאמנע, ואם הפסיד המחלק
 כגון שזו הסחורה נחיקרה, כתב (רמב"ן) [דאב"ן] דלא מני מעבד, וכן נראה
 לראב"ן, ולזה הסכים הבי"ו [טע"ף ל"ד, ועיי"ש בבדק הבית], והביא ראיה מדין
 הנותן מעות לשלומו או לשותפו לקנות חטיף וקנה בהם שעורים וכו', שאם
 פחתו פחתו לו ואם הוחזרו הוחזרו לאמנע [לעיל סעיף י"א]. ל. שם [ברמב"ם]
 מעובדא דהנהו תרי כותאי וכו', שם [ב"מ] דף ס"ט ע"ב. מ. שם [ברמב"ם]
 ושם [בגמרא] ע"ב, גופא אמר רב נחמן זוזי כמאן דפליגי דמי, והני מילי
 טזי וטזי וכו'. סעיף י"ט ג. שם [ברמב"ם פ"ה משלוחין ושותפין] דין י"א,
 וכן כתב הרא"ש בפרק המקבל [ב"מ פ"ט סי' ל"ז] גבי ההוא שחלא שם [דף
 ק"ט ע"א], וכתב שכן דעת הר"מ, והביא ראיה מהתוספתא [שם פ"ט ה"ז],

If a partner dies, the remaining partner or the
 deceased's successors can choose to dissolve
 the partnership, because they never agreed to
 being partners.

מת אחד מהשותפים
 שו"ע חושן משפט סימן קעו סעיף יט, סמ"ע סק"ג
 כשמת אחד מן השותפים, בין השותף הקיים ובין יורשי השותף המת יכולים לחזור בהם מהשותפות, וכמבואר הטעם
 בסמ"ע שיכולים לומר שלא הסכימו ע"ז ולא נח להם להיות שותפים עמהם.

אוחו בנת שכבר ילא הממון לרשות היחומים נחבטל השותפות לגבי דידיה אבל אוחס השארים עדיין הס שותפין דהא איכא טעמא וכדכתיבנא ומיהו אס היו אלו השארים רגילין להשתקף יחד מעבדין זה על זה עד שיכלה זמן השותפות . ודמיה להא דאמרינן בהגה דהו רגילין להפקיד גבי התיא בבתא . והכי משמע לינא דכסב ז"ל נחבטלם השותפות דמשמע נחבטלם לגמרי דאי לאו הכי הוה ליה למימר אין הירשים נכנסין תחת מורישן לפי שכבר ילא הממון לרשות היורש : **כללא** דמלחא הלשון והסברה מסכמת שנחבטלם לגמרי וכל אחד כופס אס חבירו לחלוק . הנלד"כ :

קלג שאלת על ראובן שאמר בשעת כעסו אני נשבע בניחות שמשון שלא יאשא אס פלוניס ועסה מחחרט ושאלנו אוהו אס יודע ענין שמשון ומשפטו ותאמרתו ואמר שאינו יודע כלל אלא לפי ששמע אומרים שזו שבועה חמורה לפיכך נשבע גס הוא והגודר כזס עס הארץ שאינו יודע אפילו אות א' :

תשובה אע"ג דאיסא בירושלמי נדר שהזיזו כלשון שבעה או שבעה כלשון נדר לא חיילא וכן היא הסכמת רוב הפוסקים אלא שיש מחמירים לומר דלא גרע מידות דק"ל ידוע נדרים כנדרים וידוע שבועות כשבועות-הוי יודע דלא איירי ביה אלא בשאר נדרים אבל נזירות אפילו כלשון נדר חייל ונכ"ד אפילו המחמירים מודו

במקין כבר ידעת דק"ל גרמנו במקין פטור ודינא דגרמי ליכא בג"ד וק"ל ומיהו אס היה לו עליו פטר או שהיה בידו משכון והחזירו לעכו"ם על פיו של ראובן חייב לשלם דכ"ו כתן לו ואני נותן :

קלב שאלת ממני אודיעך דעמי בג' שותפין שנת אחד מהם אס נחבטל השותפות אפילו לגבי החיים או דילמא לא בטלה השותפות אלא לגבי יורשי המת שאין נכנסין במקום חביהם אבל השנים שנשארו חייבים לקיים השותפות כפי הזמן שהתו או עד שיכלה ממון השותפות :

תשובה לגבי עסקא משמע דנחבטלם העסקא לגמרי כגון אס נתן ראובן לשמעון ולוי מטוח בחורה עסקא ומה שמעון יכול ראובן לומר לשיכס הייתי מאמין אבל כיון שמת שמעון אין רלוני שהיה עסקאי ביד לוי לבדו והוא הדין והוא הטעם בג' שותפין כיון שמת אחד מהם יכול כל אחד לומר מזל דבי פלחא עדיף או שמת אוהו שמת היה משתדל יותר או היה נאמן אנלי יותר וכיוצא באלו הטענות שהרי בטענה כל דכוא מני לבטל השותפות . וכן נראה מלשון הרמב"ם ז"ל בכלל דין העסקא עס דין השותפין וכסב שאס מת אחד מהם נחבטלם העסקא או השותפות ומה שנתן טעם מפני שכבר ילא הממון לרשות היחומים היינו לומר שלא נשתעבד הממון לזמן השותפות אלא האיך נשתעבד וכבר מת אבל לאו למימרא שאס היו ג' ומה אחד מהם

ליתר עיון

Further lyun: According to the Radvaz, in the case of one partner's demise, any of the other partners can choose to dissolve their collective partnership.

יתר עיון: שו"ת רדב"ז ח"א סימן קלב
דעת הרדב"ז דכשמת אחד מן השותפים, אפילו אם נותר יותר משותף אחד שעדיין קיים, גם השותפים הקיימים יכולים להסתלק מן השותפות.

קיימת דבריהם קיימין צוות שכלם היו בהסכמה ובחברות אחת לא יוכל שום אחד מהם לחדר צד ולסרוק מלבד האמת והשקלוס ואם ירצה האחד לומר דהיינו כמקדוקי כלם אונס צדד כפולח קלח אטום שלא ככספי בהסכמה איפשר היה לוותר דהיינו אחר קטיה רדו רדו כבולו וכן בכל הדברים וכן היה אפשר לרקוק מולטון הרב הרי קבוצ דמיכ לא פליגי כי אלא צערי שותפים בה החמיל צערי שותפים וקיים בכל אלה צערי קבוצ ככלו והמחלה כמקום חפיי חמיל קעם לרשות ולוותר שכלם דוקא קאור מיוצ צדדן שלט אלו טענתו כדו בדריהם והוא מן האשוחות איס יסלים לוותר הרי לא נתקייי האשוחות כיון שלא היה קום ד' אונקיינו וכונן עטרייק זיל שותפי חמיל ועוד כי לעיד גלג כל הכי עונניו לעיל דמחליר צהדריהם מוכיחה שהמחלה היה מיעטיו יוסף הכנה ומחצת האטום הכבדיי כי ער דרפיי הרונניס יורה צה דלחו ריכ שיהנה משוחפת צמחלת השוחפות אקר כענעו כל האנחה שלו והס לא יחס מונס צונק אקר סוט אליו כי ער דכל הריב ומקונצד מדין ערד וטקס על זה עבדיד וזה האלון כדו צונשיי הונענה צמד כלם ודאר קבוצ לאו כי כד לחוד ויה שלא סייך טעם זה צדדן ומחרייק וענה אכי חרר למענה תמפרדה התגילה דין זה כהנו הרונניס זיל והציוו העור חיי קי קביו בהסכמה חציו החליש זיל והציוו לשון הרונניס צענעו והוא קבוצ ילא הוונק ליד היורשים ומחלה לעיד שאין הסכמ צ' או ד' שותפים שנות א' מהם שנתגול האשוחות מהשארים אלא דוקא צערי שותפים שנות א' מהם שאין האונק השאר מוחייב לקייי האשוחות עם היורשים קבויי סם פריס מרשות ולא ענהם המנה אלא עם המחייבין ו' או ד' שנות א' בכל האשוחות לבני יורשי שנות חבל צינס לבין עננים האשוחות קיימה דעה נעם סבכר ילא כי האשוחות הסתק השאר מוחייב לקייי האשוחות עם היורשים קבויי סם פריס מרשות ולא לוותר לא טהחפתי אלא ערד וכל פי שנות וענה שנות איכי דולה לקיים האשוחות לעם חלה המעם צעירא הונענה ליד יורשין הליל אדעתא דפי שיהעסק הוא ענהם כמהנה ולא ענה שנות ואין לס כח נחלו ואין לוותר שזהו כונן השתק שתיכ צמיס נמי משכחה לה כנון א' מן האשוחות שלא רלה לקיים האשוחות קבויי אלא העונק ליד היורשים ואיכ ככר טהחנה אחל כי דחיי לא משועע הכי ולמה היה לרד להצרי עונק אלא טהסכמה הוא לוותר שכדו ילא הוונק ליד יורשין ולא החס ענהם וכמו שהיורשין אינם מוחייבים לקיים האשוחות כן האשוחות או האשוחות השאר אינן מוחייבים לקיים האשוחות עם היורשין וכי לי רחיש ליה שיהי הציוו מחרייק זיל כהנשי הארבעה חופאים צעריס קפיצ הכו' וכוונה מקוונות שקיים האשוחות יעלל ל'יע אפילו צלל קבין כנו רשאין החמרים בו' וכי יעלה נל הדעת צעכל עת חנון י' יוח' אחד ונתיי האונסות עלרין לחוד ולהתקבן לקיום האשוחות לעיד נעלה רכל מקבוצר הוא אלא כל טעמו הקבוע ציכיהם ונח אחד מהם שחר האשוחות לשארים ז' כחלה לי עכח כל אוחס הוקומוי' אונס

תשובת הגדול שאלם צעריס חיוו צלו כדו ר' ונל א' וכדו צעריס אחר ובאשוחות צ' לעסוק צענק האשוחות כוחס לפריס צעריס והנה כדו ר' שם צינס האשוחות קונוס וריש החיל טם צביס שנותי' קך מה ונעקך כל א' מהם ונשי' הנח כדו לקייי האשוחות ומחצת ציכיהם עכל ריחן ציווק להס הקייים יחלקו לחלון

יתר עיון: שו"ת מהרשד"ם חו"מ סימן קנג
 מהרשד"ם חולק על רדב"ו בדיו ה"ג, וס"ל דדוקא השותפות עם המת או יורשיו נתבטלה, משא"כ ההסכם שבין השותפים הקיימים נשאר במקומו עד כלות זמן ההסכם.

**מסורת הש"ס
עם הסוכות**

(א) מפרש"ק דף ס"א
(ב) תוס' סוף פ"ד
(ג) נלמד כן: סוכה ג'
(ד) ולקמן ג': מוטות
(ה) ונלמד ג'
(ו) ולקמן י': על ג' חולין
(ז) וסוכה ג': חולין
(ח) ע' סנהדרין לו'
(ט) סנהדרין ק': פתילת
כפולת פ"י וס"ג
(י) ולקמן דף קי ע"א.

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ס פ"י ו' ו' ו'
מ"י ר"ס ד' חולין ס"ד:
(ב) ד"ה ט"ו כל פתח
(ג) אמות להלן ג'
הפחה כמנ"ח ור"ה
כפי ר"ס הפתח ה"ל כ"ל
ומוטות כמות האלף נמחק
ואח"כ מ"ח הכי קאמר
נטול מ' אמות באורך
החצר רש"י ו' מן
הפחה כמנ"ח ו' מ'
(ג) תוס' ד"ס ו' ו' ו'
אין לו אלא זרע סומך
שפירס בחומשים מניח
לפניה לתוך סאה תרוב
ומ"י חלק גליל וזמית
מ"י ס"ד וזמית וזמית
סאה נמחק: (ז) בא"ד
משפחה לארבעים:

תורה אור השלם

(א) אבות מראין תעבור
והקדש משפחה לשישה:
(ב) וקדש וקדש מובן
כפסח וקדש וקדש וקדש
קדש קדש:
(ג) וקדש וקדש:
(ד) וקדש וקדש וקדש:
(ה) וקדש וקדש וקדש:
(ו) וקדש וקדש וקדש:
(ז) וקדש וקדש וקדש:
(ח) וקדש וקדש וקדש:
(ט) וקדש וקדש וקדש:
(י) וקדש וקדש וקדש:

הנהגות וצינונים

(א) גירסת רש"י בפסוקים
וכן גירסת התוספות ע"פ
רש"י וז"ל גירסת רבינו
גרשון וז"ל וז"ל וז"ל
(ב) וקדש וקדש וקדש:
(ג) וקדש וקדש וקדש:
(ד) וקדש וקדש וקדש:
(ה) וקדש וקדש וקדש:
(ו) וקדש וקדש וקדש:
(ז) וקדש וקדש וקדש:
(ח) וקדש וקדש וקדש:
(ט) וקדש וקדש וקדש:
(י) וקדש וקדש וקדש:

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

יא.

**עין משפט
טר מצוה**

בד א מ"י פ"א מ"ג
ר"ת וזמית נפש
הלכה ט'
ב ד ג ד מ"י פ"א מ"ג
שפחה ג' ד ו' ו'
הלכה א ס"ג ע"ג פ"ג
טו"ש פ"י מ"י מ"י ק"ג
צו ד מ"י פ"א מ"ג ה'
קמ"ג ע"ג
צו ו מ"י פ"א מ"ג ד סמ'
ע"ג טו"ש ע"ג ע"ג ע"ג
ג:
ג ד ו ח מ"י פ"א מ"ג
הלכה ט סמ' ע"ג
טו"ש פ"י מ"י מ"י ק"ג
ספ"ג א:
ב ג ו ח מ"י פ"א מ"ג א'
קמ"ג ע"ג טו"ש פ"י מ"י
ק י ב פ מ"י פ"א מ"ג ע"ג
טו"ש פ"י מ"י מ"י ק"ג
ספ"ג א:
ב ג ו ח מ"י פ"א מ"ג ב'
טו"ש ע"ג ע"ג ע"ג:

ליקובי רש"י
(דפוס סוף הסוכות)

רבינו גרשון

כלומר דלא שקיל אלא
(ע"ז) ח' דבורה ד' פ"ד
דוספוליא א"ה הנהיג חצו'
אחיה דר"ה וכו'
אחיה חצו היהת פ"ד
דוספוליא חפיה שמישין
גרעיה המריס לצור'
מאכל בהמה וכו'
ליורש אה אה פ"ד
דוספוליא י"ש לו ד' אמות
בחצו וזה הואיל חצו
לא נגשה פת דרך
לאותה חפיה אמרין
דיש לו ד' אמות לכל
דורת ליכנס באותו רוח
שיצא והתחשב ד'
אמות לכל רוח: אלא
שלא ייחד אביהן
פתח לאותה חפיה
דוספוליא אבל וכו'.
ל"א א"י א"י א"י א"י א"י
השופטים פירוש דוספוליא
חצו משמישין בו תבן
וכנסו לטורחין הוא'
חצו נטול ד' אמות
לכל רוח של חצו וז'
כלומר כשצוה השמיש
וצורתו לטול חצו
לכל החלוקה שחולקין
בשות דיש לו לישול לפי
חוקה דאית ליה בתוך
החצו. לטורחין הוב' [מכאן
שיק ל' אבסדרה ג'
מקורה הקבוע על ד'
קונדין ופתחה ככל
צדדיה ואית עשרה אלא
לצל עלמא כשחולקין
את החצו למי שיגיע לו
האבסדרה אין נטול ד'
אמות חצו לאבסדרה
כמו לפתח דר"ה אמות
כנגד פתחו בחצו כ"י
עבודת הפתח לפרק
משאו מעל גבי הכותל
הבין ד' אמות דאית
דעה ללכל ולשני בתי
באבסדרה זו הואיל הבא
לה דמות סביב אפשר
לו דעייל באבסדרה זו
דבין כי בר שלומדן ג'
חלומים שיש לו ג'
דמות] ומפרק בדלא
הכי נמי מוטותה מן
ההל"ם וכן השופטים
ד' והל"ם אין צדיקין ד'
אמות: באבסדרה רבי'
רב שלומדן בה הלומדין

ד"א סיימוה קמיה. דר' אמי ולעני עובדי כוכבים חלקן רבא ורבא ורבא לליל (א) דשדרה נמי אפירא הורמין למזוה רבא משום שלום מולתו נמי קבלניה ולא אפשר ליה לחלקן לעני עובדי כוכבים דאסור לנגוז דעת הניזות ואפילו דעמו של עובד כוכבים (ב) אצל נמעות המתחלקות לעניים און גניבת דעת דאיכא נמי דעו שזרלא רגילים לפרנס עמי עובדי כוכבים כדאמרי' במס' גיטין (דף ס"א) מפרנסין עמי עובדי כוכבים עם עמי ישראל מפני דרכי שלום: אהא אצרת כו'. ממורמן למדע לפיך נצרא אדם יחיד לומר לך כל המקיים נפש אחת (מישראל) כאלו קיים עולם מלא וכתיב (צפ"ט) קול דמי אחיך כמו דם ורעיומי (א) אף כשאתה מקיים דמי (ב) אחיך עמן מעלה עליך חיו וחי ורעיומי שמדה טובה מרובה ממדת פורענות (ג) מוטבו הדין. נזה של הילני המלכה מורע המשתולל: בשאמת מאריך הצמח. אף משמים נשקף הצדק אלס גמול: נשקף. מצט כמו נשקפה ותיצב (שפ"ט) כלומר וזות הצדקה מצט ומסתכל למטה: מובן כמאן. גיזון מתח מוכן כמאן: (במקום) [דבר] לשישה פירות. והקנן קיים לשישה והפירות אולכ נמיו שנאמר כי פרי מעליהם יאכלו: אצרות נפשות. שנאמר ולוקח נפשות חסם זהאי קבל: ברתני' מורקלין ומורן. מני פלטי: בית השחיין. מתוך שיש לו משני וצדו להשקות מליר אף אין כי קין ורעין כי שר ורעיס לפיך אפילו נפשות מכלן יש כי דין חלוקה: אפילו נפשות מוכן ודיוקו. משום דעני לנימי ונכמי הקדש אע"פ שמיסה רועה כ"ז יתקון מי רישא (א) כתיב הקדש. כל פסדים וכו' רגילים לכותבן גליון כס"ת שלט לפיך גמול הדבר לתת: גמול חוץ מ"ש פתחים. חל של שמיסה שני' חמים פתוחין למזוה ולפני הפתח ארבע אמות לזך הבית הן לפרק משאלו מעל ממורו ומון מאותן ד' אמות לזך סיהא ארבע אמות לשאר משמישין: חצר מתחלקת לפי פתחה. הימה לו חלר וזה שני חמים ואלמד מהן פתוחין לו שני פתחים לתר ולבית השני און פתוח לתר אלף פתח אלה ומולק נכסיו (ב) על פיו ונתן האחד לראובן בני והשני לשמעון וסלר לל מילק אס צלו לחלקו חל החלר זה שם לו שני פתחים ונטול שני חלקים בחלר ואחיו ונטול חלק אחד: ונתן לפי פתח ד' אמות. (ג) צרוח החלר להלן מן הפתח כנגד הרוח כפי רוח הפתח: נושא שמונה אמות. דעינו כנגד רוח הפתח וארבע אמות צרוח החלר להלן מן הפתח: האי פירא דוספוליא. מי שיש לו חפירה בחלר שמתין זה גרעיני ממים לנאלל צמחה יש לו ארבע אמות בחלר לכל קצימיה: ד"א חפירה וחי אחיך עמן: (ד) חפירה חפירה א"ה פיתחה. אלא היה לו פתח אלף חפירה אלף דרך פתח פתח שחל יולף ונכנס כי היה לו דרך לנאלל חלר וליך חלר חפירה שלפני סוף צמח ומשמיסה: אצל

דלא סיימוה קמיה תניא אמרו עליו על בנימין הצדיק שהיה ממונה על קופה של צדקה פעם אחת באתה אשה לפניו בשני בצורת אמרה לו רבי פרנסני אמר לה העבודה שאין בקופה של צדקה כלום אמרה לו רבי אם אין אתה מפרנסני הרי אשה ושבעה בניה מתים עמו ופרנסה משלו לימים היה ונזה למות אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע אתה אמרת (א) כל המקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא ובנימין הצדיק שהיה אשה ושבעה בניה ימות בשנים מועטות הללו מיד קרעו לו גור דינו תנא הוסיפו לו עשרים ושתים שנה על שנותיו וז"ל מעשה במונוה המלך שזכבו אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת וחרבו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו אבותך גזו והוסיפו על של אבותם ואתה מבזבזם אמר להם אבותי גזו למטה ואני גזתי למעלה שנאמר (ב) אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף אבותי גזו במקום שהיה שולטת בו ואני גזתי במקום שאין הוד שולטת בו שנאמר (ג) צדק ומשפט מכון כסאך אבותי גזו דבר (ד) שאין עושה פירות ואני גזתי דבר (ה) שעושה פירות שנאמר (ו) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעליהם יאכלו אבותי גזו [ואוצרות] ממון ואני גזתי אוצרות נפשות שנאמר (ז) פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חיים אבותי גזו לאחרים ואני גזתי לעצמי שנאמר (ח) ולך תרעה צדקה אבותי גזו לעולם הזה ואני גזתי לעולם הבא שנאמר (ט) והלך לפנך צדק כבוד ה' יאספק: ואם קנה בה בית דירה הרי הוא כאנשי העיר: מתניתין דלא ברשב"ג דתניא רבן שמעון ב"ג אומר אם קנה בה קרקע כל שהוא הרי הוא כאנשי העיר והא תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר אם קנה שם קרקע הראויה לבית דירה הרי הוא כאנשי העיר תרי תנאי ואליבא דרבן שמעון בן גמליאל: מתניתין (א) אין חולקין את החצר עד שיהא ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה (ב) ולא את השדה עד שיהא בה (ג) תשעה רבין לזה ותשעה רבין לזה ר' יהודה אומר עד שיהא בה תשעת חציי קבין לזה ותשעת חציי קבין לזה (ד) ולא את הגנה עד שיהא בה חצי קב לזה וחצי קב לזה ר' עקיבא אומר בית רובע (ה) ולא את המרחץ ולא את המורן ולא את השוכך ולא את הטלית ולא את המרחץ ולא את בית הכד ולא את בית השלולין עד שיהא בהן כדי לזה וכדי לזה (ו) הכלל כל שחלק ושמו עליו חולקין ואם לאו אין חולקין (ז) אימתי בזמן שאין שניהם רוצים (אבל בזמן ששניהם רוצים אפי' פחות מוכן וחלוקו (ח) ובתבי הקדש אע"פ ששניהם רוצים לא יחלוקו: גמ' א"ר אמי א"ר יוחנן (א) ארבע אמות שאמרו חוץ משל פתחים תניא נמי הכי אין חולקים את החצר עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה אמות לזה ואלא אגן תנן ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה אלא ש"מ כדרבי אסי שמע מינה ואיכא דרמי להו מירמא תנן אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה והתניא שמונה אמות משל פתחים (א) אמר רב הונא חצר מתחלקת לפי פתחיה ורב חסדא אמר 'ותנן ארבע אמות לכל פתח ופתח והשאר חולקין בשוה תניא בוותיה דרב חסדא (ב) פתחים שבחצר יש להן ארבע אמות היה לזה פתח אחד ולזה שני פתחים זה שיש לו פתח אחד נומל ארבע אמות וזה שיש לו שני פתחים נומל שמונה אמות והשאר חולקין בשוה היה לזה פתח רחב שמונה אמות נומל שמונה אמות כנגד הפתח וארבע אמות בחצר ארבע אמות בחצר מאי עבידיהו אמר אביי (ג) הכי קאמר נומל שמונה אמות באורך החצר וארבע אמות ברוחב החצר אמר אמימר (ד) האי פירא דוספוליא יש לו ארבע אמות לכל רוח ורוח (ה) ולא אמרן אלא דלא מייחד ליה פתחא אבל

A partner may demand the division of a shared asset if it can be divided without losing its function, such as a large courtyard that can service two people independently.

דין חלוקה גוד או אגוד גמרא בבא בתרא דף יא. כל דבר שאפשר לחלק ושמיו ישר עליו, כגון חצר גדולה שיש בה כדי שימוש חצר לשנים, יכול כל שותף לכוף את חבירו לחלקו. אבל בפחות מזה אינו יכול לכופו.

חשן משפט קע-קעא הלכות שותפים בקרקע

מהפירות, ס"ל להרמב"ם ורבינו דלמדת חסידות עזדה, ולא כהמוס' שם ד"ה כבי תרין שכתבו שמן הדין לא לנה ליהנות, ועיין פרישה ודרישה שם] מ"ש עוד מזה: ג] והנהר מושך בו על פי היצובו. כ"כ הטור [סעיף ג]. ועיין דרישה [שם], שם כתבתי שמדברי הר"ף [גיטין כ"ח ע"א מדפי הר"ף] והרמב"ם [שם] לא משמע הכי, אלא אפילו אם עברה נזד הנזר יכולין למשכו לנזרו ולמלאות תחילה מפני דרכי שלום, והמחבר נמשך אחריהן, וכבר ציאר הראב"ד והמ"מ והנ"י דצריהן, אבל בפשוטו של הגמרא לא משמע הכי וכמ"ש דרישה, ומשום הכי נראה דהגיה מור"ם וכתב אדברי המחבר והנהר מושך צו על פי הילוכו. אבל מ"מ קשה דלא ה"ל למימר כן לפרש צו דברי המחבר, אלא ה"ל למימר כן בלשון יש אומרים. וע"ש *צעיר ששן שדבריו מעורבבים ומוטעים ואינם מובנים לי מ"ש בסעיף זה, ודוק:

סימן קעא סעיף א' א] אחד הקונה בו. הטור מביא לשון הרמב"ם זה [מפ"א משכנים ה"ג] בסוף סימן זה [סעיף ל"ו], ועיין מה שכתבתי שם [בפרישה ודרישה], ומ"ש המחבר בסמוך סעיף ט'. ומ"ש כאן או שירשו כו', כ"כ גם הטור [סעיף א'], ומשום דנגוד ליגוד יש דעות שמתלקין צין ירושה לקניה כמ"ש הטור בסעיף ל"ג,

קמל"ן דבחלוקה הכל מודים דאין חילוק ציניהן, ועיין פרישה [סעיף א']: ב] אינן יבול"ין לחזור בהן. שם [ברשב"א המובא בציונים אות ב'] סיים בתשובה וכתב ז"ל, ולא אמרינן דהוה קנין דברים בעלמא, עכ"ל. ואפילו בחלוקת חצר דמדמה הטור צימין קנ"ו היזק קוטרא דלא מהני ציה חזקה, ע"ש בסעיף ט', מ"מ קנין מהני ליה וכמ"ש הטור צימין קנ"ה בסעיף ס"א וגם המחבר שם [סעיף ל"ו]*.

סימן קעא סעיף א' א] או שנים שקנו מאחד כו'. ודעת הר"י הלוי [המובא ברא"ש כ"ב פ"א סי' ג"א] והראב"ד [בהשגות פ"א משכנים ה"ג] ונמוקי יוסף [שם ח' ע"א וע"ב מדפי הר"ף] צ"ס רבינו יונה [שם י"ג ע"ב ד"ה עלה] והרא"ה דאין דינא דגוד ליגוד צשוחפין שקנו, עיין בטור ונ"י לקמן סעיף ל"ג. עיין בתשובת מהר"ן ששן סי' פ"א [קש"כ]: ב] אינן יבול"ין לחזור בהן. ואפילו בחלוקת חצר דמדמה הטור צימין קנ"ו היזק קוטרא דלא מהני ציה חזקה, ע"ש בסעיף ט', מ"מ קנין מהני ליה וכמ"ש הטור צימין קנ"ה בסעיף ס"א וגם המחבר שם, עכ"ל סמ"ע [סק"ב]. ואפילו ממילה צלא קנין מהני וכמ"ש מור"ם צימין קנ"ו סעיף א' צהג"ה, והוא מדברי הרא"ש [כ"ב פ"א סי' ב']*: *צשה"א סק"א

לאמה ⁽¹⁾ והנהר מושך צו על פי הלוכו) מתמלא ראשון מפני דרכי שלום. ⁽²⁾ ויש אומרים דוקא שקדם צור לאמה 'אצל איפכא לא).

הלכות חלוקת שותפות

סימן קעא

הלכות חלוקת שותפות ואיזה דבר שהשותפין² כופין

זה את זה לחלוק ובל דיניו

ובו י"ו סעיפים

א א] אחד הקונה מחבירו חצי שדהו ⁽¹⁾ או שנים שקנו מאחד שדה או שירשו או שניתן להם במתנה או שהחזיקו בו מההפקר וביקש אחד מהשותפין לחלוק וליטול חלקו לבדו אם יש באותו קרקע דין חלוקה כופה את שאר השותפין וחולקין עמו ואם אין בו דין חלוקה אין אחד מהם יכול לכוף את חבירו לחלוק יוכן הדין במטלטלין. הגה ⁽²⁾ ואם היה צו דין חלוקה וקבלו קנין שלא לחלוק בצי"ג* אינן יכולין לחזור בהן. ⁽³⁾ ראו"ן ושמעון שיש להן מקומות צבים הכנסת זה אלל זה

ציונים ומקורות (1) טור סעיף ג. (2) המגיד משנה שם, ונ"י סעיף ג' צ"ס הרשב"א גיטין סי' ע"ב ד"ה הא. ד"מ ג'. סימן קעא א] לשון הרמב"ם צ"ל משכנים דין א'. (3) תשובת רשב"א ח"א סי' תמ"ו. ד"מ ב'. (4) צ"י סימן קנ"ו מחודש א' [וגם בב"י סימן זה סעיף ל"ו] צ"ס הרשב"א בתשובה ח"ג סי' קנ"ה, והרא"ש בתשובה כ"ל סי' ג'. ד"מ סימן קנ"ו סעיף ד'. סימן קעא (1) כ"ה בד"ר, במהדורת שלי"ד ועוד, חולקה הכותרת ונרשם איזה וכו'. (2) כן חוקן ממהדורת באה"ג ואילך, ובד"ר: גובין זה מזה.

ואין צריך לסתום פי בורו מפני דרכי שלום. משמע מן הדין צריך לסתום, וקשה הא קי"ל בסמוך כל דאלים גבר. ונראה דהא [ד] כל דאלים גבר היינו עד כדי צרכו, כמ"ש רבינו עד שישקה תחילה, אבל כאן מיירי שממלא בגומא אפילו ביותר מכדי צרכו עכשיו, וזה מפני

טורי זהב

דרכי שלום. ולפ"ו גם רבינו ס"ל כהוא י"א שהביא רמ"א, דדוקא בבור שהיה קורם לאמה, כיון שרוצה למלאות יותר מכדי צרכו, אבל ככדי צרכו לחוד פשיטא שיכול לחפור אף לכתחילה כדי להמשיך המים. כנלע"ד ברור:

ואין צריך לסתום פי בורו מפני דרכי שלום. משמע מן הדין צריך לסתום, וקשה הא קי"ל בסמוך כל דאלים גבר. ונראה דהא [ד] כל דאלים גבר היינו עד כדי צרכו, כמ"ש רבינו עד שישקה תחילה, אבל כאן מיירי שממלא בגומא אפילו ביותר מכדי צרכו עכשיו, וזה מפני

If shared assets are divisible without losing their function for each one of the partners, then any partner may demand this division unless a Kinyan was effected not to divide it. If they will lose their function through division then all the partners must agree to divide it. Rema adds that each partner must retain all of the functions that were available to them when it was joined. Also, a partner may demand a division even if dividing the assets will cause a loss of up to one fifth of its value.

שו"ע חושן משפט סימן קעא סעיף א - ה נכסי שותפות שיש בהם דין חלוקה, דהיינו שעל ידי החלוקה יגיע לכל אחד מהשר תפים חלק הראוי להתשמש בו כפי אותו נכס, חולקים אותם בין השותפים, אלא אם כן קבלו קנין שלא לחלוק. אבל נכסים שאין בהם דין חלוקה, אין שותף אחד יכול לכוף את השותף האחר לחלוק. ורמ"א הוסיף דבעינן שכל אחד יכול להשתמש בחלקו בכל מה שהיה עושה בכולו. עוד כתב שאפילו אם יהיה הפסד ע"י החלוקה יכול לכוף לחלוק כל שלא יפסד יותר מחומש.

לאיה, משא"כ הטור והמחבר שכבר כתבו דין דהיזק לאיה והגדלו בסימן קנ"ו, ע"ש, ועיין פרישה. [ועיין מה שכתבתי בסמוך בסעיף ט' [סקכ"ב] דלא משמע קלמ [ק]: סעיף ג' הו' יגיע לפחות שבהן בו'. פירוש, אם היו הרבה מהשותפין בחצר או בשדה, ולאחד יש בו חלק קטן, כולם (מעכצים) *מעוכבים] מלמק בשביל האחד שאין בו כשיעור: הג"ה. וכתב מהר"ם בתשובה [מובא במרדכי דלהלן], דסדר הו' כדי חלוקה אפילו אין לכל אחד ד' אמות, דסדר אינו עשו' אלא להניע חפצים כמו מינה בעלמא. והמרדכי פרק המוכר פירות [ב"ב סי' תקס"ט] כתב וז"ל, דסדר שיש בו י' אמות על י' אמות, או יש לראובן שיש בו רביע כדי חלוקה אף לדברי ר"י [ראה תוס' שם צ"ח ע"ב ד"ה רבין דס"ל דחלוקה הניח הו' ד' על ו'. והאמות אין לו למדוד לפי מדת העולם מה שקורין אמות אלא לפי אמות שנלמדו (נד') *כ"ד] גודלן לאמה, עכ"ל: הו' חוץ מארבע אמות ש"ה הפתחים בו'. לקמן נריש סימן קע"ז ימצא משפט דד' אמות שלפני הפתחים שנותנין לכל פתח הנמים: הו' וכל גינה שאין בה כדי זריעת חצי קב בו'. קן הוא (נמ"מ) [ברמב"ם, המוכר בציננים אות ו'], וכתבו הטור לקמן בסימן ר"י"ח [סעיף ח'] וכלן השמיטו. ועיין פרישה [סעיף ג'], שם כתבתי טעמו, משום דאין זריעת חצי קב כדי עבודת יום לפועל, והטור לא נקט אלא שיעור דחון לארץ דתלו

ג' ^אאי זהו דין חלוקה כל שאילו יחלק לפי השותפין ^{ה"א}יגיע לפחות שבהם חלק ששם הכל קרוי עליו אבל אם אין שם הכל קרוי על החלק אין בו דין חלוקה כיצד לכל חצר שאין

בה ארבע אמות על ארבע אמות ^{ה"א}מרובעות ^{ה"א}חוץ מארבע אמות של הפתחים אינה קרויה חצר ^בוכל שדה שאין בה כדי זריעת תשעה קבים אינה קרויה שדה ^בוכל גנה שאין בה כדי זריעת חצי קב אינה קרויה גנה ^בוכל פרדס שאין בה כדי זריעת שלשה קבין אינה קרויה פרדס לפיכך אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לכל אחד ואחד מהשותפין ולא את השדה עד שיהא בו זריעת תשעה קבין לכל אחד ולא את הגנה עד שיהא בה חצי קב לכל אחד ואחד ^בולא את הפרדס עד שיהא בו בית שלשה קבין לכל אחד ואחד במה דברים אמורים בארץ ישראל וכיוצא בה אבל בבבל וכיוצא בה אין חולקין את השדה ^{ה"א}עד שיהא בה ^בכדי חרישת יום וכדי חרישת יום לזה

ציננים ומקורות ה' שם נמנ"ס פ"א משכנים דין ד'. ה' טור סוף סימן קע"ז. 6) תוספת מהדרות באה"ג, ועיין באה"ג אות ב'.

חלוקתן נגמלא [ב"ב י"ב ע"א] כשיעור עבודת פועל ליום, ע"ש: הו' עד שיהא בה כדי חרישת יום לזה בו'. משום דאין פועל נשכר לפחות מיום אחד, ואם אין מגיע לחלקו לכדי פעולת יום אחד אזי יפסיד שנריך לשלם לפועל נעד יום שלם. אצל אם מגיע לחלקו לכדי פעולת יום וחצי חולקין אע"פ שאין מגיע לכדי פעולת יום ימים, דפועל נשכר לזה, ועיין פרישה [שם]:

טורי והב

ימים. ומשני, לעולם יום דחרישה ובהדורי, פירוש, שגם בשעת הזרע יהיה צריך יום שלם כי בחזרתו עוד מושך המחרישה וזורע. כן הוא בשיטת התוס' [שם ד"ה ואי בעית אימא בכרבא] והכי קי"ל. וא"כ קשה על רבינו [הטור], הא ביום ומחצה לחרישה לא ימצא פועלים, ואמאי כתב [בסעיף ג'] דחולקים אם יש שם שיעור יום חרישה, ומשמע כ"ש אם יש יותר מכדי זה. ועל כן נלע"ד, דאם מגיע לחלקו כפי שיעור החרישה ליום ומחצה, חולקין לענין זה שכל אחד נוטל לחלקו שיעור יום אחד, והמותר הוא בשותפות, ולא פרכינן בגמרא הא (ב') יומא דזרעא לא

שו"ע סעיף ג'. כדי חרישת יום וכו'. כתב הסמ"ע [סק"ח] דאם מגיע לחלקו כדי פעולת יום ומחצה הפועלים נשכרים לזה. ותימה עליו, דבגמרא [ב"ב י"ב ע"א] מבואר ההיפוך, דפרכינן בגמרא מאי חרישת יום, אי יום דחרישה הא יומא דזרעא לא הו', פירוש, דבשעת הזרע נוח לחרוש שכבר נחרשה בשעת חרישה, ומה שצריך יום אחד לחרישה לא צריך יום אחד לזריעה, והיאך ישכור הפועלים ליום הזריעה. ואי יום זרעא תרי יומי דחרישה לא הו', פירוש, שביום וחצי צריך לשכור הפועלים בשעת החרישה ואין פועל נשכר כן ויצטרך לשלם בעד ב'

ביאור הגר"א

סעיף ג' ז. מרובעות. ר"ף שם [ב"ב ד' ע"א מדפי הרי"ף], דנלא"ה לא מוז:

באר הגולה

מינה בעלמא. סמ"ע [בהג"ה אחר סק"ה]. ועיין לקמן בסעיף ה'. סעיף ג' ה. שם [ברמב"ם פ"א משכנים] דין ד', ומשנה שם [ב"ב] דף י"א ע"א וברייתא שם דף י"ג ע"ב. ו. שם נמסרה. ז. טור סוף סימן קע"ב. ח. כ"כ הרמב"ם שם ריש פ"ב, והוא מימרא דרב אסי א"ר יוסן וברייתא שם בגמרא [ב"ב] שם [ברמב"ם פ"א ה"ד], ושם נמסרה וכת"ק. י. מימרא דאבוה דשמואל ומינא כותמיה שם דף י"ב ע"א. וכתב הרב המגיד [שם], ופרש"י ז"ל [שם] [כרס פרדס] [פרדס כרס], ומוכרח הוא בגמרא, והמחבר שכתב למטה בפרדס אילנות, יש לומר *שכותנתו שהוא הדין לשדה אילן שהדין כן, שהרי לא מצינו שם פרדס על כרס נעד, ונכון הוא. כ. כן הוא ברמב"ם [שם]. ל. מימרא דרב יוסף שם.

סעיף ו' יאן או לא ימצא במה יקנה פירות, שאין לו נמה לקנות:

אחד דרך בפני עצמו שלא יצטרך לעבור על חלק חבירו אין בו דין חלוקה. הגה (י"ג) ויש אומרים עוד דבעינן גס כן שיוכל להשתמש בחלקו

סעיף ה' (ד) וכן אם רוצים לחלוק בו. עיין במשנה ר"ט כהן ספר ג' סי' קכ"ג באריכות שהשיג על תרומת הדשן [המובא בצינונים אות י"ד]. *עיין במשנה מצ"ע (ח"א) [ח"א] סי' ער"ב [קש"ב]: סעיף ו' (ה) אחד מהשותפין בו. עיין במשנה ר"ט כהן ספר ג' סי' ק"ט מלמי גוד או איגוד [קש"ב]:

כל מה שהיה משתמש בכולו כגון אם היה מרחץ או בית הכסא צריך שיהא ג"כ בחלקו (י"ז) וכן אם רוצים לחלוק בית שיש בו דין חלוקה והבית יהיה נפסד ונגרע אין יכול לבקר חבירו (י"ח) כל שנראה לציט דין שההפסד יותר ממומש (י"ח) וכן אם אין בו דין חלוקה ויש חומה רחבה ואם יקליטוה יהיה זה דין חלוקה אם נראה לציט דין שאינו מויק לבנין כופין זה את זה לחלוק. (י"ח) וציט שיש בו דין חלוקה אם יחלקוהו לרחבו אבל אם יחלקוהו לארצו לא היו דין חלוקה חולקין לרחבו. (י"ח) ואם יש צד אחד בנינים וצד שני אין כל כך בנינים ילאו צד אחד רשות הרבים וצד אחד סימטא מעלין בנכספים עד שהיה החלקים שוים והכל כדי שלא ינטרו לשבר הבנינים ולהפסיד אבל מדעת שניהן עושין כמו שירלו.

ו' (י"ט) אחד מהשותפין שאמר לחבירו במקום שאין בו דין חלוקה או בדבר שאי אפשר שיהלוקו כגון שפחה או כלי מבור לי חלקך בכך וכך או קנה ממני חלקי בשער הזה הדין עמו וכופין את הנחבע למכור לחבירו או לקנות ממנו (כ"א) אפילו אמר ליתן בו הרבה יותר מדמיו צריך השני לקנות או למכור (כ"א) אבל אם אין התובע רוצה לקנות יא"א לא ימצא במה יקנה אינו יכול לבקר את חבירו לקנות ממנו אפילו בשער הזול שהרי חבירו יכול לומר לו ציונים ומקורות (ג) ממון וקפ"ב ב"ב ח' ט"ף ע"א מר"פ ה"ר"ף בשם הר"מ והש"ס בחשבוה ח"א סי' תקנ"ח. (ד) מרומה הטן סי' ע"ב. (ה) ד"מ (שם) ב"ב. (ו) ט"ז. (ז) כ"ל נפשות מיימוני דספר קנין סי' י"ד. (ח) ד"מ (שם) ד'. (ט) ט"ז ובס"פ ל"ו. (י) משנה ה"ל סי' ל"ו. (יא) ד"מ (שם). (יב) ט"ז כמ"ס פ"א משכנים דין ב'. (יג) ט"ז דוקא לעלות בדמים, אבל לפחות אין והמ"ה שם פ"א סי' קס"ד, ומר"ב סוף פ"ק דב"ב סי' תקי"ט והמג"ד פ"א דשנים ה"ב וד"כ"ס סי' פ"ג, ובי"ט שם כמ"ס המנ"ס שם ומשנת רמב"ן המיוחדת סי' מ"ג ורש"י שם י"ג ע"א ע"א ד"ה אית ומו"י שם ד"ה אית. (ט) חוספת מהדורות הסמ"ע, ע"פ ה"מ ותשובת מיימוני המובאים בצינונים אות י"ח.

ערך להם

ההפסד יותר מחומשו היו כאילו אין שם הכל קרוי על החלק. (תרוומה דש"ן סי' של"ט). סעיף ו'. או לקנות ממנו. מיהו כתב הרמ"ה [מובא בבי"ט ט"ף ח' בשם הרשב"א בחשבוה המיוחדת סי' מ"ג] דדוקא לעלות בדמים, אבל לפחות אין שומעין לו, שמה יהיה אחד עני ואחד עשיר, ולרש אין כל, וגמצא עשיר לוקח על כרחו דעני כפחות מדמיו, ולקחה מידת הדין. והרב המגיד כתב הפך זה פ"א מהלכות שכנים (ה"ב) וכן נראה מדברי הרמב"ם (שם).

באר הגולה

סעיף ו' פ. לשון הרמב"ם צ"ל מהלכות שכנים דין ב'. וכמו הרב המגיד, דין זה מתקוק בגמרא [ב"ב י"ג ע"א], וכן נפקסה הלכה [שם דף ט"ג ע"ב] דין גוד או אגוד צמה שאין בו דין חלוקה וכו'. והעיקר כדברי רבינו שכל אחד יכול לקצוץ הדמים לרצונו ולומר לחבירו או קנה כשעור זה או מכור, הן חסר הן יתר משומת בית דין. ג. כמז הכסף משנה שם, נראה שרבינו מפרש גוד או אגוד כפירוש הערוך [ערוך גוד ב"ב], דהיינו משוך או אמשוך, שהוא אומר לו אני קוץך כך דמים צעד חלקך, או ממכרו לי צעד זה הסך או אמשוך לך חלקי בזה הסך, ורש"י [ב"ב י"ג ע"א ד"ה אית] פירש בענין אחר. ק. כמז הרב המגיד [שם], נמצא צהלכות נשם ח' ע"ב מדפי הר"ף [שם] שהכל מלוי מוצע, ואפילו היה חבירו עני ואין ידו משגת, וכן הסכימו האחרונים ז"ל.

יט. אבל מדעת. שם י"א ח' נמנוני: סעיף ו' כ. או בדבר. שם [ב"ב י"ג ע"ב]: כא. אפילו אמר. מ"מ [שם] מעלין אותו דמיו: כב. אבל אם. שם. שאני הטס נגוד בו, ומשמע שהכל צדעה החובע, דלפן אמר גוד איכא בו, וצרישא אמר אגוד איכא בו:

באר היטב

יכול לחלוק, רק בשביל אותו ש"ן לטעור החקק להשאר משותף, ויזון שיוכל לנרפו עם שדה שנצדו אינו זקוק עוד להשתתף עמו, עכ"ל הסמ"ע [סק"י]. [ועיין מ"ש הט"ו נזה]. סעיף ה' ב. וכן אם רוצים. עיין במשנה רש"ן ספר ג' סי' קכ"ג באריכות לבישרא כו', והיינו אע"ג דתתם שוורים ופרות מזבני טפי לרדיא ויקרא מלבישרא, מ"מ כיון דההפרש הוא רק ביותר משתות כדמשמע בתוס' ריש פרק המניח [ב"ב כ"ו ע"א ד"ה המניח], והשיעור הקרוב ליותר משתות הוא החומש, בכה"ג לא מבטלינן החלוקה כו', ע"ש היטב], ונ"ל לפקפק, דהתם אנו מסופקין למי הוא ומספיקא אנו חולקים ובעלים האמיתיים יפסידו חציו, ולא די לנו זה אלא שגם מחציו נפסידנו ע"י חלוקה, זה לא אמרינן, אבל הכא שירשו מאביהם דבר העומד לחלוק, דינא הוא לחלקו, נמצא מעיקרא לא ירשו אלא שיעור חצי הבית פחות חומש. אמנם נ"ל הני מילי ביורשים, אבל בשותפים דקיי"ל [ראה טור ובי"ט סעיף ל"ג] כשיטת רוב וכמעט כל הפוסקים דגם בהו אמרינן גוד או איגוד וחלוקה, משום דאמרינן אמינא יכילנא לסבול ועכשו איני יכול לסבול, נמצא מעיקרא נשחחפו על דעת שלא לחלוק, ואם אירע אח"כ דבר שא"א שיטבלו זה את זה, לא יפסיד חלקו של זה הפסד חומש מפני שזה אינו יכול לסבול, נמצא הוי כירב שאין בו דין חלוקה. ומ"מ נ"ל כל זה כשאחר רוצה לחלוק או לעשות גוד ולהכריח חבירו, או צריכים לטענה שלא יכול לסבול, אבל כשניהם רוצים להפרד זה מזה, אזי אפילו בלי סברא הנ"ל סבור הייתי לטבול, יכולים לטעון חלוק או גוד ואיגוד, ולא נחלק אדם בזה מעולם, ולזה נתכוון הרשד"ם [ח"מ סי' קצ"ח] וכנה"ג [מהדורא בתרא] סימן קע"א בהגהות הטור סק"נ כו', עכ"ל ע"ש. סעיף ו'. ד. שאמר לחבירו. עיין בתשובת הרב מו"ה משה רוטנבורג חלק ח"מ סי'

פתחי תשובה

סעיף ה' ג. והבית יהיה נפסד כו' שההפסד יותר מחומשו. עיין בתשובה חתם סופר חלק ח"מ סי' י"ב שכתב דיש לפקפק על דין זה, כי ארית תרומת הרשן סי' של"ו היא מסוגיא דרכוב ומנהיג [פ"ק דב"מ ח' ע"א] במה דפריך ויחלוקה הא אפסדרה, בשלמא בהמה טהורה דהוי לבישרא כו', והיינו אע"ג דתתם שוורים ופרות מזבני טפי לרדיא ויקרא מלבישרא, מ"מ כיון דההפרש הוא רק ביותר משתות כדמשמע בתוס' ריש פרק המניח [ב"ב כ"ו ע"א ד"ה המניח], והשיעור הקרוב ליותר משתות הוא החומש, בכה"ג לא מבטלינן החלוקה כו', ע"ש היטב], ונ"ל לפקפק, דהתם אנו מסופקין למי הוא ומספיקא אנו חולקים ובעלים האמיתיים יפסידו חציו, ולא די לנו זה אלא שגם מחציו נפסידנו ע"י חלוקה, זה לא אמרינן, אבל הכא שירשו מאביהם דבר העומד לחלוק, דינא הוא לחלקו, נמצא מעיקרא לא ירשו אלא שיעור חצי הבית פחות חומש. אמנם נ"ל הני מילי ביורשים, אבל בשותפים דקיי"ל [ראה טור ובי"ט סעיף ל"ג] כשיטת רוב וכמעט כל הפוסקים דגם בהו אמרינן גוד או איגוד וחלוקה, משום דאמרינן אמינא יכילנא לסבול ועכשו איני יכול לסבול, נמצא מעיקרא נשחחפו על דעת שלא לחלוק, ואם אירע אח"כ דבר שא"א שיטבלו זה את זה, לא יפסיד חלקו של זה הפסד חומש מפני שזה אינו יכול לסבול, נמצא הוי כירב שאין בו דין חלוקה. ומ"מ נ"ל כל זה כשאחר רוצה לחלוק או לעשות גוד ולהכריח חבירו, או צריכים לטענה שלא יכול לסבול, אבל כשניהם רוצים להפרד זה מזה, אזי אפילו בלי סברא הנ"ל סבור הייתי לטבול, יכולים לטעון חלוק או גוד ואיגוד, ולא נחלק אדם בזה מעולם, ולזה נתכוון הרשד"ם [ח"מ סי' קצ"ח] וכנה"ג [מהדורא בתרא] סימן קע"א בהגהות הטור סק"נ כו', עכ"ל ע"ש. סעיף ו'. ד. שאמר לחבירו. עיין בתשובת הרב מו"ה משה רוטנבורג חלק ח"מ סי'

סעיף ו' יאן או לא ימצא במה יקנה. פירוש, שאין לו זמה לקנות:

אחד דרך בפני עצמו שלא יצטרך לעבוד על חלק חבריו אין בו דין חלוקה. הגה (י"ג) אומרים עוד דנעינן גס כן שיוכל להשתמש בחלקו

סעיף ה' ד' וכן אם רוצים לחלוק בו. עיין בתשובת ר"ש כהן ספר ג' סי' קכ"ג באריות שהשיג על תרומת הדשן (המובא בצינונים אות י"ד). *עיין בתשובת מנ"יט (ח"צ) [ח"א] סי' ער"צ [קש"כ]: סעיף ו' ה' אחד מהשותפין בו. עיין בתשובת ר"ש כהן ספר ג' סי' ס"ט מדיני גוד או איגוד [קש"כ]:

בכת"י נמצא ציון זה בסוף ההגיה

כל מה שהיה משתמש בזולו כגון אם היה מרחץ או בית הכסא לרין שהיא ג"כ בחלקו (י"ג) וכן אם רוצים לחלוק בית שיש בו דין חלוקה והצית יהיה נפסד ונגרע אין יכול לכוף חבירו (י"ג) כל שנראה לציית דין שהפסד יותר מחומש (י"ג) וכן אם אין בו דין חלוקה ויש חומה רחבה ואם יקליטה יהיה בו דין חלוקה אם נראה לציית דין שאינו מזיק לזנין כופין זה את זה לחלוק. (י"ג) וצית שיש בו דין חלוקה אם יחלקוהו לרחצו אבל אם יחלקוהו לארכו לא הוי דין חלוקה חולקין לרחצו. (י"ג) ואם יש צד אחד צנינים וצד שני אין כל כך צנינים (י"ג) ואז צד אחד רשות הרבים וצד אחד סימטא מעלין צכספיים עד שיהיו החלקים שוים והכל כדי שלא ינטרכו לשבר הצנינים ולהפסיד אבל מדעת שניהן עושין כמו שירלו.

ו' (ה"ט) אחד מהשותפין שאמר לחבירו במקום שאין בו דין חלוקה או בדבר שאי אפשר שיחלוקו כגון שפחה או כלי למכור לי חלקך בכך וכך או קנה ממני חלקי בשער הזה הדין עמו וכופין את הנתבע למכור לחבירו או לקנות ממנו (י"ג) אפילו אמר ליתן זו הרבה יותר מדמיו לרין השני לקנות או למכור (י"ג) אבל אם אין התובע רוצה לקנות י"א או לא ימצא במה יקנה אינו יכול לכופו את חבירו לקנות ממנו אפילו בשער הזול שהרי חבירו יכול לומר לו

צינונים ומקורות (ג) נמוקי יוסף ב"ב ח' סוף ע"א מדפי הרי"ף גס הרא"ה, והצ"ח בתשובה ח"א סי' תקפ"ח. (ד) תרומת הדשן סי' ע"ג. (ה) ד"מ (שם) ב'. (ו) טו. (ז) כ"כ בתשובת מיימוני דספר קצין סי' י"ד. (ח) ד"מ (שם) ד'. (ט) טו וספי' ל"ג. (י) ת' תשובה הנ"ל סי' ל"ג. (יא) ד"מ (שם). (יב) טו גס צנינים פ"א משכנים דין ב'. (יג) טו סעיף ה' גס הרא"ה ב"ב פ"א סי' ג' והרמ"ה שם פ"א סי' קס"ד, ומדפי סוף פ"ק דכ"ב סי' תקי"ט והמגיד פ"א דשנים ה"ב ור"ש סי' פס"ג, וצ"י שם גס הצנינים שם ותשובת רמ"ן המיוחדות סי' מ"ג ורש"י שם י"ג ע"א ע"א ד"ה אית ומו"י שם ד"ה אית. (ס) תוספת מהדורת הסמ"ע, ע"פ הד"מ ותשובת מיימוני המובאים בצינונים אות י"ח.

עוד לחם

ההפסד יותר מחומש הוי כאילו אין שם הכל קרוי על החלק. (ותוספת הדשן סי' של"ו). סעיף ו'. או לקנות ממנו. מיהו כתב הרמ"ה (נמובא בגי' סעיף ה' בשם הרשב"א בתשובות המיוחדות סי' מ"ג) דדוקא לעלות בדמים, אבל לפחות אין שומעין לו, שמא יהיה אחד עני ואחד עשיר, ולרש אין כל, ונמצא עשיר לוקח על כרחו דעני בפתות מדמיו, ולקתה מידת הדין. והרב המגיד כתב הפך זה פ"א מהלכות שכנים (ה"ב) וכן נראה מדברי הרמב"ם (שט"ו).

סעיף ה' בסופו. אין בו דין חלוקה. וכן צריך שיוכל להשתמש בחלקו כמו שהיה משתמש בכולו, כגון שאם היה בכולו בית הכסא או מרחץ או פורני, שיהא לו עתה ג"כ בשלו. ואע"פ שיוכל עתה לבנותו, אין זו טענה כיון שצריך הוצאת מעות. וז"ה לדרך שאע"פ שיוכל לבנותה, כיון שאין לו דרך אם לא בתוצאת מעות הוי"ל כאילו אין לו דרך לחלק. (ג"י סעיף ד' בשם נמוקי יוסף ב"ב ח' ע"א מדפי הרי"ף). היה בחלוקה הפסד רב ממה ששועה יחד, אם

ביאור הנ"א

יג. ויש אומרים. כמ"ש שם י"ג צ' צני כריות ומרמי אמהמא דאין חולקין בע"כ: יד. וכן אם רוצים. כמ"ש צ"מ ז' [ע"ב] ח' [ע"א] הכי נמי דפלגיי הא אפסדוה. תשובת מיימוני הנ"ל [סק"ט-י]: טו. כל שנראה. שם [ב"מ ח' ע"א] צלמא טהורה כו', ואע"ג דגס טהורה חיי לרדיא ששועה יותר מנכסמא כמ"ש צ"מ מ"ו א', וע"כ אין החלוקה צנינה צדנר מועט מדפריך שם ונחזי אי דמי כו', ונדבר מועט א"ל לומר כן כמ"ש מוס' שם כ"ז א' ד"ה ואיכא, וא"ת ונחזי כו', וי"ל וע"כ אין לומר צפומת משמות, שהוא מחילה, וי"ל ציורת משמות, והוא מסתמא חומש, ואפ"ה לא אמרינן אפסדוה: טז. וכן אם אין בו. אבל צלמ"ה לא, שאפילו בזולת החלוקה א"ל לשנות מגיל לגיזת כמ"ש צ"מ צ"ב. שם [תשובת מיימוני המובא בצינונים אות ט"ז]: יז. ובית שיש בו חולקין. כמ"ש צ"מ ז' א' לא לריכא דמיקרב כו' קמ"ל כו': יח. ואם כו' מעלין. כמ"ש צ"מ קכ"ב א' ולא נחלקה אלא כו':

באר הגולה

סעיף ו' פ. לשון הרמב"ם צ"ח מהלכות שכנים דין ב'. וכמז הרב המגיד, דין זה מחלוקת בגמרא [ב"ב י"ג ע"א], וכך נפסקה הלכה [שם דף י"ג ע"ב] יש דין גוד או אגוד זמה שאין בו דין חלוקה וכו'. והעיקר קדנרי רבינו שכל אחד יכול לקצוץ הדמים לרצונו ולומר לחבירו או קנה כשיעור זה או מכור, הן חסר הן יותר משומת בית דין. ג. כתב הכסף משנה שם, נראה שרבינו מפרש גוד או אגוד כפירוש הערוך [עוד ג' ב']. דהיינו משוך או למשוך, שהוא אומר לו אני קוצץ כן דמים בעד חלקך, או ממכרה לי בעד זה הסך או אמכור לך חלקי צוה הסך, ורש"י [ב"ב י"ג ע"א ד"ה אית] פירש דנעינן אחר. ק. כתב הרב המגיד [שם], נמצא בהלכות [שם ח' ע"ב מדפי הרי"ף] שהכל חלוי צבוע, ואפילו היה חבירו עני ואין ידו משגמ, וכן הסכימו האחרונים ז"ל.

יט. אבל מדעת. שם י"א א' נממני: סעיף ו' כ. או בדבר. שם [ב"ב י"ג ע"ב]: כא. אפילו אמר. מ"ש [שם] מעלין אומר צדמית: כב. אבל אם. שם, שאני המס דגוד כו'. ומשמע שהכל צדעת הנובע, דכאן אמר גוד איכא כו', ונרשא אמר אגוד איכא כו':

Any partner in an indivisible asset may force his partner to choose between buying him out at a given price, or allowing himself to be bought out at that price, even if the offer price is far above its true value. However, he may not force a buyout at below the true value of the asset.

If the offering partner is himself unable or unwilling to buy, then he cannot force the other partner to buy him out. According to the Rema, he must be able to buy with his own funds, and not with the funding of a third-party buyer. The Sema notes that he can sell his portion to another buyer, who can subsequently force a buy-or-sell proposition on the rest of the asset. Also, this limitation is only upon the offering partner. The responding partner is allowed to borrow from others in order to buy out the asset.

ש"ע חושן משפט סימן קעא סעיף ו' - ח, סמ"ע סק"ד - טו שותף בדבר שאין בו דין חלוקה יכול לתבוע את חבירו שימכור לו חלקו בסכום כו"כ, או שהוא יקנה ממנו באותו סכום, אפילו הוא אומר ליתן הרבה יותר מדמיו. אבל אינו רוצה או אינו יכול לומר גוד או איגוד בעצמו אינו יכול לכופו את חבירו לקנות ממנו. ולדעת הרמ"א צריך שיהיה לו מעות של עצמו לקנות, ולא מהני מה שיש לו קונה שרוצה לקנות. אך כתב הסמ"ע שיכול למכור את חלקו לבד, והקונה יכול לומר גוד או איגוד בכולו. עוד כתב שרמ"א מירי דוקא כדי לומר מעיקרא גוד או איגוד, אבל לכו"ע יכול חבירו לענות על תביעת גוד או איגוד שיאגוד ע"י הלואה.

והרי עשיר אומר לעני כו'. ועשיר יכול לומר לעני גוד או איגוד, אבל עני לעשיר, כיון דאיגוד ליכא, לא יכול לומר. ואם ירצה למכור, זה תלוי בפלוגתא דנכסין דהרמב"ם והרא"ש [המובאים בביניים אהו י"ט וכו'] עיין בטור סעיף כ"ט. עיין בגמז' ר"א ד' חיים ס' ט"ז [קש"י]: ה' בשא"ן ד' מעות. עיין בגמ"ע ס"ק ט"ו, עד וכן כונת מור"ם כאן בנ"ש דלא אמרינן גוד או איגוד כשאין לו מעות להחזיקו לנפשו, רק שגא לומר גוד או איגוד כולו כאשר אמכרו ואתן לך חלקך וכו', עכ"ל. וכן עיקר, ודלא כמו שהבין באגודה אוז דף ג"א ע"ב והיטו נתימה, ע"ש כי לא דק כלל [קש"י]. ועיין בנ"ש [סעיף כ"ד] מ"ש על דעת הרא"ש בנשואה [המובא בביניים אהו כ"ג], שיש לחלק בין אם יגיע הפסד גדול אזי יכול [לקנות] * [להקנות] לאחרים ע"ש, ודברי הסמ"ע נראים יותר, והארכתי בספרי בזה. עיין בנשואה מהרש"ם [תרי"ם] ס' קג"ם [קש"י]:

אני רוצה שאקנה אלא שאמכור לפיכך ישני אחים אחד עני ואחד עשיר שהניח להם אביהם מרחץ או בית הברד [עשאו האב * לשכר השכר לאמצע כל זמן שירצו לעמוד בשותפות] (ו) ואין העשיר יכול לומר השכר חלקך דאין דרך לשכור דברים כאלו לתלמידי מה שאין כן בטרקלין [עשאו האב לעצמו אינו יכול לכוף אחיו] (ז) לשכור אותם אלא משתמשים בהם כדרך שנשתמש אביהם [והרי עשיר אומר לעני קח לך זיתים ובא ועשם בבית הברד קנה לך עבדים ויבואו וירחצו במרחץ וידין העני כופה את העשיר לקנות חלקך אלא אם כן אמר לו קנה ממני או מכור לי והריני לווה וקונה] י"א או מוכר לאחרים וקונים הדין עמו.

הגה (2) ויש אומרים דלא יוכל לומר גוד או איגוד [כשאין לו מעות רק כר"ך למכור *] [חלקין] (7) ואין אדם יכול לומר לחצירו גוד או איגוד בפחות משויו דאם לא כן

ציונים ומקורות (א) כ"כ המגיד משנה פ"ט נכס השכיר ב"ב שם ד"ה עשאו. (ב) שם גמ"ס. (ג) עור סעיף י"ב נכס ר"י, והרא"ש בחשבוה כלל צ"ח ס"ג הובא בטור סעיף כ"ט, ומחזיקו סוף פ"ק דע"ב ס"י חק"ט. ד"מ כ"ט. (ד) ב"י סעיף ה' נכס המ"ש ע"ש פ"א ס' קס"ד. ד"מ ה'. (5) ממהדרת הרמ"א שליח ואלך: לשכור. (6) כ"ה גם ברמב"ם דפוס קושטא, ולפינו ברמב"ם: להשכיר. (7) תוספת מהדרת הסמ"ע, ראה סמ"ע סק"ט.

שהשקט בידו למכור חלקו לעשיר אחר שיעמוד במקום העני להיות משוקף עם אחיו העשיר בהמכר או צדו הכד להשמש בו יחד או לזמנים, גם לומר לח"כ גוד או איגוד, ולפילו לפי ה"ש אומרים כו' דנכס מור"ם דאינו יכול לומר גוד או איגוד כשאין לו מעות, היינו דוקא ממחילה שאין העני יכול לומר מכור לי כולו כי אמכרו לאחרים, אבל להעמיד אחר במקומו תלוי יוכל (לעמוד) [להעמיד], ולאחר שיעמוד במקומו יכול ג"כ לומר גוד או איגוד, וכן נכסיהם נפיקה ע"ש: פון בשא"ן ד' מעות רק בר"ך * מכור חלקך, כ"ל. ח"ל הטור בנ"ש הרא"ש [הובאו בביניים אהו כ"ג], שאין גוד או איגוד כיון שאין לו מעות לקנות משלו כו', דלא אמרינן גוד או איגוד אלא כשאומר חלקך לתשמיש, ולא כשאומר איגוד הכל ע"י מכירה ואתן לך חצי הדמיס, כדי שימכור חלקו יותר בזיוק כו', עד אלא ימכור חלקו בזה שיוכל, עכ"ל. וכן כונת מור"ם כאן בנ"ש

ערך לחם

עשאו האב לשכר כו'. פירוש, שהם גדולים וראויים להשכירם, עשאו לעצמו. פירוש, שהם קטנים וראויים לעצמו, לא שתהיה כונת האב מעלה ומורידה בזה, כך פירש הרב הסניד פ"א מהלכות שכנים (שם). כ"ל זמן שירצו

ביאור הנ"מ

כו. והריני לווה כו'. ממ"ש שם [ע"א] מייחסי מי כו', ואע"ג שאין לעבד מעות כמ"ש וספנין שטל, וממ"ש הרמב"ם שם [ד"ה שאני]: כו. ויש אומרים. עיין סמ"ע [סקט"ו]:

אלא שאמר שהדבר ז"ע. ופירוש עשאו לשכר, שהן גדולים וראויים להשכיר, עשאו לעצמו, קטנים וראויין לעצמו, ואורחא דמילתא נקט, לא שהיה כונת האב מעלה ומורידה בזה, כך (פי' רש"ם) [* פירוש] ז"ל. וכ"כ המוס' שם [ד"ה אהו]. ש. שם נכס הראש"ל [שם י"ג ע"א] נכס הרב רבי יונה [שם ד"ה עשאו]. ת. תנצ"ח בגמרא שם ע"כ.

פתחי תשובה

כרש"י [ב"ב י"ג ע"א ד"ה איתן] שהנתבע יקח דמים ולא התובע. ע"ש עוד מה שפסק בענין חלוקת בהכ"ג ובהמ"ד של טבריה בעת שהתפרדו כולל ורואין וכולל רוסיה שמה, ע"ש היטב: ה' בפחות משוויו. עיין בתשובת הרב מו"ה משה רוטנבורג ס' י"ט, שכתב על גידול ידידיה ד"ח, וגדולה מזו מצינו, שיכול להיות שגורם הפסד לבע"ד עצמו למכור בפחות ממה שהוא שוה. ואף דכתב הרמ"א דאינו יכול לטעון גוד או איגוד בפחות משויו, הכוונה בערך כולו, דרך משל, אם היו נמצאים קונים על כל הקרקע בדי' מאות, והוא רוצה ליתן בעד החצי פחות ממאתים בטענה דגוד או איגוד בסך זה, וכמ"ש הרמ"א מטעם דאי"כ ידחוק העשיר את העני למכור בפחות משויו, אבל אם היה נמצא קונה על חצי הקרקע בעד מאתיים ועל כל הקרקע לא היה נמצא קונה בדי' מאות, והדבר מצוי שלא ימצאו קונים על כולו כמו על חצי, אם בחמת שאין לו כ"כ מעות או שמספיק לו החצי, ודאי כשכופין אותו בטענה דגוד או איגוד אינו יכול לכופו אלא בערך [צ"ל יכול לכופו

סעיף ט' ה' דלא שייך חלוקה בו. עיין נסמ"ע ס"ק כ"ז מה שהקשה מלקמן סימן שט"ז סעיף ז' על המחבר, ומה שמר"ן שם אינו נזהר לי. ועל כן אני אומר, אם רוצה לחלוק משום חזק ראה פשיטא דכופין, ולקמן סימן שט"ז גלי אדעמיה דלא קפיד אהזק ראה, רק לא יוחא ליה צאינא אחריתא, אינו יכול לחלוק צאינו שלהם, וק"ל. ועיין צ"ח [סעיף ל"ח] מ"ש ליטב דברי המחבר בזה, ואין דבריו נראין. עיין בתשובת מהרש"ם [הר"ם] סי' קנ"ח [קש"כ]:

אגוד ועיין לקמן סעיף י"ז. יב"ט האם האחד יש לו שני שלישים והאחר יש לו שלישי יטילו שני גודלות אחד משנה ואחד משנתים ואותו שיש לו שני שלישים ישתמש בו שתי שנים

רצופות⁽¹²⁾ ואם מרחץ הוא נכנסין בה שניהם תמיד בכל יום וכן כל דבר שראוי להשתמש בו⁽¹³⁾ ואינו עשוי⁽¹⁴⁾ לשכר כגון ספר תורה או מצע אינו יכול לומר לו השתמש אתה יום ואני יום⁽¹⁵⁾ שהרי אומר לו בכל יום אני רוצה להשתמש בו ואם הוא דבר שאין יכולים להשתמש בו כאחד⁽¹⁶⁾ חולקין אותו בימים. הגה⁽¹⁷⁾ לא חלקו והשתמש בו אחד מן השותפין כמה שנים לא יוכל אחר כך האחר לומר אשתמש גם כן זמן שנשתמשת דכל זמן שלא חלקו כל אחד צלו הוא משתמש.

ט⁽¹⁸⁾ אחד השוכר מחבירו מקצת שדה או חצר שאין בה דין חלוקה או שנים ששכרו מקום אחד בשותפות כל אחד מהם יכול לכופף את חבירו ולומר לו או שוכר ממני חלקי או השכר לי חלקך ואם יש בה דין חלוקה חולקין. (19) חולקין וסצירא להו⁽²⁰⁾ דלא שייך חלוקה בדבר השכור לזמן ועיין לקמן סימן שט"ז 'סעיף ז'.

צינונים ומקורות (ג) טור סעיף ט' נסמ"ע ר"י ברצלוני. (ד) טס נמב"ס. (ה) רמב"ם בחשובה ח"א סי' מקנ"ו ראה התשובה במלואה בח"כ סי' קמ"א. ד"מ (כ"א) ב"ה. (ו) טס נמב"ס פ"א משכנים דין ג'. (ז) טור נסמ"ע שט"ז סעיף ב' נסמ"ע הלא"ש בתשובה כלל א' סי' ב', גם נסמ"ע סימן זה סעיף ל"ז. (ח) כן תיקן הרמ"א במקום מה שנדפס במהדורות הראשונות ע"פ הרמב"ם דפוס קושטא: מיד, וברמב"ם לפנינו: תמיד. (ט) כ"ל הערה 12.

יש ואם האחד יש לו שני שלישים. פירוט, ואין צהשלים שיעור שראוי להשתמש בו לצדו, ואם ידורו שיהיו יחד צכולו יפסיד צעל שני שלישים, שיסתמש צו צכולו כמו שהוא משתמש צכולו והרי אין לו צו אלא שלש וכו"כ צטור סעיף ט', עיין פרישה⁽¹⁾, וקא"א מ"ש צסעיף (ט) לפני זה שאין שום אחד רוצה צמלוקה דגוד או אגוד, משה"ה מיקטו שטיילו צ' גורלות כו', והגורל הוא על מי שיסתמש צראשונה, צעל השנה האחת או צעל שמי השנים, וכו"כ הטור צסעיף ז': כן שהרי אומר לו בב"י יום אני רוצה להשתמש. לשון הטור [סעיף ח'] שסמ"ע שצאינו יכול להפקיע שיסתלק ממנו לגמרי, כך אינו יכול להפקיעו ממנו אפילו שעה אחת: כ"א חולקין אותו בימים. ימים לאו דוקא, אלא ר"ל לזמנים וכו"ל. ועיין מה שכתבתי צסעיף שאמר זה [סקכ"ב] צישוד דנני המחבר: סעיף ט' כ"א דלא שייך ביה חלוקה בדבר השכור לזמן כו'. כן הוא לשון הטור צסמ"ע הלא"ש [כלל א' סי' ב'] צכופף סימן שט"ז, וצכופף סימן זה [סעיף ל"ח] כמז הטור על לשון הרמב"ם [המובא בציונים אות ל"ה] שהוא לשון המחבר צצכאן, ו"ל, ומימה היך יחלוקו צמחילה דבר שאינו שלהן אלא צצכירות, עכ"ל. ומכאן משמע דסתם חלוקה המכרת צפוסקים

ערך להם

ובכשכנתא, אם יש בה נכיתא תחת שכירותה דינה כשכירות, ואם אין בה נכיתא ואין משתמשין בה אין בה דין חלוקה רק יגבו המעות ויהלוקו. ועיין תשובת מהר"ל [בן חנינ] סי' ק"מ. הובא בעוד לחס' לעיל סימן ק"מ [סעיף ג']

טורי זהב

שהבית אינו שלהם אינו כופהו, כיון דהלה מויקו בראיה. ובוה נסתר גם דברי מו"ח ז"ל [ב"ח סעיף ל"ח] שתירץ דהתם לא נתכוין הרא"ש [המובא בציונים אות ל"ח] אלא שהוא עצמו יכול לדור בלא מחיצה אלא שרוצה

שם בסופו. חולקין אותו בימים. כמו הנות, דפסק ליה לחיותיה דחבריה. וכן בית ועבד ובהמה פטאה. [טור סעיף ח'] סעיף ט' בסופו. ואם יש בה דין חלוקה חולקין. עיין סימן שט"ז דין ב' דפליג אהא.

שו"ע סעיף ט'. ואם יש בה דין חלוקה כו'. הסמ"ע [סקכ"ב] הקשה דברי השו"ע אהר"י מסימן שט"ז [סעיף ב'], ותירץ דהתם איירי שיש שם היוק ראייה. וליתא, דא"כ אמאי כתב שם דאינו יכול לכופו לחלוק כי כיון

באר הגולה

ה. טור סעיף ט' [נסעיף י"א] צסמ"ע הלא"ש כלל ז"ח סי' ד'. ו. לשון הרמב"ם שם דין ז'. וכמז הרב המגיד, כ"כ רבו ז"ל [הר"י מיגש שם] והוא האריך צעטס זה, וראיה מן הצרייתא דמרחץ המוכרת למעלה [דאה סעיף ו'] צעני ועשיר שאין שם חלוקת ימים כיון שיכולים להשתמש צו כאחד. ז. וכו"כ הרב המגיד [שם] צסמ"ע רבו [הר"י מיגש שם] והמפרשים, כיון שאין שניהם מסכימים למכור או לחלוק אין להם דרך אחר אלא חלוקת הזמנים וכופין זה את זה צכך. סעיף ט' ט. שם [ברמב"ם הל' שכנים] פ"א דין ג'. כמז הרב המגיד, הלא"ש השיגו בזה וכתב, וגם זה הדין נפשו אותה ויעש וכו', ומ"מ כמז הרשב"א ז"ל צצטובה [ח"א סי' תתק"ג] להעמיד דברי המחבר, שיכול לומר כשצכרתי הייתי צכור שהייתי יכול לקבל להיות שותף עמך ועכשיו איני יכול לקבל, וכיון שהם סתם קנו או שכרו יכול לומר כן, ועל הכלל יכול לומר לו סמוך הייתי על דין גוד או אגוד ונשתפתי עמך. ט. *סעיף (ז"ה) [ז"ל], והלא"ש שם צצגמנו. י. שסמ"ע המחבר שם כדעת הטור, וז"ע.

ביאור הגר"א

לה. ואם מרחץ. עיין צלר הגולה [אות ר']: לה. וכן כל דבר. מ"ש [שם י"ג צ"א] צכור ופשוט כו', משמע דנפשוט ופשוט משתמשין שניהם כאחד: לו. ואם הוא. כ"ל [סק"ל] עובד ליה כו': לו. לא חלקו. כמ"ש צנדרים מ"ו א', יכול כו': סעיף ט' לה. אחד השוכר כו'. כמ"ש צירושלמי פ"צ דב"ב [ה"ג] טי לשכינו יכול לחזור צו משקיבל אינו יכול לחזור צו, רש"ג אומר אף משקיבל (אינו) יכול לחזור צו, ואח"כ דרש"ג כר"מ דאמר [בתובות ע"ז ע"א] צכורה הייתי שאני יכולה לקבל ועכשיו איני יכולה לקבל. וה"ה כאן, אע"ג שמתחילה שכרו להשתמש ביה. ואע"ג דח"ק פליג על רש"ג וכן על ר"מ, היינו משקיבל, כמ"ש לשכינו יכול לחזור צו: לט. ויש חולקין וסצירא להו כו'. מעטס ה"ל, וס"ל דכיון ששכרו הו כאלו קיבל: ונכון הוא, אלו דבריו ז"ל, ועוד אני מוסיף וכו', ועל הכלל יכול לומר לו סמוך הייתי על דין גוד או אגוד ונשתפתי עמך. ט. *סעיף (ז"ה) [ז"ל], והלא"ש שם צצגמנו. י. שסמ"ע המחבר שם כדעת הטור, וז"ע.

בציוני שט"ז ציון מקור ההג"ה כאן:

סימן קעג סעיף א' אן שהוא בזיון פספסין פהקן מוכר אהד. פירוש, למתן מתן אהד לשנים לזוך החלוקה הוא ציון, משא"כ כשממתין ומתלקין אופן לשני חלקים ולזוך ענמו, דלת ציה ציון: בן אין בו דינא דגוד [ואן אגוד. פירוש, הן שיאמר גוד אמ זה ואני השני, לזמן האחד להשני מאי דציה ציון, דיאמר השני למרווייהו אני צריך ולמנו צו למניס, והן שיאמר גוד אהה שניה ותן לי תמי שוין, או אני אגוד ואחן לך חלקך דנמיס, דיאמר לו צמד מינייהו אני אלמדו ציון דאין האחד צריך להשני, וכמו שכתבו הטור והמחבר כל זה נסמין קע"א (טור סעיף כ"א-כ"ב, ומחבר) סעיף י"ג ע"ש, ושם [בטור סעיף כ"ב ובמחבר שם] כתבו דיכול לומר על אחד מהן גוד אגוד והשני ישאר צשופוס, ואם (ירל) [ירצה] יכול לומר על שניהן גוד אגוד ציה אהר זה, או לומר צפעס אהמ הגרייה צידך לצרו שניהן או איה שמהל או אני אעשה קן, ע"ש צפרטה [סעיף כ"ב] וכתב"ע [סק"א] שכתבו כל הדברים הללו מילתא-צטעמן: סעיף ב' ג' אה חלקו בגורל. הטור [סעיף ב'] כתב לפני זה, אס נמרו לחלוק דיכולין למור ציה אפילו לקמו צקנין בו, ע"ש, והמחבר השמיטו, שמתן אמ"ש הטור והמחבר האי דינא צריש סימן קנ"ו סעיף ב' ע"ש: דן נתקיימה החלוקה פכרס. המגיד משנה

סימן קעג שותפים או אחים שרצו לחלוק

ובו ד' סעיפים

א אהשותפין שרצו לחלוק דבר שאין בו

דין חלוקה אף על פי שהם מפסידים את שמו חולקים *ובכתבי הקודש דהיינו כ"ד ספרים^(א) שהם כתובים בגליון כספר תורה שלנו *אם הם בכרך אחד אין חולקין^(א) שהוא ציון לפסידים לחלקן מוכר אחד^(א) אעפ"י שאס היו של אחד מותר לחתכן ואם הם בשתי כריכות *אם הם שני ענינים *אין בו דינא דגוד או אגוד ואם הם ענין אחד אומרים בו גוד או אגוד. (ועיין לעיל סימן קע"א סעיף י"ג).
ב *אם חלקו בגורל לאחר שעלה הגורל לאחד מהם *נתקיימה החלוקה לכולם. הגה מיהו *הר"ש כתב דאין הגורל קונה *רק מזכר החלקים ואם החזיק אחד צחלקו החלוקה קיימת ועיין לעיל סימן קנ"ו

(פ"כ) [פ"ב] מהלכות שנים [ה"א] פירושו, דר"ל אס הם שנים, אס אחד מהן וזה צחלק זה על פי הגורל וזה גם השני צחלקו, ואס הם ג' או יותר קנו כולם, דזה וזה צחלקו על פי *גורל] לגמרי, והאמרים קנו לענין שאין אחד מהן יכול לחזור ולומר לא בגורל אני חפץ אלא בעלוי, אלא ציון שעלה הגורל לאחד מהם יחלוקו כולם בגורל, ועוד פירושו צעין אהר ע"ש. והטעם דנתקיימה החלוקה לכולם, פירש (רש"י) [רש"י ב"ב ק"ו ע"ב ד"ה אמר רב אשן ע"פ הגמרא דנהיה הגאה דשמעי להדי לחוק בגורל לטול כל אחד חלקו דאין חפצין עוד צשופוס, גמרי ומקני אהדי כזי שלא יהיה עוד עיטוב צהדבר: הן רק מברר החלקים ואם החזיק בו. פירושו, כמו שאס ציררו צפירוש ואמרו אני חפץ צרוח זה והשני ציה, מהי אה"כ חוקה של אחד מהן שלא יוכלו לחזור צמה צציררו כל אחד לפשו צמ"ש צריש סימן קנ"ו [סעיף ב'], קן אהר שמהרו לחלוק

עך להם

סימן קעג סעיף א' אף על פי שהם מפסידים את שמו כו'. עיין סימן קנ"א דין ה' [ובעוד לחס שם]. **אם הם בכרך אחד אין חולקין.** משום ציון. (טור סעיף א'). ועבשו שכותבין כקוגדריסין ליכא ציון. [בני סעיף

באר הגולה

סימן קעג סעיף א' ה. לשון הרמב"ם פ"ב מהלכות שנים דין ט'. משנה צ"ב דף י"א ע"א. ג. כן פירש רש"י שם [ד"ה כתב]. ג. שם [ברומב"ם]. מיימא דשומאל דף י"ג ע"ב. ד. טור [סעיף א']. מהא דמירמא רב שלמ צרל. שם. סעיף ב' ה. לשון הרמב"ם שם [פ"ב משכ"ס] דין י"א. צרימא שם [ב"ב] דף ק"ו ע"ב. ו. כתב הרב המגיד [שם], פירושו, כגון שספיקו שחלקו לפי סדר מולדותן שמעון אהר ראוון ולי אהר שמעון, וציון שעלה גורל לראוון קנה שמעון צחלק הסמוך, וכן לוי אהר

באר היטב

סימן קעג סעיף א' א. לחלוק. עיין צמזומ מהר"א ששן סי' [קע"ה] [קנ"ה]. [ש"ך ס"א]: ג. לחלקן. פירושו, למתן מתן אהד לשנים לזוך החלוקה הוא ציון, משא"כ כשממתין ומתלקין לני חלקים לזוך ענמו לית ציה ציון. ממ"ע [סק"א]: סעיף ג' ג. לכולם. העטם, פירש (רש"י) [רש"י] דנהיה הגאה דשמעי להדי לחוק לטול כל אחד חלקו ואין חפצין עוד צשופוס, גמרי ומקני אהדי כזי שלא יהיה עוד עיטוב צהדבר. שם [סעיף א']:

באר הגר"א

סימן קעג סעיף א' א. שהם [כתובים]. לפיכך גמלי בו. רש"י שם [המובא בבאר הגולה אהר ב']: ב. אף על פי. [ב"ב] י"ד א' וע"ש חס' וחלקו אותו בגורל, אח"כ נמצא בחלק אחד מהם מום המפחיתו מדמיו, אה בטה החלוקה. והשיב, הדבר ברור שהיה חלוקה בטעות וחזרו על חבירו על חלקו במום, דמי עירף הגורל מקנין גמור דאמרין אה יש בו מום חזרו המקח. מ"מ אומר אני שהועיל הגורל לענין שוכה זה בחלקו, ומחזיר לו חבירו מחצית מה שפחתו המום מדמיו אה ירצה חבירו, ואם לא רצה חבירו לתת פחת המום אלא לבטל החלוקה שומעין לו. וכיצד עושין, מעלין החלוקות בדמים וחוזרין להטיל גורל, ומי שגיגע לחלק המום יקח מחבירו הדמים שהעלו החלק השלם שאין בו מום, אבל אה רצה חבירו לתת לו חלקו בפחת המום אין מבטלין החלוקה, דאע"ג דבעלמא המוכר דבר לחבירו ונמצא בו מום אינו יכול לומר טול פחת המום, לפי שהלוקח מצו למימר בחפץ שלם אני חפץ [כמ"ש בסימן רל"ב סעיף ד'], שאני כאה שיהי בעל כרחו אין לו חפץ שלם שהרי יש לו לקבל חצי המום, וכיון שכן, לזה הועיל הגורל שיהיה הוא הלוקח כל המום כיון שיש לו בו החצי, וחבירו משלים לו חצי מה שפחתו המום, וטעמא דמסתבר הוא וכוה ראוי לרון, עכ"ל. והנה מסחימת דבריו משמע דמה שכתב דחבירו מחזיר לו מחצית מה שפחתו המום מדמיו, איירי אפילו הוא פחות משתוח לענין שיווי הדמים, וכן אפילו הוא יותר משתוח מוכרח זה ליטול בחלקו כפי שעלה לו הגורל וחבירו ישלים לו חצי הפחת. ולכאורה צ"ע מדברי השו"ע לקמן סימן רכ"ז סעיף ל"ז. ומצאתי בספר שעו משפט ריש סימן קע"ה שעמד עליו בזה, וכתב דצ"ל דהרדב"ו מייירי שהפחת מהמום הוא שתוח בצמצום, לכך צריך להחזיר הפחת והחלוקה קיימת. וכתב עוד השער משפט שם, דיערין דינו של הרדב"ו שהועיל הגורל לענין שוכה זה בחלקו כו', נראה דמייירי שקודם החלוקה היו יכולין לחלק הבנד באופן שגיגע חצי מהמום לכל אחד, ועכשו לאחר שחלקו אין דין חלוקה באחד מהן, בזה הסברא נכונה, כיון דבע"כ לא היה לו חפץ שלם מועילה החלוקה שישול כל המום, אבל אה עדיין לאחר שחלקו בגורל יש לו דין חלוקה בכל אחד משני החלקים, ודאי אין זו סברא לומר דכיון שיש לו לקבל חצי המום הועיל הגורל לקבל כל המום, כיון דיכולין עדיין לחלק בטוב בטילה החלוקה הראשונה כו'. ואם הוא באופן שגם מתחילה לא היה אפשר לחלק את המום, דאף אה היו יודעין בהמום היו צריכים לחלוק בגורל ע"י עליו דמים, בזה צ"ע אה בטל הגורל או לא כו', ע"ש היטב: ב. מיהו הרא"ש כתב כו'. עיין בתשובת שכות יעקב ח"ג סי' [קס"ג] [קס"ב], בשותפים שעשו גורל באופן זה, מי שיעלה ראשון

פתחי תשובה

סימן קעג סעיף ב' א. אה חלקו בגורל. עיין בתשובת הרדב"ו ח"א סימן שכ"ד, בשנים שקנו מגוי בגד חמשים אמה, ומדרו וחתכו לשנים וחלקו אותו בגורל, אח"כ נמצא בחלק אחד מהם מום המפחיתו מדמיו, אה בטה החלוקה. והשיב, הדבר ברור שהיה חלוקה בטעות וחזרו על חבירו על חלקו במום, דמי עירף הגורל מקנין גמור דאמרין אה יש בו מום חזרו המקח. מ"מ אומר אני שהועיל הגורל לענין שוכה זה בחלקו, ומחזיר לו חבירו מחצית מה שפחתו המום מדמיו אה ירצה חבירו, ואם לא רצה חבירו לתת פחת המום אלא לבטל החלוקה שומעין לו. וכיצד עושין, מעלין החלוקות בדמים וחוזרין להטיל גורל, ומי שגיגע לחלק המום יקח מחבירו הדמים שהעלו החלק השלם שאין בו מום, אבל אה רצה חבירו לתת לו חלקו בפחת המום אין מבטלין החלוקה, דאע"ג דבעלמא המוכר דבר לחבירו ונמצא בו מום אינו יכול לומר טול פחת המום, לפי שהלוקח מצו למימר בחפץ שלם אני חפץ [כמ"ש בסימן רל"ב סעיף ד'], שאני כאה שיהי בעל כרחו אין לו חפץ שלם שהרי יש לו לקבל חצי המום, וכיון שכן, לזה הועיל הגורל שיהיה הוא הלוקח כל המום כיון שיש לו בו החצי, וחבירו משלים לו חצי מה שפחתו המום, וטעמא דמסתבר הוא וכוה ראוי לרון, עכ"ל. והנה מסחימת דבריו משמע דמה שכתב דחבירו מחזיר לו מחצית מה שפחתו המום מדמיו, איירי אפילו הוא פחות משתוח לענין שיווי הדמים, וכן אפילו הוא יותר משתוח מוכרח זה ליטול בחלקו כפי שעלה לו הגורל וחבירו ישלים לו חצי הפחת. ולכאורה צ"ע מדברי השו"ע לקמן סימן רכ"ז סעיף ל"ז. ומצאתי בספר שעו משפט ריש סימן קע"ה שעמד עליו בזה, וכתב דצ"ל דהרדב"ו מייירי שהפחת מהמום הוא שתוח בצמצום, לכך צריך להחזיר הפחת והחלוקה קיימת. וכתב עוד השער משפט שם, דיערין דינו של הרדב"ו שהועיל הגורל לענין שוכה זה בחלקו כו', נראה דמייירי שקודם החלוקה היו יכולין לחלק הבנד באופן שגיגע חצי מהמום לכל אחד, ועכשו לאחר שחלקו אין דין חלוקה באחד מהן, בזה הסברא נכונה, כיון דבע"כ לא היה לו חפץ שלם מועילה החלוקה שישול כל המום, אבל אה עדיין לאחר שחלקו בגורל יש לו דין חלוקה בכל אחד משני החלקים, ודאי אין זו סברא לומר דכיון שיש לו לקבל חצי המום הועיל הגורל לקבל כל המום, כיון דיכולין עדיין לחלק בטוב בטילה החלוקה הראשונה כו'. ואם הוא באופן שגם מתחילה לא היה אפשר לחלק את המום, דאף אה היו יודעין בהמום היו צריכים לחלוק בגורל ע"י עליו דמים, בזה צ"ע אה בטל הגורל או לא כו', ע"ש היטב: ב. מיהו הרא"ש כתב כו'. עיין בתשובת שכות יעקב ח"ג סי' [קס"ג] [קס"ב], בשותפים שעשו גורל באופן זה, מי שיעלה ראשון

If the partners agree to divide by using a lottery system, according to the Shulchan Aruch the result of the lottery is binding immediately. Rema cites the opinion of the Rosh that it isn't binding until the partner makes a Kinyan on his portion.

ש"ע חושן משפט סימן קעג סעיף ב' אה הסכימו השותפים לחלוק ע"י גורל, לדעת המחבר מיד כשעלה הגורל לאחד נתקיימה החלוקה ואין יכולים לחזור. אולם לדעת הרמ"א לא חל הקנין בכל חלק עד שיהיו בו.

ושמעון באים לחלוק הצמים המשותפין ציניהם, ומכלל אותן הצמים יש צית א' שהוא נד מנר עם הצמים שקנה ראובן. וראובן מבקש שימנו לו חלקו המגיע לו מאותו הצית לנד מנר שלו כי כך הוא שזה זה כמו זה אלא שהוא נהנה צו יותר מחצרו לפי שפוחה צו הצמים הסמוכים לו, והוא ליה זה נהנה וזה אינו חסר דכופין אותו על מדת קדום. ושמעון אומר לא כי אלא תעלהו צדמים או תחלוק בגורל וחלק הנופל בגורל יגיעך. הדין עם מי.

ליתר עיון

תשובה גרסינן בפ"ק דצ"ג¹ ההוא גברא דזבין ארעא אמרנא דבי נשא כי קא פלגי אמר הבו לי אמרנא, אמר רבה כגון זה כופין אותו על מדת קדום, מתקיף לה רב יוסף אמאי מעלינן ליה כנכסי דבר מוריון?² רבה חשיב ליה זה נהנה וזה אינו חסר כי הקרקעות שוות ואין זו יותר טובה מזו. ומה שלא אמר רבה משום³ ועשית הישר והטוב, [דהתם] אמרינן ליה שיקנה במקום אחר ויניח זה לקנות אצל מנר שלו, אצל הכא שיש לו חלק בגוף הקרקע ואנו אומרים לוותר את דינו וליתן את חצרו חלק שהוא חפץ צו לא שייך כאן ועשית הישר והטוב אלא משום דזה נהנה וזה אינו חסר, לפי שאינו מפסיד כלום בדבר ומדת קדום היא זו וכופין אותו להתרחק מן המדות הרעות ולעשות חסד עם חצרו בדבר שאינו מפסיד כלום. ורב יוסף סבר שאין לכופו על כך אלא יאמר לו מעלינן לך אותו קרקע הסמוך לך כנכסים של צו מוריון שהן מעולות ביותר, כך פירש"י⁴. ועוד פי' דאיידי צדעה הבעל ופעמים זו מתברכת וזו אינה מתברכת. ונתן טעם לדברי ר' יוסף משום דהלכתא כותי' שלא יהיו נראין דבריו כהלכתא בלי טעמא. ועוד דקאמר בחר הכי חדא אההיא גברא וחדא אההיא גברא אמר רבה כגון זה כופין אותו על מדת קדום, אמר ר' יוסף וימנין דהאי מידויל והאי לא מידויל, והוא קשיא ליה לרש"י אמאי איצטריך ליה לר"י למימר האי טעמא לימא משום דמעלינא ליה כנכסי דבר מוריון. אלא ודאי צדעה הבעל שייך למימר האי טעמא שפעמים זו מתברכת וזו אינה מתברכת אבל לא צדעה שלחין.

והקשו⁵ על פירש"י צדעה השלחין נמי פעמים שזו לוקה בצדפון וזו אינה לוקה, ופר"ת⁶ דמעלינן ליה כנכסי דבר מוריון, פירוש בני מוריון עשירים היו ולא היו מוכרין נכסיהם אלא צדמים יקרים, כן לא ניתן זכות שיש לנו צדעה שדה אס לא צדמים יקרים. ואין צו משום מדת קדום שהרי יש לנו זכות בגורל זה, שאם יפול לנו הגורל צין שתי השדות הרעות צדינו שלא נחליף עמך אס לא צדמים יקרים, עתה נמי אין כאן משום מדת קדום [אס] אין אנו מבטלין חלוקתינו בגורל בצבילך. ורבה סבירא ליה דכגון זה כופין על

מדת קדום, דכיון שאין חלק זה שזה יותר משאר החלקים בגוף הקרקע אלא מחמת מצריותו של זה שהוא חפץ בחלק זה צדעה הסמוכה לו, ואם לא תפול בגורלו יצטרך ליתן דמים או להחליף וליקחנה ביותר מכדי דמיה אין יכולים להעלותה מטעם זה ומדת קדום היא. ועתה יש חלק צין פירש"י וצין פיר"ת צדון זה, לפירש"י שנתן טעם לדברי רב יוסף משום דזו מתברכת יותר מזו או וימנין דהאי מידויל והאי לא מידויל א"כ צמים דלא שייך צו האי טעמא דכלן שוין כופין על מדת קדום. ולפיר"ת דמפרש דמעלינן ליה כנכסי דבר מוריון שהיו נכסיהם צדמים יקרים ג"כ צדמים יקרים אמכור זכות שיש לי שאם יפול חלקי צין שתי השדות לא אחליף עמך אלא צדמים יקרים, האי טעמא שייך נמי בצמים.

ולענין⁷ פסק הלכה נראה לי כפירש"י שנתן טעם לדברי רב יוסף, אבל לפיר"ת מסתברא טפי טעמא דרבה דכיון שאינו חסר כלום אלא משום שיכוף את חצרו להוסיף דמים בצביל שהוא חפץ צדעה מדת קדום היא זו. דאי לא תימא הכי כל זה נהנה וזה אינו חסר דכופין על מדת קדום אמאי כופין והלא חסר הוא ממון שיתן לו חצרו בצביל הנאחז אס לא נכוף לעשות בלא דמים, אלא ודאי כיון שאין לו חסרון אלא צמה שיוכל לכוף את חצרו שיתן לו ממון בצביל הנאחז מדת קדום היא. ועוד דסוגיא דתלמודא משמע כפרש"י דלכאורה הא דקאמר⁸ חדא אהאי ניגרא וחדא אהאי ניגרא קאי אהך דקאמר לעיל מיניה ההוא גברא דזבין ארעא אמרנא דבי נשא, ולפר"ת לא קאי עלה, דאם כן מאי איצטריך לרב יוסף למימר טעמא דוימנין דהאי מידויל והאי לא מידויל בלא טעמא נמי נימא משום דמעלינן ליה כנכסי דבר מוריון. אלא⁹ מילתא צאפיה נפשה היא והכי פירושה, שני אחים שנפלו להם שני שדות צרושה ויש לכל אחד נגר ורובה האחד ליטול חצי שדה זו וחצי שדה זו. אמר רבה כופין על מדת קדום ויטול כל אחד שדה שלם כיון שיש לכל אחד נגרא, וקאמר רב יוסף אין כופין דזמנין דהאי מידויל והאי לא מידויל. והכא לא שייך טעמא דמעלינן ליה כנכסי דבר מוריון דאטו אס ירצה האחד לחלוק את השדה ל"י חלקים משום דטעמא דמעלינן ליה מי שמעינן מיניה, ועוד לא שייך הכא טעמא דמעלינן כי חולקין בגורל ליכא מעליותא לזה יותר מזה.

ומה שהקשו על פרש"י דצדעה השלחין פעמים שזו לוקה בצדפון וזו אינה לוקה לאו קושיא היא, דצדעה הבעל שכיח דעל חלק האחד יורד מטר הרבה ומתברכת וחלקה האחר לא תמטר אבל צדפון של צית השלחין לא שכיח צדעה

Further Iyun: The Rosh asks, according to the opinion of Rabbeinu Tam that one does not have to relinquish a right if he can demand money for it, when does the rule of Middas Sodom ever apply?

יתר עיון: שו"ת הרא"ש כ"ל צו אות ב הרא"ש הקשה על דעת רבינו תם, בכל מקום שאמרו חז"ל "כופין על מדת קדום", למה לא אמרינן שיוכל לעכב כדי שיתן לו ממון על זה?

מן ונתקלקל הבאר כו'. ויזכזכז עוד שם [ברשב"א המובא בציונים אות ח'], נאס טען לאונן על שמעון שהוא קלקלו זהלכת זנלים לשם ושמעון אומר להד"ס, ופסק דאס טען לאונן צברי לריך שמעון ליצבע: ין אב"ל אם חלקו ונשאר הבאר מתחלה לאחד אלא שנתן. כן ז"ל, ובספרים אחרים גרס ונלצד שנתן: סעיף ד' יאן יש ליבעל הכרם ד' אמות. פירוש, מיירי צדעלו אהדדי, וכמו שכתבתי לפני זה [בסק"ז] ע"ש:

סימן קעד סעיף א' אן אם היתה כולה שוה לגמרי. מפני שיש כמה מיני שבה זה על זה, צעדימ חיצורים, או צית השלחין וצית הצעל, או סמוך לנהר וסמוך לדרך וכמ"ש בסמוך, ומש"ה דקדק וכחז שהיתה שוה לגמרי: [בן חולקין] ופי המדה בלבד. פירוש, וא"ל להעלות האחד שאומר תנו לי חלקי מלך שדה שלי וכדמסיק:

בחלק חבירו 'אבל שנים שקנו שדה משני אנשים או משני אחים' ⁽¹⁾ שהיה נודע חלק כל אחד והיו מחזיקים בנוקים אלו אין לאחד מהם להפסיק אמת המים ולא לשנות דבר מהנזקים שהחזיקו בהם המוכרים. הגה ⁽²⁾ שנים שחלקו חצר ונשאר צאר מים חיים צחלק אחד מהן ונשאר רשות לשני לשמש צו ⁽³⁾ ונתקלקל הצאר על שניהן לתקנו ואס נפל אולא חזקת השני לענין הזה דאין לו עוד דרך לשאוב משם אצל מקום הצאר

סעיף ד' אן יש ליבעל הכרם ד' אמות. פירוש, מיירי צדעלו אהדדי וכמו שכתבתי לפני זה, עכ"ל סמ"ע [סק"א]. והיינו מעות, או שטח קרקע *יותר מרס, וכן כתבו הרא"ש ⁽⁴⁾ [כ"ב פ"א סי' ל"ח] וצ"י [סעיף ה'] ופשוט:

סימן קעד סעיף א' אן וכופה אותו על זה שעייכב כו'. עיין בספר אגודת אוזב דף ז"ב ע"ב [קש"כ]:

לשניהם 'אצל אס חלקו ונשאר הצאר מתחילה לאחד צלצד [אלא] שנתן רשות לשני לשאוב משם אס נפל אולא חזקתו לגמרי ואין לו עוד חלק צצאר חפילו חזר ותקנו. ד' "אחים שחלקו ועלה חלק אחד מהם כרם ולשני שדה הלבן" ⁽⁵⁾ יש ליבעל הכרם ארבע אמות בשדה הלבן' להפך בו מחרישתו.

סימן קעד

אחים או שותפים או בכור שבאים לחלוק

ובו ה' סעיפים

א ⁽⁶⁾ האחין או השותפין שבאו לחלוק השדה וליטול כל אחד חלקו *אם היתה כולה שוה לגמרי ⁽⁷⁾ חולקין לפי המדה בלבד ואם אמר אחד תנו לי חלקי מצד זה כדי שיהא סמוך לשדה אחר שלי ויהיה הכל שדה אחד שומעין לו *וכופה אותו על זה שעייכוב בדבר זה

ציונים ומקורות (1) כן פירש המגיד משנה שם הי"ג. ד"מ ל'. (2) צ"י מחודש ב' צסס הרצ"א בתשובה ח"ב סי' ש"פ. ד"מ (ד') ה'. סימן קעד (6) לשון רמב"ם פ"ב משניס דין א'. (7) תוספת מהדורת הסמ"ע, ועיין סמ"ע סק"ד.

If both portions are exactly equivalent, and one partner has a field near one of them, the Shulchan Aruch rules that he may demand the adjoining portion. Rema cites one opinion that the partner can object and raise the price, while another opinion considers it a safek. If the portions are only of equal value but are not exactly equivalent, then the portions should be allotted by use of a lottery.

שו"ע חושן משפט סימן קעד סעיף א' (סמ"ע סק"א - סק"ז), סעיף ה' לדעת המחבר אם שני החלקים שוים לגמרי ולאחד יש שדה בצד אחד מהם, נותנים לו אותו חלק. ורמ"א הביא את דעת ר"ת שפליג וס"ל שיכול להעלות לו בדמים, ור"א שהוא ספק. ואם אין החלקים דומים והוצרכו לשום בדמים, בוררים החלקים ע"פ גורל.

מן מדת סדום. זה נהנה מה אינו מסר: הן ויש אומרים דאין שומעין לו. פירוש, ויכול לומר לו נתלוק בגורל, וס"ל דאין צוה מדת סדום, ליש לו זכות בגורל דלס יפול הגורל לזה בין שמי השדות הרשות צידו שלא יתלף עמו אם לא בדמים יקרים, מש"ה יפילו גורל אולי יגיע לידו אוחו זכות: הן אלא צריך להעלות בדמיו. ז"ל הטור [המובא בציונים אות ב], ומיהו אם פקח הוא יכול לפתוח מעליו ולומר אני אמן זה כך וכך מעט יותר משווי או אהם תקוהו כצד וכן, והם לא ילכו זה ומשאר לו צאמו כסוס*, עכ"ל: הן או קרוב דדרך. הן הוא לשון הרמב"ם [המובא בציונים אות א], ובגמרא [ב"ב י"ב ע"ב]

איתא קרוב לנגר, וכתב צ"י [סעיף ב'] דהרמב"ם פירש נגר, לרך, מלשון אנקטה נגרי דייחא [ב"ב קי"ח ע"ב], ומפני שיש מעלות להשדה שהיא קרובה לרך, ועין מה שכחתי בסמוך סעיף ג' [סקי"ח] מזה. וצפרישה ודרישה [סעיף ב'] כתבתי דנראה מוכח דגם הרמב"ם פירש נגר הוא יאור [זכמו שכחתי שאל הפוסקים], שעושין בעלי השדות סביבות הנהר מריצין מריצין ומושכן המים מהנהר לשדותיהן, ועל שם המים הנמשך לך המריצין נקראין לך, ע"ש: הן מצד הרע בלא שומא וכו' בו. הן כ"ל, וכן הוא שם במימוני [המובא בציונים אות א], וכ"כ בטור [סעיף ב'] בשם הרמב"ם. ומ"ש לפני זה מנו לי בשומא שלי, בשומא לאו דוקא קאמר, אלא ר"ל

למדת סדום היא (ד"ה) ויש אומרים דאין שומעין לו ה"א לא לריך להעלות בדמים עד שיתרצו חזיריו. (ב"ב) ויש אומרים דהוי ספק וכל דאליס גבר) 'אבל אם היה חלק אחד ממנה טוב או קרוב לנהר יותר 'או קרוב לדרך ושמו אותה היפה כנגד הרע ואמר תנו לי בשומא שלי מצד זה אין שומעין לו אלא נוטל בגורל 'אמר להם תנו בשומא שלי מצד זה חצי מדתה 'מהצד הרע [בלא שומא] *וטול אתה

ב) ויש אומרים דהוי ספק וב"ב דאליס גבר (בו). ובתחילה יעילו גורל, ואם נפל צד המייר שלו לחלקו הרי טוב, ואם לאו אכתי לא זכה השני בחלק שאכל מייר חזירו, אלא פסקין כל דאליס גבר, דשמת ק"ל כרש"י [ב"ב י"ב ע"ב ד"ה אמרו], עכ"ל המרדכי שם [המובא בציונים אות ג], ומור"ם קי"ל. עין בתשובת מהרש"ם [ח"ט] סי' תס"ג [קש"כ]:

מהצד הטוב כדי שיהא חלקי סמוך לשדה שלי שומעין לו. הגה (ז) היו ככאן שני שדות האחד אומר לחלוק כל שדה ושדה והאחד אומר לחלוק שדה נגד שדה 'אשומעין לזה שאומר לחלוק שדה נגד שדה ודוקא ששתייהן שוות ואין נפקותא בחלוקת השדות לחלוק 'אבל אם האחד טובה בשום ד' 'או שאחד יש לו מאר אלא השדות 'חולקין כל שדה לשנים.

בחנן שלי. ועת'ג דהרמב"ם [פ"א משכנים ה"ה] ס"ל דיכול לומר לא נחא לי במתנה לכתיב [משלי ט"ו כ"ז] ושונו מתנות ימיה, וכמו שכחתי הטור והמחבר בשמו בסיומן קט"א [טור סעיף י"ג, ומחבר] סעיף י', א"כ ה"ג יאמר השני לא נחא לי ליקח הטוב במתנה, ומעות אין לי ליקח הטוב ולימן לך היחרון, אלא נפיל גורל, שאני הכא דלא מתנה מיקרי, דזה נחא ליה בזיוצורית כדי שיהיו שדותיו סמוכות זו לזו יומר משיקח לחלקו חלק השני העידי: הן שומעין לזה שאומר לחלוק בו. הטור [המובא בציונים אות ד] מסיק וכתב על זה ז"ל, ואפילו אם יאמר האחד אני רואה שחלקי כל שדה ושדה אולי יפול חלקי באמצע ויהיה שמור יותר [והשני יעטרך לשכור שני שומרים לשני חלקיו שנקלוות], אינה טענה, עכ"ל. והוא מהגמרא [ב"ב י"ב ע"ב], ועין פרישה [שם]:

ערך להם

סימן קעד סעיף א' בסופו. ובכל הדינים הנזכרים, הוא הדין לבתים. [ב"י סעיף ב' בשם המרדכי ב"ב סי' תקי"ז].

מורי והב

סימן קעד ש"ע סעיף א'. מדת סדום היא. דזה לא חסר ולא כלום במה שיתן לחבירו סמוך למיצר שלו, והכי היא שיטת רש"י [ב"ב י"ב] דלא כרש"י, אלא שמייירי שחלק אחד טוב מחבירו, ואפ"ה ס"ל דכופין אותו שיתן לחבירו בשומת ב"ד כיון שהיא סמוכה לשדה שלו, אלא ע"ב ד"ה אמרו. ומה שתמה ב"י [סעיף ב'] על הרמב"ם [המובא בציונים אות

ביאור הגר"א

ד. וי"א. כפירוש ר"מ [שם בתוס'] צד"ה מעלין: ה. וי"א. ר"ל דשמת קי"ל כרש"י [שם ד"ה אמרו] שפירש דוקא צדה הנעל אצל בלא שום טענה כופין, וע"ש [במרדכי המובא בציונים אות ג] וצנהות מיימוני סוף ספר קנין [בחושות סי' י"ז]: ו. אבל אם בו. כמ"ש שם [בב"ב] ההוא [ארעא דזיין] [וזיין ארעא] אמרלא בו, ופירש הר"י מיגש [שם] שהיתה ד' אחד יפה וד השני רע ולכן יכולין לומר מעלין ליה עלויא בו, שאם היתה מנד שלו היפה ורואה ליטול שליט אחד יכול לומר שליט היפה טוב מצ' שליטים הרע, וכן אם היתה הרע מנדו ורואה ליטול צ' שליטים יכול לומר צ' שליטי הרע עדיף משליט אחד יפה: ז. או קרוב בו. או. שם [י"ג ע"א] חד גיסא נגרא כו', כפירוש נגרא דרך כמ"ש [ב"ק נ"ו א'] ומנה מקומות יגרא צרימא, וכמ"ש בסעיף ג': ה. אמר להם תנו. שם [ברמב"ם], כנ"ל דכל דליכא פסידא להאי כופין בו, וכמ"ש שם י"ג צ' טול אמה שיעור, ואף רש"י לא פליג אלא משום דאמר במתנה בו, אצל כהן לאו מתנה הוא, דחלקי אמרתי עדיף לי מהאי חולקא טעא דיהיננא לך וקס שנה נגד שנה: ט. היו. שם [י"ב ע"ב] מרי ארעמא בו, וכפירוש תוס' שם [ד"ה מעלין]: י. ודוקא. מדקאמר כגון זה

יוסף כגון זה כופין על מדת סדום, ולשון הגמרא נראה שאפילו בשמי שדות שוות הדין כן. ג. כתב הרב המגיד [שם] גם זה שם וכרז יוסף, ודע שיש שיטות אחרות למפרשים ז"ל צוה, ויש מי שפירש, שאם היתה שדה אחת אף על פי שכולה שוה יכול האחד לעלות ולומר זה החלק שהוא למייר שלך שוה יותר וכו', ושיעור המחבר כשיעור רבו [הר"י מיגש ב"ב י"ב ע"ב ד"ה נקטינן]. וכתב הכסף משנה, מה שהקשו מעובדא דההוא [ד] [ב"ב ארעא וכו'] [שם בב"ב], ומסיק והלכתא כרז יוסף דמני אמרי אמן מעלין ליה וכו', ובפרק יש נוטלין [שם קי"ד ע"ב] פסקין כרז יוסף צדה ענין ומתנה, ופירש ר"ש (י) [שם ד"ה והלכתא] דשדה היינו הך דהכא, י"ל שעובדא הוה צמרי ארעא אמרי יגרי, אי נמי שלא היה גורם והלכתא כרז יוסף, והאריך צוה, ע"ש. ג. כתב הרב המגיד [שם], כן כתב רבו ז"ל [הר"י מיגש שם] וכן הסכימו האחרונים. ומבואר בכסף משנה שם, מדברי רבה [שם [בב"ב י"ב ע"ב]] נשמע דכל כהאי גוונא דליכא דמימא איכא דמימא ליה צהא וליכא דמימא ליה צהא כופין על מדת סדום. ג*. פירוש, בלא שומא, וכן איתא ברמב"ם [שם].

טו] תגו טי החצי שמצד זה שהוא כו'. היינו דוקא לדעת הרמב"ם [פ"ב משכנים ה"א] שס"ל דזהו כולל אמרס כופין על מדת סדום כמ"ש המחנר כסעף א', ומור"מ כתב שס דיש חולקין על זה, וכאן לא כתבו וסמך אמ"ש שס: סעף ד' טו] שנים שקנו כו' עד אב"ג ג' שקנו כו'. נטור [המובא בצינוים אות ח'] נתבאר דזהו נלמד

חולקים אותה באלכסון כדי שיגיע לזה נהר ודרך ולזה נהר ודרך ואם אמר טו] תגו לי החצי שמצד זה שהוא בצד שדי שומעין לו כללו של דבר כל דבר שהוא טוב לזה ואין על חבירו הפסד כלל כופין אותו לעשות. ד טו] שנים שקנו שדה בשותפות אחד שלישי ואחד שני שלישים כשחולקים נוטל שני שלישים ביחד כיון שקנו אותם כאחד אבל שלשה שקנו שדה בשותפות ושוב קנה האחד

מדין צכור ופשוט ויבס הג"ל [סעף ב'], ולא אמרינן דשאיני החס דגלי קלא, עיין פרישה [שם]: סעף ה' יז] האחים שבאו כו' עד שומעין טו]. צוה גס הרמב"ם [פ"ב משכנים ה"א] מודה, ולא פליג אהרא"ש [ב"ב פ"א טו' מ"ז] כסעף א' אלל כשוליה להעלותו על מי שיש לו שדה צ"דו, ואינו אומר לו אני אקמו צמותו סך או קסחו אמה:

חלק חבירו כשבאים לחלוק אינו יכול לכופף את חבירו שיתן לו שני חלקים ביחד כיון ששני החלקים לא היו מתחילה שלו אלא בא מכוחו ומכח אחיו שקנה ממנו שלישי. הגה טו] שני אחין שממו ולכל אחד שני צנים וצאין לחלוק השדה שהיה של אביהן וצ' הצנים של אחד מהן רוצים להיות שומפין והאחרים רוצים לחלוק חולקין השדה לדי חלקים ונותנים לאלו השנים חלקן ביחד ולאחרים כל אחד לצדו אצל אס היו מתחילה ד' אחין שלל צאו השנים מכח אחד אין נותנין להן חלקן ביחד ויש אומרים לאפילו גוונא נותנין להן ביחד דכופין על מידת סדום. ה י"ז] האחים שבאו לחלוק ושמו החלקים זה כנגד זה ובאו להטיל שלשה גורלות ואחד מהם חפץ באחד מן החלקים ומעלה אותה ואומר אני אתן כך וכך על מה ששמאווה או אתם תקחו אותו בכך וכך שומעין לו ואם אינם רוצים באותו עילוי יטלנו הוא בלא גורל ויש חולקים.

סימן קעה

אחין שרצו לחלק וכל דיני דבר מצרא

ובו ס"ג סעיפים

א בלא היו כאן כל האחין ואותו שלפנינו מבקש לחלוק חולק בפני שלשה ואפילו הם הדיוטות ובלבד שיהיו ציונים ומקורות ח) טור סעף ו' נסס הרא"ש ב"ב פ"א טו' מ"ט. ט) רבינו ירוחם נמי (כ"ז) כ"ו מ"ב ד"מ ז'. י) מרדכי פק שני דיני גולות* נסס מהר"ם דפוס קרימונה סי' רל"ד. ד"מ ט. ט"ז) עיין ד"מ שם דכתב כן לדעת רבינו ירוחם הג"ל. י"ז) טור ברש סימן ז'. י"ז) רמב"ן (והרמ"ה) והרא"ה ורשב"א הובאו בנמוקי יוסף ב"ב ח' ע"א מפרי הר"ף. ד"מ א'. סימן קעה ח) לטן הרמב"ם פ"ה משלוחין דין ט'.

מורי זהב

משכנים ה"ב] כתב ג"כ דברים אלו, וכתב עליהם דינו כיבס, וברישא בשנים שקנו כאחד כתב דינו כככור, וזהו ניהא, דרמו בזה דמיירי באחד עדיף מחבירו, כמבואר הדין בככור דיש לו יפוי כח אף בזה לרמב"ם, וברוך זה אמר בסיפא דאם ג' קנו בשותפות כו' דאינו יכול לכופף כו' כיון דאינן שוות, אלא על המחבר קשה למה כתב בסתם:

ש"ע סעף ד'. אינו יכול לכופף את חבירו. הלשון משמע אפילו בשוין, ותימה דהא המחבר [סעף א'] פסק כרמב"ם [פ"ב משכנים ה"א] דס"ל בשוות אפילו אינו בכור כופין על מדת סדום, ורבינו [הטור סעף ח'] כתב זה בשם הרא"ש [המובא בצינוים אות ח'] דס"ל [ב"ב פ"א טו' מ"ז] כה"א דסעף א', משא"כ המחבר שאזיל לשיטת הרמב"ם. ובמגיד משנה [פ"ב

באר הגולה

המוספות שס [ד"ה חד] נסס ר"מ, אלל ספירש ניגרא, דרך, והטעם, שהקרקע שקרוב לדרך משונו משאניו קרוב. צית יוסף [סעף ד']. ו. כתב הרב המגיד [שם], זהו נמשך לפי שיטתו [שם ה"א] ושיטת רבו ז"ל [שם ד"ה נקטינן] וכמו שכתבתי [שם בהל' א', הובא לעיל באות ב']. סעף ד' מ. טור סעף ו' נסס אצוי הרא"ש שס כפסקיו [ב"ב פ"א טו' מ"ט], נלמד מדין הככור, וכן כתב הרב המגיד [פ"ב משכנים ה"ב] נסס הרב אבן מגש ז"ל [ב"ב שם ד"ה נקטינן]. ט. גס זה שס [בסודר] ושס [בהרב המגיד], ונלמד מדין היבס. סעף ה' י. טור סעף ז' נסס אצוי הרא"ש שס כפסקיו [ב"ב פ"א טו' מ"ז] נסס רבינו יונה [שם י"ב ע"ב ד"ה מתקין] והרא"ש, וכ"כ הנמוקי יוסף [שם ח' ע"א מדפי הר"ף] נסס הרשב"א [שם י"ב ע"ב ד"ה כבד] מהא דמעלין ליה כנסכי דבר מריון. וכתב הרא"ש שמתנצר הכי, שכולן מריוחין בעילוי הנכסים [צ"צ דף י"ז ע"ב]. כ. נמוקי יוסף שס נסס הרמב"ן ורא"ה תלמידו שאין שום עילוי משצית הגורל שהגורל דין וכו', ולא אמרוהו אלל צגוד או אגוד שאין צו דין חלוקה, ולמה נטה דעת הרשב"א תלמידו [ב"ב י"ב ע"ב ד"ה ווא].

ביאור הגר"א

ובכהאי גוונא קאמר רבא צינסי הומו ככור כו', אצל נשוין אפילו צינסי נוטל כאחד כניל דכופין, ועיין בלר הגולה ס"ק ד' *ה': סעף ד' יב. ב' שקנו כו' אבל. נלמד מככור ויבס [לעיל סעף ב'], ולשיטת הרמב"ם [פ"ב משכנים ה"א] וט"ע [לעיל סעף א'] מיירי אצין החלקים שוים, ולשיטת הרא"ש [ב"ב פ"א טו' מ"ז] ובעל המפה [שם בהג"ה א'] נשוין וכ"ל [סקי"א]: יג. שני אחין כו' אבל. ג"כ כניל [סקי"ב] מככור ויבס, ובחלקים שוין לשיטת ר"מ [ב"ב י"ב ע"ב תוד"ה מעלינן]. ח"ש וי"א דאפילו, כפירוש רש"י [שם ד"ה אמרון כניל [סקי"ד-ה]: סעף ה' יד. האחים. נלמד ממ"ש כסמן קע"ה סעף ז', ממ"ש קדושין מ"ב [ע"ב] יכולין למחות צרוחות והקשה הרבינו יונה [ב"ב ק"ו ע"ב ד"ה א"ל, הובא ברא"ש פ"ז סי' ב'] ממ"ש צ"צ ק"ו ז' אלל מעתה כו', ומירן דנקדושין מיירי ככהאי גוונא, שהעילוי מעטל הגורל: טו. ויש חולקים. ללא אמרו מעלים אלל במקום שאין צו דין חלוקה. כמ"ש שס י"ג ז' ואס לאו מעלין כו', משמע אלל צל"ה [נא], והיא דקדושין שחלקו צלל גורל ולכן יכולין למחות, כמו שכתבו חוס' צ"צ שס [ק"ו ע"ב] ד"ה ושמואל כו' ע"ש:

נחלקו הפוסקים בשותפים שבאו לחלוק ואחד רוצה דוקא חלק מיוחד אם יכול לומר לחבירו גוד או אנוד.

Shulchan Aruch cites two opinions whether partners dividing an asset may force a buy-or-sell proposal for the right to one specific portion.

אחרים, ואולי י"ל דמד' זוה"ק אלו אין רא"י רק אם עושה קן בשביל משונה (עפ"ת"ש יו"ד שמ"ה סק"ב בשם תשו' אבן שהם דאם עושה בשביל משונה לא נחשב מאעל"ד) דהא ר' יוסי ראה כדוה"ק שגו"ד קשה עליו מסתמא ע"י עבירה גדולה ר"ל אבל בזולת חייך קודמים להלכה.

ד' עיצום השאלה בג"ד לא עלי ההכרעה דבג"פ רק כעין מתחילין מן הגד אמרתי להגיע כלהלן, (א) על הרופא להסתדל בכל עח לרכוש לכה"פ עוד מכוונה אחרת כאלה שלא להסתדן במזוכה, (ב) אם בפעם אחת מגיעים חולה של חיי עולם ואחר של חיי שעה ינהוג כפסקו הנרדור של החזו"א להשימן על של חיי עולם, (ג) ישתדל בכל האפשרות שהנהלת ציה"ח יבטלו גזירתם שלא להסתמש במכוונה הימדיית לחיי שעה רק יעסקו עמו ואם בנתיים יגיע אחרו של חיי עולם לא הוא יסיר המכוונה ממנו ובפרט אם אינו של חיי שעה ממש רק יסורו הגויס ממנו והוא יסתלק מזה, ואף דצהריגת טרפה תמור בז"י מבישראל מ"מ אין ההסרה הריגה ממש ח"ו ולא עדיף מאבזרייהו ומבואר במל"מ ה' מלכים (פ"י ריש ה"ו) שר' דבז"י לא מנאחי שעשו להם סייגים, ועש"ך יו"ד (ק"ג"ה סק"כ) שר' וכן המנהג דרופאים ממששים הדפק אפי' בא"א אעפ"י שיש רופאים עבו"ם, ולכא"י מה אע"פ הא עבו"ם מצווה על ג"ע א"ו כד' המל"מ דעל סייגים והרחקות לא נטוו דעשו משמרת למשמרת דוקא לישראל נאמר.

(ד) וב"ז רק באם המכוונה זו היא תועלת לרפואה ממש אבל אם תועלתה רק להשקיע המכאובים לזה וזכות שניהם שוין בהקלת היסורים ואין להדחות זה מפני זה, כ"ז כהצעה, וההכרעה לגדולי הוראה שליט"א, רופא חולי עמו ישראל ישלח דברו וירפאם וזוכה לישועה שלימה בנא"ם.

הלכות בקר"ח
סימן קטו

בענין גורל בהצלת נפשות

(א) הנה לא ביאר דבריו למה אין הגדון דומה דלכאורה היינו הך שר' הס"מ צה"ו נוסעים צנ"א בספינה והי' רוח סערה אין רשאים להפיל גורלות שאם יפול על אחד מהם נרין להטילו ציט אין זה לעשות כאשר עשו לזינה בן אמיתי דהשתא אסתמחא לא קניא לענין ממון כ"ש לענין נפשות שלא יסמכו על הגורל וכו', א"כ לכא"י ה"ה בג"ד דאירי נפשות לא יסמכו על הגורל לדחות נפש מפני נפש, וצו חשבתי דהצדק אמו דאינו דומה דבהמעשה דס"ח עושים הגורל את מי לאנד ולהשליכו לים דומיא דיונה הנביא, ומי מפיש להרוג נפש מישראל ע"י הגורל, ועודא דיונה שאני שהיו כולם גויס וכל הענין נקבז מהש"מ כמו שהוכיח סופו על תחילתו ולא מצחירתם לנד נעשה, משא"כ נ"ד שונה מד'

ואגב אמרתי להסתפק לשיטת ר"ע דחייך קודמין אם בעל הקיטון רוצה להסתפק עם חברו ולמסור לו כל חלקו צמים אם מותר לו לעשות כן להחיות את חברו באבדן נפשו ובפשוט נראה דאסור לו לעשות כן דהו"ל כמאע"ל, אולם כוה"ק (פ' צהר ק"י ע"ב) איתא ר' חייא ור' יוסי הו' אולי בארשא פגעו צההוא טורא אשכחו מרי גברי דהו' אולי אדהכי חמו חד צ"ג דהו' אחי ואמר לון צמטו מנייכו הנו לי מוונא פפא דנהמא דהי' תרין יומין דתעינא צמדצרא ולא אכלנא מדי, אשתמיט חד מאינון מרי גברי ואפיק מווגי דאיהו אייתי לאורחא ויהיב לי ואריל ושקי לי א"ל חברי מה תעביד מן מוונא דהא אנה דידי אכלנא, א"ל ומה עלי לידך אנה אריל, יתיב גבי' האי מסכנא עד דאכל כל כל מה דהו' גבי' וההוא נהמא דאשתאר יהיב לי לאורחא ואול לי, א"ר חייא לא בעא קב"ה דמלה דא תעביד על ידן א"ר יוסי דילמא דינא אגור על האי צ"ג ובעא קב"ה לומנא קמי' האי צגין לשוצא לי, עד דהו' אולי לאה ההוא גברא בארשא א"ל חברי ולא אמנא לך דלא חתן נהמא לאורחא א"ר חייא לרבי יוסי הא מוונא גבן יהיב לי למיכל, א"ר יוסי תבעי למיפק מיני' זכותא נייל ונחמי דהא וכו' אדהכי יתיב ההוא צ"ג ונאיש תמות חד אילנא וחברי אמתריק מיני' ותיב דרך אחרא וכו' אדהכי נחמ מאילנא חד סווא ובעא למקטלי קס ההוא טפסא עלי וקטלי וכו' א"ר יוסי ולא אמנא לך דקב"ה בעא למרשא לי נסא ולא חפוק זוטרי מיני', אדהכי אטער ההוא צ"ג וקס ואזיל לי אחרו צי ר' חייא ור' יוסי ויהיב לי למיכל צמר דאכל אחוואו לי ניסא דרשיש לי קב"ה עכ"ל, וינא מדי' הוה"ק שלא כמש"כ דר' יוסי הצדיק מעשי' הנותן שלא השאיר לעצמו כלום וע' במהר"ם שף לנ"מ שם דמקטין העולם מעמך דעבד עברי צאין להאדון רק כר אחד יתנוה להעבד ול"א חייך קודמין וכו' ד' תי' ובסוף ע"ל הכא מצוה להחיות נפשו ג"כ החם אינו מצוה כו' ע"ש הרי דפשיטא לי כמש"כ דאסור לו להפקיר עצמו בשביל

בס"ד י"ג כסלו תשמ"ו ירושלים עהקת"ו

מד"ש חיל בלניגראד נתאספו באסיפה חשאית ללימודים וביניהם בעלי תשובה יראים ונמצא ביניהם אחד מעובדי הממשלה הרשעית שטסרם וגילה מקום אסיפתם והחליטו על כן לברוח לסרתף להיחבא שם בחדר ההסקה היות שהיו עשרים ובחדר הזה לא הי' מקום מחבוא רק לחמשה אנשים ולזה החליטו להפיל טורל מי יכנס ויציל עצמו והשאר יתפסו ועלולים למשפט שידון אותם למאסר ולנירוש ע"כ.

וצי נספר חסידים קי' תש"א צי אדם שנקפיה כו' אין רשאים להפיל גורל וכו' ואולי אין הגדון דומה עכ"ד.

Sefer Chassidim writes that a lottery can only be utilized to decide between substantially equal portions, and not to grant one person a better portion than the others. Rav Horowitz concludes that the Halacha is not like the Sefer Chassidim.

שו"ת קנין תורה בהלכה ח"ה סימן קטו
הספר חסידים כתב שאין דין גורל אלא בין חלקים שווים, משא"כ אם אינם שווים אפילו הסכימו לחלוק בגורל לא מהני. אולם דעת הקנין תורה בהלכה דלא קי"ל כן, ואם הסכימו לחלוק בגורל אפילו בחלקים שאינם שווים מהני הגורל.

פסקו לעשות גורל אף דכל כסף חוב שבעולם לא הי' לו זום שזיו לעומת הס"מ כתי"י של עזרא הסופר ואפי"ה פסקו גורל בלא שזיו של החלקים.

ג) ובכ"ד יש לתמו' האדן שיך לרמות גורל דנפשות לגורל דממון ולמלות צהשיטות אם הגורל קנין או רק מצרר דבשלמא הממון הוא רכושו של האדם ויכול לוותר ולהקנות אבל נפשו אינו כלל רכושו ואינו אדון עליו לוותר ולהקנות ומה"ט ק"ל גם מה שכתבתי לעיל מד' הכנה"ג שר' צהא דיונה הנביא ואף הוא אמר שאוני והטלוני דמה יועיל זה חוץ דלם נאמר דבנבואה אמר ד"ו דידע שקן נגור עליו וז"ע מהרוגי לוד ב"ב י' ע"ב, אשר מזה נלע"ד לפמשכ"ל דנ"ד אינו דומה לר' הס"ח סי' תש"א דאין להפיל גורל על נפשות צמנאלים בסקנה ח"ו את מי להרוג או להטיל לים כדי להציל האחרים ד"ל דנ"ד לא עדיף מהדין דגויס שאמרו לישראל חנו לנו אחד מכם ונהרגנו ואם לאו נהרוג כולכם דלם לא יחדוהו אסור למוסרו להם כמבואר ביו"ד סי' קנ"ו ס"א ברמ"א מהא דסופ"ח דתרומות, וה"ג ע"י הפלת הגורל הו"ל כמוסרים איש אחד שלא יחדוהו הגויס להם ואפי"ה אם כולם מסכימים על הגורל וגם אם ח"ו בלא זה הגורל כולם אוכדים ח"ו, עד אשר קשה להבין למה לא כתב מזה הס"ח תש"א כראי' לפסקו, וכבר נתבאר דמיונה אין ראי' שהי' הכל בעצת ד' וכן מהמעשה דעכן ושאלו ויונתן שעשו גורל ג"כ אין ראי' כמב"ר בס"ח שם דהי' הארון שם ומד' כל משפטו וכענין הגמ' ב"ב (ק"ו ע"ב) אי מה להלן קלפי ואו"ת.

הס"ח בשני עניינים הא' דכאן עושים הגורל את מי להציל והב' והנשארים אין עליהם סכנת הרג ודאי ח"ו רק מאסר וגירוש, אם כי לפי דמו"ל (ב"ב ח' ע"ב) שכי כלהו איתנהו די עכ"פ הרג ממש כהשלכה לים גרע מזה דלא יתרחש ניסא כליונה הנביא ע"ה.

ואמנם דד' הס"ח סותרים וא"ו דלעיל סי' תרע"ט כתב להפך דנבי"א שבספינה ורות סערה עמד עליהם רשאים להפיל גורלות ומש"כ בגליון הנק' פירוש לסי' תש"א לחלק דשם בטרע"ט הטעם משום שראו דשאר ספינות עוברות בשלו' וצפי' מקור חסד כ"כ בשם חסל"א מפרקי דר' אליעזר (פ"י) גבי יונה שכל האניות היו עוברות ושבות בשלו' בשתיקות הים והאני' שבה ירד יונה היתה צרה גדולה, כ"ו לא מספיק לתרן הסתיירה דציונה הי' הכל מעשי ד' גלוי וע"י גויס והאדן נלמד מזה לדורות אחרונים לישראל דמותריס לעשות מעשה בהוכחה דשאר ספינות עוברות בשקט דמי צא צמוד ד' להבין דרכי ית' שע"י הגורל הי' מותר להרוג נפש מישראל שגם עפ"י דרך הטבע אין להבין מה יועילו נגד הרוח סערה בהטלת איש אחד לים, וכן ראיתי בשד"ח כללים פאה"ש מע' הג' (אות י"ב ד"ה ואם אפשר) בשם כנה"ג חו"מ (סי' קע"ג סק"ג) שכי' ע"ד הס"ח סי' תרע"ט דז"א דאף אם נודה לסכרת האומרים דממון עושה הגורל קנין אין לסמוך עליו בנפשות ומעשה דיונה היו עכו"ם ואף הוא אמר שאוני והטלוני וכי' וגם הס"ח עמנו בס"י תש"א כתב דאין להפיל גורל על נפש אדם עכ"ד.

אב"ד כמעשה דנ"ד שהפלת הגורל הוא מי יחי' שיכנס להסתחר בהמבואה אף דע"ז נגרס נוק לאחר י"ל דמותר דחיך קודמין דקיי"ל כר"ע בב"מ (ס"ב ע"א) בשנים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד קיטון של מים דלמר חיך קודמין כמבואר במנ"ח מ' רז"ו (בדה"ט ק"ט ע"ב) האמנם דלא נמנא בזה פסק הלכה ברמב"ם וטו"ש ועבמק"א בחלק זה הערתי ע"ד המנ"ח דמד' הגמ' ב"מ שם דנפקקה ההלכה כר"א דהפסקו וחי אחיך עמך אחי לרבים קלוזה דיוצא בד"יין א"כ אין לנו הדרש דר"ע דחיך קודמין רק דברא"ש שם משמע דפסק לתרוייהו דלשניהם יש משמעות מהקרא דחי' אחיך עמך עשה"ט.

ג) ודנהו בס"ח תש"א סיים עוד ואפי' צממון אין מטיילין גורל אלא כשחולקים בשוה אבל אין משימין שחי חתיכות נגד חתיכה אחת אלא"כ שון שחיהן כאחת ומזה דייק צמק"ח דהס"ח אולי צ"ה הרא"ש שברמ"א חו"מ (סי' קע"ג ס"ב) דגורל אינו קנין רק מצרר ע"ש, ועשו"ת בית שלמה חו"מ (סי' מ"ט) שהי' מעשה בשני אחים שנפל צירושחם ס"ת יקר מאד מכת"י של הרה"ק מוהר"ר משה מפשעווארסק בעל אור פני משה ז"ע והו' עמנם על הגורל דמי שיזכה בהס"ח יתן לאחריו צי' מאות רי"ח ואח"כ נתעלמו על אופן הגורל דהשני רצה לבטלו והצ"ש מאשר דזה שזכה בו קנאו אחר שנמסרה לו מאחיו אחר הגורל וצא בצרכוהו צ"ה הרא"ש ע"ש, ועכ"פ ברור דהשני מאות רי"ח לא מקבילים בשו"א לערך הס"ח דיקר הזה שע"ז נתעלמו כ"כ, ולא הזכיר אפי' מד' הס"ח דדוקא בשזיו גמור מהני גורל כנראה דלא חש ליי'.

ד) ובשו"ת קנ"ת ח"ד (סי' ז"ג אות ה') כתבתי עוד דד' המנ"ח צמ"כ ח"פ דלנן פטורא דלמר וימותו שניהם ולא אמר דיתן לתנור וחי' דהא חבירו ג"כ אסור לשמות מפני דמו של זה ואם הולך עם חינוק בדרך בודאי מחויב ליתן להחינוק שיחי' והוא ימות חוה כ"ש מהא דלנ"פ מחויב למסור נפשו וחבירו ג"כ ימות עכ"ד, והערתי בזה דע"כ כוונת המנ"ח בחינוק הוא מפני שחינוך צר חיובא לא שיך לומר עליו דאסור לשמות מפני דמו של זה, דצ"פ לא ס"ל דחיך קודמין כר"ע, ולע"ד י"ל אחי דהחינוק יהא נדון כרודף דע"י שמייתו ימות הנותן ומבואר להדיא בקנהדרין

ויורת' מזה נמנא בשה"ק אוהב ישראל (אפטא) בליקוטים למגילת אסתר ששמע בשם רבינו שרירא גאון ז"ל שהי' מעשה צימא בעושר גדול שהי' לו ס"ח כתב ידו של עזרא הסופר ולו שני צנים וכשנפטר כ"א מהם רצה בהס"ח מלקחת כל כסף חוב שבעולם והציעו טענותיהם לפני יודעי דת ויצא הפס"ד לעשות גורל ציניהם (יתר המעשה נורא אין ענין לנ"ד) עכ"פ דמזה נראה דגם צמון דקמאי הגאונים ז"ל כן

שקבלו על ידי כפיית ההר [שבת פח]. שהאונס הוא מאת נותן התורה יתברך שמו שיקבלו דבריו וק"ל.

[ו] כל שכן שאם היא לבד נתנה תקיעת כף שלא נוכל לחייב כלל להאב לתת לה כמשפט הבנות בדין כי אם על צד היושר והטוב. ואם האב לבדו נתן תקיעת כף והבת ממאנת ודאי אין בדינו לכופה, ונראה לי אפילו היתה קטנה בשעת חוליה, שהרי לא קיבל אביה קדושיה ועתה כבר גדלה, ובלבד שלא יהיה ערמה בדבר שתהא ניסת מאב עיין בהגהת שו"ע [אהע"ז] סימן נ' סעיף ו' ומה שכתב בשו"ת מהרמ"ע [סימן פא] הביאורו האחרונים [חלקת מחוקק שם ס"ק טז].

אכן אם היה המשרת מוכן לשרת החולים בחולי הרע הזה, נראה לי לדמותו לטול דינר והעבירני דבגמרא פרק הגזול [בבא קמא] ריש דף קי"ו [ע"א] והוא בטור ושו"ע [חור"מ] רס"ד [סעיף ז]. ואלו לא חזרה ושרתיהו היה מחויב ליתן לו שכר כראוי והנהוג לתת לאותו חולה, אבל כאשר לא היה מוכן לכך דמי לשכר הרופא או שאר דברים שדרך לתת הרבה, והרי סכנת נפש אין לו שיעור, לכן מחויבים לקיים תקיעת כף. ועיין ביו"ד סוף סימן של"ו [סעיף ג] ובהגהת שו"ע חור"מ סוף סימן רס"ד [שם].

ומפני שישרו דברי הנ"ל שהשכתי לאיש שסיפר לי המאורע, וקילס אותם, אמרתי להעלותם על ספר.

כה דברי הטרוד יאיר חיים בכרך

בתקיעת כף שלו שדי והותר הוא שכר לו שיקח בתו חנם, (ו)לכן גם אם לא ירצה ליתן לה שטר כחלק חצי זכר אין בדינו לכופו, כי נאמן אדם על שבועתו ועל נדרו כמבואר בסוף הגה ביו"ד סימן רל"ב סעיף י"ב [ובחו"מ סימן פ"ז הג"ה סעיף ל"ד, ועיין לקמן תשובה ס"ט]. ואפשר שאפילו היה בלבו להשיאה לו כאילו השיאה לאחר הראוי לו, מכל מקום הרי הם דברים שבלב שלא פירש דבריו, ואין חיוב רק לקיים כל היוצא מפיו, ואם ח"ו יערים בדבר לא יצא נקי מדין שמים, מלבד היא שתחוש לעונש כמעשה דחולדה ובור [תענית ה. וברש"י ותוספות שם].

ומ"ש שגם היא השיבה גמולו כראשון ותשרתהו בחוליו, אינו מספק לבטל התקיעת כף, דהוה ליה להתנות ולפרש שתשרתהו על מנת שימחול התקיעת כף. רק בענין זה היה תועלת בזה, אם היה המשרת מבקש עתה סך גדול שכר שירותו אחר שחזרו אב וכת מהבטחתם, אז מצי אב לטעון שיצא שכרו בשכרה. ואף כי יש לחלק ולומר שהיא בת גדולים ובזיונה מרובה לשרת למשרת מאשר משרת ישרתה, מכל מקום יש לומר גם כן בהיפך כי סכנתה מועטת היה אחר שכבר עבר עליה כוס של זעם כנודע. אבל טענת אונס מיתה אינו ענין לבטל התקיעת כף, שאף שפיקוח נפש דוחה כל התורה בר מתלת [עיין סנהדרין עד.], [דווקא] אם העבירה הוא קיום נפשו, משא"כ כאן אם התקיעת כף היה מפני פיקוח נפש הרי מצי לקיימו, ואיזה פיקוח נפש הוא להתיר לו שיעברנו. ואינו ענין למודעא ובא לאורייתא

סימן סא

ליתר עיון

חלקים, ותינוק או תינוקת לוקחת אחד מכלי זה ואחד מכלי זה ועם מי שיצא 'מזל טוב' זכה בכוס.

והנה אירע בגורל הנ"ל שיצא 'מזל טוב' בהעלאה שניה והיה פלא בעיני הרואים שעלה פתק המזל טוב מהר, ואחד מהם בדק וראה כי היו רק פתקים חלקים יוד והיה ראוי להיות י"א. ועל שנים היה כתוב מזל טוב.

בחבורה לומדים אצלי ומקשיבים לקולי סעדו יחד י"ב בעלי בתים בטוב לבם ביין בימי פורים, [ו]הטילו גורל על כוס כסף גדול מוזהב ונתן כל אחד א' ר"ט. וזה מעשה הגורל, מביאים שתי קלפיות או שני כלים, ומטילים י"ב פתקים כתוב על כל אחד שם אחד מהם לקלפי אחת, ומטילים לקלפי שניה גם כן י"ב פתקים, על אחד מהם כתוב 'מזל טוב' וי"א ישארו

Further Iyun: According to the Chavos Yair, a lottery involves a certain amount of Divine Providence, and therefore any tampering with the lottery disqualifies it completely, even if the results would seemingly not have changed.

יתר עיון: שו"ת חות יאיר סימן סא
דעת החות יאיר "שאם הגורל כהוגן ידבק בו השגחה עליונה", ולכן יש להקפיד לעשותו כהוגן, וכשלא עשו כן בטל הגורל, אפילו כשהעשייה שלא כהוגן לא ייפתה או גרעה את כח שום אחד מהמשתתפים.

השכל מכל מקום גורל הנעשה שלא כהוגן בטל, מכל שכן אם הטעות במעשה הגורל בעצמו.

כי ראינו מן התורה מן הנביאים ומן הכתובים שסמכו על הגורל באשר נעשה בלי מחשבות אדם ופעולת אנוש מצד התחכמות, אך בגורל תחלק הארץ [במדבר כו, נה], *וכן סמכו על הגורל במיתת עכן [יהושע ז יד-ית], ויונתן [שמואל א יד, מא] לולי שפדאווהו העם לא מצד הודאתו, ונאמר [משלי טז, לג] בחזק יוטל [את] הגורל ומה' כל משפטו. ואפילו באומות העולם היה מקובל זה כמו גבי יונה [יונה א, ז], והמן הרשע לפשטיה דקרא [אסתר ג, ז]. מפני שקרוב הדבר שאם הגורל כהוגן ידבק בו השגחה עליונה כמו שנאמר [שמואל א שם] הבה תמים, משא"כ אם הגורל מקולקל אין מברא לומר שמי שזכה מאת ה' היתה זאת, הן שהקלקול על ידי תחבולת אנוש או בשגגה על כל פנים הגורל מקולקל, ומצי כל חד למימר אלו נעשה הגורל כהוגן היה קיימא לי שעתי על פי מזלי או על פי תפילתי שיתן לי הצלחה בכל עסקי יותר, ממה שאמרו בש"ס דבבא מציעא דף ק"ו ע"א דמצי מחכיר למימר הוי מתקיים בי ותגזור אומר ויקם לך, וכמו שנאמר [תהלים טז, ה] אתה תומיך גורלי. ואע"פ שמתוספות שם סוף העמוד [ד"ה לניסא] יש קצת סתירה לזה דלא אמרינן כך על תפלה כללית, *מכל מקום גורל שאני דבלאו הכי נמי מסוגל להשגחה אם נעשה כהוגן.

וגדולה מזה נראה לי, אם הערים אדם והטיל ב' פתקים ששמו כתוב עליו לקלפי, וזכה אחר בפתק 'מזל טוב' וגילה זה החוטא אחר כך ובדקו ומצאו כך, מכל מקום יכולים האחרים לבטל הגורל, ואפילו הוא עצמו. — והנראה לפענ"ד כתבתי.

נאם יאיר חיים בכרך

וביקש זה שזכה בו לומר אחר שאיך שנעשו שני טעותים אלו בזדון או בשגגה או דרך היתול ושחוק אין בו שום גרעון או יפוי כח לאחד יותר מלחבריו, ואם מזלו גרם לו הוא הדין אם היה כנכון וראוי עמדה לו שעה.

ואמרתי בפשיטות שבטלה הגורל, דקיימא לן כרב דאמר בטלה המחלוקת בבא להם אח ממדינת הים בפרק בית כור [בבא בתרא] דף ק"ו ע"ב והוא בטור חר"מ ובשו"ע סימן קע"ה [סעיף ג]. וחזרו להטיל פתקים חדשים באופן הנ"ל לשני כלים וזכה מהם אחד בהעלאה ששית, ואחד מן הנשארים בקלפי לפי תומו פתח פתקים הכרוכים הנשארים, ומתוך כך ראה שחסר שם אחד מנותני מעות, שלא נזרקו לתוך הקלפי רק י"א פתקי בעלי בתים. ואמרו בני חבורה לבטל גם פייס זה, וזה שזכה טען נגדם דאין טעם לתלונתם (בקלקל) [לקלקל] הגורל, אדרבה על ידי גרעון שם אחד מהם היו קרובים לשכר. ועל דבר זה שהיה חסר ביקש הזוכה לפשר וליתן לו ארבעה ר"ט, והיה מרוצה.

ובאמת לפום ריהטא היה הדבר מעויין אצלי בלי הכרעה, אבל אחר עיון מעט זמן כמן ימא לטיגנא פסקתי שגם כן בטלה המחלוקת. שהרי חזינא גבי שני אחין שחלקו ואחר כך בא להם אח ממדינת הים [בבא בתרא שם] שאפילו היו להם ג' שדות שוות בערך ונטל אחד מהם שדה ומחצה, ואחר שבא להם אח ניסו וכתבו ג' פתקים ורשמו עליהם ג' שדות ולקח האח הנכרי פתק אחד ועלה בידו שדה שחלקו, ונתרצה אח השלישי בו, מכל מקום יכול כל אחד משני האחים לבטל גורל הראשון לגמרי, והם דברי ר"י בתוספות שם [ד"ה ושמואל] (עם כי לא ידעתי פירוש מלת 'מקמצינ' לדעת ר"י) וכן פסק בשו"ע שם. * [ו]אע"פ שאין טעם ושום סברא ומקום לערער שום אחד מהם מצד

* [ו]אע"פ שאין טעם ושום סברא ומקום לערער וכו', גורל הנעשה שלא כהוגן בטל. עיין שו"ת שערי תשובה חלק ב' סימן רכ"ט אות י"ג. ועיין שו"ת מהר"ם יפה סימן קט"ז (בית דוד וציון לנפש חיה).

* וכן סמכו על הגורל במיתת עכן ויונתן. עיין תשובת בעל יד דוד בתשובות מגד שמים סימן י"ד שדחה דברי המחבר משום שעכן הודה מעצמו, ועוד דהתם על פי הדיבור הוי (ציון לנפש חיה).

* מכל מקום גורל שאני דבלאו הכי נמי מסוגל להשגחה. עיין שו"ת גאוני קדמאי סימן ס' שאין הגורל אלא מפי שמים שנאמר על פי הגורל תחלק הארץ, והעובר על הגורל כעובר על עשרת הדברות (בית דוד).

תשובה לשאלה בענין גורלות

ליתר עיון

השלום והברכה,

הנני מאשר קבלת מכתבכם מיום א' כסלו תש"ט, בשאלתכם בדבר חילוקי דעות שנפלו בין צבור המתפללים בנדון דלהלן, כלשון שאלתכם:

"החלטנו לבטל את מכירת המצוות... משום שהדבר נראה לנו לא מתאים לכבוד המקום... ולכן סדרנו... ואילו לענין משלים ומפטיר רוצים אנו להגהיג גורל, כיון שבית-כנסת שלנו גדול ורבים המתפללים ובדרך כלל יש תמיד כמה יחידים שזקוקים לעליות אלה... וחלק מהמתפללים טוענים שאין הם סומכים על גורל שלדעתם הוא אמונה תפלה ואסורה, אבל מכירה היא ענין של חיזוק בית-כנסת, וזכות הצבור למכור מצוות לכל המרבה במחיר כפי שנהוג בכל בתי-הכנסת בעירנו. וכדי למנוע מחלוקת הננו פונים אל כב' להורות לנו אם טענתם צודקת, או...".

גורלות האסורים

בראשונה רצוני לעמוד על מלה אחת בדברי המתנגדים שצוטטו במכתבכם: "אין הם סומכים על גורל שלדעתם הוא אמונה תפלה ואסורה". לא ידעתי למה מתכונים במלה "אסורה", והלא הגורל מפורש בתורה בנביאים ובכתובים ובדברי רבותינו, ונפוץ בעולם ובעם ישראל, ואיש לא טען מעולם שהוא אסור. ואולי שכונתם למה שפסק מרן (בשו"ע יו"ד סי' קעט סעיף א'): אין שואלין בחוזים בכוכבים ולא בגורלות ע"כ. ואם כן טעו בהבנת כונת מרן, שכן כונתו ברורה כפי שביאר הדברים בבית-יוסף (שם תחלת סימן קעט בשם התוס' במס' שבת קנו: ד"ה כלדאי) עפ"י דברי רבותינו בספרי, שדרשו, מנין שאין שואלים בגורלות שנאמר תמים תהיה, וגורל וחזקה בכוכבים

[176]

חדא מילתא היא ע"כ. וזו כונת דבריו בשו"ע לאסור שאלה בחווים בכוכבים היינו איצטגנינות, וכן גורלות, והכונה לשאול על העתיד, ודבר זה אסור משום תמים תהיה עם ה' אלקיך, וכבר הארכתי בזה בספרי "עשה לך רב" חלק ראשון סימן ג"ו.

אבל להטיל גורל כמקובל בכל העולם וגם בישראל, לא זו בלבד שאין בו כל איסור אלא שאף גם זאת מצאנו שארץ-ישראל נתחלקה בגורל לבני ישראל, וכמו"כ יש בגמרא סוגיות העוסקות בחלוקת רכוש בין אחים ושותפים בגורל, והלכות רבות נאמרו בעניני גורל.

ולכן פשוט שאין שום יסוד לטענת אותם מתפללים כאילו הגורל הוא דבר אסור. אלא שיש לדון בצד טענתם שהוא "אמונה תפלה" ואין הם רוצים להסכים לדבר. שהוא בעיניהם תפל, ומעדיפים מכירת עליות מפטיר ומשלים, וכל המרבה במחיר יזכה. ועל כן נפתח דיונונו בבירור מהותו של גורל בהלכה.

מהותו של גורל

ידועים ומפורסמים דברי שו"ת גאוני קדמאי סימן ס' שכתבו בדין אחים שחולקים נחלה בגורל, שבכל מקום שיפול הגורל יטלנו ואין רשות לאדם מישראל לעבור על הגורל שאין הגורל אלא מפי שמים שנאמר על פי הגורל יחלק את הארץ. והעובר על הגורל כעובר על עשרת הדברות ע"כ. אלא שאין שום מקור נאמן שניתן לסמוך עליו שזו אכן תשובת גאונים. וסוף הדברים יוכיחו שאין להם שום מובן, כי מה ענין עובר על הגורל לעובר על עשרת הדברות. וגם הראיה שהביאו מחלוקת הארץ בגורל אינה ראייה כלל כפי שעוד נראה להלן. גם גדולי פוסקים אחרונים כתבו על הגורל, שקרוב הדבר שאם נעשה כהוגן ידבק בו השגחה עליונה. אלא שאין בדבריהם שום ראייה חותכת ומכרעת כי אכן כך הוא.

גורל עכץ

ומה שנראה לענ"ד מדברי רבותינו המוסמכים, הוא שאין הגורל ביטוי לרצון אלקי כל עיקר. וכך שנינו בברייתא (סנהדרין מג:), ת"ר אין נא אלא לשון בקשה. בשעה שאמר הקב"ה ליהושע חטא ישראל, אמר

גורל. ואשר כתוב ויאמר שאול וגו', שם היה ארון ומה' כל משפטו, והם ידעו באיזה ענין להטיל גורל, אבל עתה אין לסמוך על הגורל, שנאמר ויריתי לכם גורל פה לפני ה' אלקינו (יהושע יח ו). ואפילו בממון אין מפילים גורל אלא כשחולקים בשוה אבל אין משימים שתי חתיכות כנגד חתיכה אחת אא"כ שוים שתייהן כאחת, ולא חתיכה גדולה כנגד חתיכה קטנה אלא בשוה באומד הדעת וכו' עכ"ל.

לסוף הדברים שנוגעים הלכה למעשה נשוב לדון בהמשך, אך תחלת הדברים נראים סותרים למה שכתב בסימן תרע"ט. ולכאורה אפשר היה לחלק ששם מדובר ששאר הספינות עוברות בשלום, משא"כ בסימן תש"א. אלא שאין די בכך לישוב הסתירה, משום שבסימן תש"א חלה הטעם משום "דאסמכתא לא קניא בממון וכ"ש לדיני נפשות". וגורל שאול "דיה בארון ומה' כל משפטו". ולפי זה מה בכך שכל האניות עוברות בשלום וזו אינה יכולה לעבור, וכי משום כך אפשר להוציא אדם להורג עפ"י גורל שהוא אסמכתא, בלא ארון ולא מאת ה'. ועדיין צ"ע להבנת סתירת דבריו, אבל פשוט ביותר שאין לסמוך על גורל להרוג אדם.

שו"ר להרב "משכנות הרועים" מערכת ג' גורל, שכתב בפשיטות שאין לעשות כמעשה המלחים דיונה, לא תהא כזאת בישראל ולא תעלה על לב. והסתייע ממעשה ששנינו סיעת נשים שאמרו גוים תנו לנו אחת מהם ונטמא אותה יטמאו כולן ולא יתנו לו אחת מהן. תנו לנו אחד מכם ונהרגהו ימותו כולם ולא יתנו לו אחד מהם. ואם איתא אמאי יטמאו או ימותו כולם יפילו גורלות ונראה בשלמי הרעה וכו' והאריך בזה. והביא דברי הכנה"ג (סימן ר"ז בהגה"ט אות צו), ושוב כתב שראה להכנה"ג (סימן קע"ג אות ג') שהביא הספר הסידים, וכתב: ה' ז"ל שבקיה לחסידותיה.

אין גורל אלא הסכמה

לסיכום כל הנ"ל גראה לענ"ד שאין הגורל בזמנינו אלא הסכמה בלבד, ואין ספק שכך גם היו כל אותם פייסות שהפילו במקדש כמבואר בפרק שני של מסכת יומא, והיו הסכמים כדי להסדיר עבודת הקודש בין הכהנים לבל יבואו לידי ריב ומדון, ואפילו לידי סכנה הגיעו כמבואר שם. וכן כל המבואר בחלוקת אחים ושותפים בגורל במסכת בבא בתרא (קו:): הוא כמובן. מכת הסכמה ואין בגורל זה שום השגחה אלקית.

Dissolution

PART 1

By Rav Yitzchak Grossman - Dayan at the Bais Havaad

A TRANSCRIPTION OF THE YORUCHA CURRICULUM WEEKLY SHIUR VIDEO

HOW DOES A PARTNERSHIP END?

This segment will discuss how and when a partnership can be terminated.

Obviously, if all of the partners agree that they want to dissolve the partnership, they may do so at any time. But what if some of the partners want to terminate the partnerships, while others want to keep it going? Can those who want to end the partnership force its termination or can those who want it to continue compel the others to stay?

The Shulchan Aruch rules that it depends on the terms of the partnership. If the partnership has no specific end date, any partner can leave whenever he wants and the others cannot compel him to stay. If, however, the terms of the partnership state that it will last until a certain time, none of the partners may back out before that time unless the others agree to allow him to.

The Aruch Hashulchan goes further and says that the end date does not have to be explicitly stated in the partnership agreement; rather, it is sufficient if it is implicit. For example, if two men partner up to sell certain merchandise, it is implicitly understood that they will remain as partners until the merchandise is sold. Furthermore, he says that if two people enter into a partnership in opening a store, it is implicitly understood that the store will remain open for at least a year. In such cases, he says that even though this end date is not explicitly stated, no partner may leave the partnership before the implicit end date arrives.

WHY IS A PARTNER WORSE THAN A WORKER?

The halacha is that po'el (hired worker) may renege on his commitment at any time. Even if he agrees to work for a full day, he may leave the job in the middle of the day. This is because Hashem told the Jewish people that we are only slaves to Him, and not to any man. If the po'el would not be allowed to quit in the middle of the day, he would be akin to a slave of his employer; therefore, he must be allowed to leave whenever he wants.

Many Poskim have asked why a partner is worse than a worker in this regard. If a partner is not allowed to renege on his commitment to the partnership, it would seem that this would deem him comparable to a slave. If so, how can we force him to stay in the partnership and not permit him

to back out?

The Machaneh Efraim answers that a partner can, in fact, back out of a partnership whenever he wants. He explains that when it says in halacha that a partner cannot back out, what it actually means is that he cannot withdraw his assets from the partnership; however, he may stop working for the partnership whenever he desires.

Other Poskim, however, assume that every partner must continue working for the partnership for the duration of the term – which brings us back to the question of why they are different than hired workers.

Some Poskim answer that because the partners' assets are locked in, they too are locked in and are obligated to continue working.

Other Poskim answer that a partner is fundamentally different than a hired worker. The relationship between a worker and an employer goes in one direction – the worker works for the employer; therefore, if he were forced to work, he would be comparable to a slave. In the case of a partnership, however, both partners work for each other, with neither one being the boss of the other. Because the relationship is mutual, they do not resemble slaves and, therefore, do not have the right to leave whenever they want. According to this reason, a case of a partnership between a “silent partner” and a “working partner” would have a different halacha. In such a partnership, only one partner works, while the other merely invests money. Since only one man is working, the relationship is not mutual and the working partner would look like a slave if he were forced to continue working. Thus, according to this opinion, a partner would be allowed to back out at any time in such a partnership.

IF ONE PARTNER CAUSES DAMAGE:

The Poskim state further that even if one partner is negligent or deliberately does something to cause damage to the partnership, that is not sufficient grounds to permit the other partner to terminate the agreement. Although the partner who caused the damage may be liable to pay for the harm he caused, the other partner still cannot compel him to dissolve the partnership.

Rav Shlomo Kluger notes that this is only true if nothing was stipulated in the agreement about such things. If it is clearly

stipulated in the terms of their agreement that if any partner engages in misconduct the partnership can be terminated, the terms can obviously be enacted and the partnership can be dissolved.

IF ONE PARTNER DIES:

The halacha is that if either one of two partners dies during the term of the partnership, the other partner has the right to walk away from the partnership. The Sema explains that the partner has the right to tell the heirs of the deceased partner that he only agreed to be a partner with their father and not with them. Since he never committed to partner with them, he has the right to terminate the partnership. Likewise, the heirs can say this to the other partner. Although their father committed to partner with him, they never did; therefore, they have the right to dissolve the partnership if they so desire.

What if there are three or four partners in a business and one of them dies. Do the surviving partners have the right to terminate the partnership?

As we said, the heirs never committed to being part of this partnership, so they can leave it whenever they want. So too, the surviving partners never committed to being partners with the heirs, so they may terminate them from the partnership if they so desire.

Whether or not the two or three surviving partners can terminate the entire partnership at this point or not is the subject of a machlokes Acharonim. The Maharshdam says that their partnership is still intact and remains in force for the duration of the agreement, while the Radvaz and others say that once one of the partners dies, the entire partnership unravels and they all have the right to leave at this point as they can claim that they never agreed to be part of a partnership without the deceased partner.

Of course, if the original terms stipulated what should be done if one partner dies, those terms must be followed. Furthermore, if the partners' assets are signed over to the partnership, none of them can withdraw their assets and even the heirs cannot take out their father's assets because they are already signed over as part of the partnership.

HOW ARE ASSETS DIVIDED?

When a partnership is dissolved, how are the assets divided up?

If the partners are able to work out a deal that they all agree to, they can certainly do that. But if they can't, there are several possible procedures that they can use according to halacha.

The simplest procedure is to simply divide the assets that are divisible. Cash can obviously be divided evenly. Also, if the partners own a 10-acre field, they can simply divide it, with each one getting 5 acres. This can always be done

as long as the portions are large enough after the division to be considered the same entity as they were before; for example, when one field is divided into two fields, the two portions need to be large enough to be considered "a field". The minimum size of a field according to halacha is 4 amos by 4 amos – so as long as the original field was at least 8 amos by 8 amos, it can be divided evenly. If it is smaller than that, dividing it up is not an option.

A house could also be divided if it can be split into two portions, with each portion being of the minimum size that can still be categorized as "a house". The Rema stipulates that it would need all the qualities of a standard house. If, for example, the house only has one bathroom, and if it would be divided only one partner would end up with a bathroom, the other portion cannot be considered "a house", as a normal house is equipped with a bathroom.

Furthermore, he says that dividing an asset is only an option if the division will not significantly depreciate the value of the asset. If the depreciation caused by the division is more than one-fifth of the value, it cannot be divided. For example, if a house is worth \$500,000 as a whole, but if it is divided each half will only be worth \$150,000, this division is not acceptable because of the steep loss in value it will create for the asset.

If the assets cannot be divided evenly, there is a second procedure that can be used in which one partner comes up with a price and offers the other partner to choose between being bought out at that price or buying out his partner's half for that price. For example, if the partnership owns a vehicle that is worth \$15,000, one partner can offer to either buy out the other half for \$7,500 or have his half bought out for that price.

The Poskim say that the offer must be equal to or higher than the market value and cannot be a lowball offer. In the case of the vehicle worth \$15,000, one partner is not allowed to tell the other partner to either buy him out for \$1,000 or allow him to buy half for \$1,000. If this would be allowed, someone would be able to take advantage of his partner if he knew that he had no cash on hand. He could ask for \$1,000 for his half, knowing that his partner does not have that much cash and is forced to accept this lowball offer for his own share; therefore, the offer must be a fair market value or higher.

USING A GORAL:

Often, an asset can be divided into two parcels of equal value, although the portions are not exactly the same. For example, a large property in one area may be worth the same amount as a smaller property in a preferable area. In such a case, how do we decide which partner gets which portion (if they can't work it out amongst themselves)?

The answer is that we make a goral (lottery).

What if, in such a case, one partner offers to buy out the

Dissolution

PART 1 CONTINUED

By Rav Yitzchak Grossman - Dayan at the Bais Havaad

A TRANSCRIPTION OF THE YORUCHA CURRICULUM WEEKLY SHIUR VIDEO

other's portion for a fair market value. Can we dispense with the goral and compel the other partner to either accept the offer or pay that amount for the other half?

This is a machlokes between the Poskim. Some say that the offer is valid and the other partner must either accept to sell his half or buy the other half, while others say that since in this case the halacha is that a goral is to be used, it cannot be dispensed with in deference to the offer.

There is also a machlokes between the Poskim in a case where two pieces of land are objectively of equal value but one happens to be much more advantageous for one partner. An example of this would be if one partner happens to own a field that borders on one piece of property, so he very much wants that property, while it makes no real difference to the other partner if he gets this property or another one. If the indifferent partner wanted to be nice, he would simply allow the other partner to take this portion and he would take the other one; however, if he wants to take advantage of the situation and demand that either a goral take place or the other partner pay him off to allow him to have his preferred portion, is he allowed to do so?

The Rambam says that a partner who does this is merely trying to extort money from the other partner and he does not have a right to do so. The Rosh disagrees and says that since making a goral is the standard halacha in such cases of division, the partner can insist on one, even though he is not being very nice if he does so.

HOW DOES A GORAL WORK?

There is a machlokes amongst the Acharonim regarding how a goral works. The Chavas Yair says that it is a way of ascertaining the will of Hashem. This idea is found in Tanach,

where numerous lotteries were held to determine Hashem's desire. The gorals that we make have the same objective. For this reason, he rules in several cases where procedural errors were made in a goral that the results are not valid, as we can only say that a goral ascertains the will of Hashem if it is performed correctly.

Other Acharonim disagree and say that the gorals we make today are not comparable to those found in Tanach. Today, a goral is just a procedure we use to resolve a deadlock and is not meant to determine Hashem's will.

The Erech Shai says that a goral can only be used to divide two portions that are equal in value. If the two assets are fundamentally unequal a goral cannot be used to divide them. Sefer Kinyan Torah V'Halacha says that an example of this would be if a partnership owned a priceless Sefer Torah that had been written by Ezra Hasofer. Since no other portion can be equal to such a priceless item, its ownership cannot be decided with a goral. Other Acharonim disagree and say that a goral can be used even for assets of this kind.

The custom of making gorals goes back hundreds of years and was used centuries ago to determine who has the right to daven for the amud when more than one chiyuv is present. Some have posited that this ancient custom is proof that a goral can be made to divide items that are fundamentally unequal, as, in this case, one person is getting the amud and the other is getting nothing. The Erech Shai rejects this proof and says that a goral is used in this case not as a means of dividing anything but rather as the only fair solution to an impasse; therefore, it cannot be used as proof to cases where assets are actually being divided.

To watch the video or listen to the shiur given by the Dayan, visit: www.baishavaad.org/yorucha-topics

Or signup to receive them via whatsapp: [📞 732.232.1412](https://www.whatsapp.com/channel/00299770000000000000)

על פי התורה אשר יורוך

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

MISSION *To facilitate and provide a framework for the frum businessman to gain the in-depth halachic knowledge he needs for contemporary business dealings.*

VISION *Through increased knowledge and guidance, Yorucha will elevate the frum public's adherence to halacha as it pertains to choshen mishpat and standard business practices.*

What

This ambitious project will harness the collective expertise of a team comprised of advanced talmidei chachamim, experienced, seasoned Dayanim, that are well versed in corporate practice and common business norms. Collaborating with a talented group of editors and writers, they have created a syllabus and curriculum of study, with accompanying shiurim and personal guidance.

How

The core curriculum is segmented in modules, and can be learned as an individual self paced; or, participants can join chaburots coordinated by the Bais HaVaad for those that desire group study. Page by page, step by step, the learning will be facilitated with a daily audio "Blatt shiur" guiding the participant through the sources as well as a weekly video shiur presented on each topic by Dayanim that will share fundamental and practical applications of the sugya covered.

Daily practical Q&A applications of the subject matter will be offered alongside through the Business Halacha Daily series.

Why

As participants amass a broad and deep knowledge on an academic level directly from the source – coupled with real life scenarios presented by experienced Dayanim – they will acquire the clarity to determine not only what is a **שאלה**, but, more important - why.

Only through **עמלות בתורה** – understanding the fundamentals of the subject – can one truly appreciate and internalize what defines right and wrong.

Similar to a sofer who, with his intensive knowledge of hilchos safrus, is confident and secure in the propriety of his profession; so, too, businessmen will gain the peace of mind knowing with conviction that they ply their trade *be'emunah uveyosher*.

Summer Break 5781 (Special Edition)

- Tzedaka and Maaser - 8

Tishrei 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Pruzbul and other Shemitah Topics

Winter 5782 - 1st Semester

- Loans and Guarantees - 2
- Collections and Bankruptcy- 2
- Ribbis Fundamentals - 3
- Heter Iska - 1
- Ribbis by way of Commerce -4

Winter 5782 - 2nd Semester

- Gerama, Garmi, Professional Advice & Malpractice- 4
- Brokerage - 2
- Lashon Harah in Business - 2
- Yichud and Gender Related Practices in the Marketplace -4

Nissan 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Avoda Zara & Commerce - 4

Summer 5782 - When Things Don't Go As Expected:

- Bais Din - 4
- Peshara and Lifnim Mishuras Hadin - 2
- Arka'os - 2
- Partnership Dissolution - 1
- Employment Termination - 3
- Shabbos & Commerce - 4

PART IV

Industry-Specific & In-Depth Supplemental Tracks

Choshen Mishpat Supplemental Track

- Shomrim and Fiduciaries - 4
- Shluchim and Agents - 4
  - Harsha'a and Power of Attorney
- Mazik, - 4
  - Adam Hamazik
  - Gerama and Garmi
  - Nizkei Bor
  - Mammon Hamazik
- Nizkei Shcheinim - 4
- Hashavas Aveida - 8
- Yerusha - 4
  - Wills and Trusts
  - Trustees and Executors
- Matana -4
  - al mnas lhachzir
  - Aino Mesuyam
  - Matana Temirta
  - Acharecha
- Arvus - 4
- Moda'ah and Lo Sachmod - 4
- Choshen Mishpat Concepts - 8
  - Shibuda D'Reb Nosson
  - Maamid Shloshton
  - Hefker
  - Nehne and Yored
  - Kofin al Midas Sedom

Real Estate Track:

- General Real Estate
- Bar Metzra
- Acquisitions and Ani Hamehapech
- Lo Sachmod
- Brokerage
- Landlord/Tenant
- Zoning Laws
- Rent Control and Evictions
- Fix and Flip
- Administrations and Boards

HealthCare Track:

- Shabbos and Yom Tov
- The Kosher Kitchen and Lifnei Iver
- Foodservice Arrangements
- Partnerships and Ownership Structure
- Ancillary Businesses
- Finance and Ribbis
- Nursing and Housekeeping
- The Halachic Home; Eruv, Mezuzah, Tevilas Keilim, and Medication
- Compliance and Fiduciary
- Hiring and Poaching

- Avodah Zara and Chukas Hagoyim Issues
- End of Life and Other Medical Matters

Finance and Ribbis Track:

- Introduction: Understanding Ribbis
- Ribbis of Non Jews and Mumar
- Foreign Currencies & Commodities: Se'ah Bese'ah Applications
- Corporate Lending & Borrowing
- Credit Unions - Ownership in Ribbis Entities
- Credit Unions: Paying Ribbis by Court Order
- Pesika: Deposits & Price Guarantees
- Tarsha- Paying for Credit & Early Bird Specials
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Non Jew's Loan
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Ribbis Loan
- Differentiating Between Expenses & Interest: Defining the Two
- Ribbis in Partnerships
- Ribbis in Contracts - Capital Calls and Late Fees
- Deal Syndication & the Real Estate Process From Negotiation to Closing
- Ribbis as a Knas: Fines & Penalties
- Purchasing Tax Liens and Mortgage Bundles
- Using a Purchased Item When the Sale was Reversed
- Selling Conditional on Reversing the Sale
- Ribbis Responsibilities of Lawyers, Brokers, and Witnesses
- Review of Ribbis Fundamentals
- Hard Money Loans & Heter Iska - Kulo Pikadon; Chatzi Milve
- Heter Iska- The Approach of Reb Moshe Feinstein
- Heter Iska Klali and Loans Specified to be Al Pi Heter Iska
- Ribbis Mukdemes - Ribbis MeUcheres
- Ribbis Devarim
- Defining Ribbis: Gifts, Favours and Charitable Donations

Core Curriculum

(subject to change)

PART I Business Halacha Fundamentals

Elul 5780

- Dina D'malchusa Dina- 2*
  - › Obligation to Adhere to Civil Law
  - › How Civil Law Impacts Agreements Between Two Parties
- Common Business Practice & Minhag Mevatel Halacha - 2
  - › What Constitutes a Minhag
  - › How Minhag Impacts Employment, Tenancy, Partnerships and Real Estate Deals etc.

Tishrei 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Business and Employment on Chol Hamoed

PART II Setting Up A Kosher Business

Winter 5781

- Introduction to Choshen Mishpat & Business Halacha -1

- Gezel - 3
- Gezel Akum, Ta'os and Mate' Akum -2
- Geneivas Da'as - 1
- Acceptable Marketing - 1
- Halachic Considerations of Corporate Gifting - 1
- Halachos of Employment -4
  - › Backing Out
  - › Where Backing Out Causes a Loss
  - › Working Pro Bono and Hiring Jewish
  - › Obligations of Employer and Employee
- Halachic Deals and Documents - 4
  - › Understanding Asmachta
  - › Agreements and Kinyan Devarim
  - › The Halachic "Agreement Validation" Clause
  - › Non-Competes and Non-Circumvent Agreements
- Partnerships & Corporations - 4
  - › Structuring
  - › Legal Entities and Trusts
  - › Management
  - › Divisions of Profits and Losses

Nissan 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Corporate Chametz - The Issues and the Solutions
- Isurei Hana'ah

PART III Maintaining A Kosher Business

Summer 5781 - Commitments & Kinyanim

- Hasagas Gevul & Competition - 4
  - › Ani Hamehapech
  - › Ma'arufiya
- Kinyanim Expounded - 4
  - › Mechusar Amana
  - › Mi Shepara
  - › Situmta and Kinyanim of the Marketplace
- Ona'ah - 2
- Mekach Ta'os- 3

WEEKLY DEDICATIONS & SAREI ELEF

Mr. & Mrs. Michael Abramson - Los Angeles, CA

Mr. & Mrs. David Yitzchaki - W. Hempstead, NY

R' & Mrs. Shimshon Bienstock - Los Angeles, CA

R' & Mrs. Chaim Gross - Lakewood, NJ

R' & Mrs. Ephraim Ostreicher - Far Rockaway, NY

R' & Mrs. Dovid Bloom - Far Rockaway, NY

R' & Mrs. Saadia Zakarin - Monsey, NY

R' & Mrs. Yaakov Klein - St. Louis, MO

לזכות זיווג הגון בקרוב
אסתר שיינדל בת שולמית | ברכה אסתר בת דינה

R' & Mrs. Yudi Hertzberg - Monsey, NY

R' & Mrs. Ari Schwartz - Monsey, NY

R' & Mrs. Tzvi Rieder - Monsey, NY

R' & Mrs. Avrohom Kohn - Jackson, NJ

Mr. & Mrs. Tzvi Meltzer - Kew Gardens, NY

R' & Mrs. Ahron Wolfson - Monsey, NY

Rav & Mrs. Yechiel Becher - Monsey, NY

R' & Mrs. Refoel Rockowsky - Monsey, NY

R' & Mrs. Shumy Reichman, Brooklyn, NY

R' & Mrs. Yossi Wexler - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Yossi Bauman - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Avi Steinberg - Lido Beach, NY

R' & Mrs. Michael Reiser - Brooklyn, NY

Mr. & Mrs. Steve Milstein - Lido Beach, NY

Mr. & Mrs. Alex Berkovitch - Lido Beach, NY

SPONSOR YORUCHA

*& help disseminate this relevant
and engaging platform **for free***

TO THOUSANDS WORLDWIDE!

- Become a Yorucha Founder \$25,000
- Dedicate a Month of Yorucha \$18,000
- Dedicate a Ma'areh Mekomos Booklet \$12,000
- Yorucha Corporate Sponsorship \$10,000
- Ma'areh Mekomos Booklet Distribution \$5,000
- Single Topic Corporate Sponsorship \$2,500
- Sponsor a Week of Yorucha \$1,800
- Sarei Elef \$1,000

Donations can be made payable and sent to:
Bais HaVaad Halacha Center 105 River Ave. Suite 301 Lakewood NJ 08701
501c3 Tax EIN# 26-3711474

CURRENT YORUCHA CHABUROS

ATLANTA

Yeshiva Ohr Yisroel
Rabbi Chaim Friedman

BAL HARBOUR, FL

R' Yakov Tzvi Blejer
Rabbi Zelig Privalsky

BALTIMORE

Khal Ahavas Yisroel Tzemach
Tzedek
Rabbi Dovid Heber
Rabbi Mordechai Shuchatowitz
Rabbi Shaul Elchonon Sofer

Baltimore Community Kollel
Rabbi Ahron Muller

BELLE HARBOR, NY

Congregation Bais Yehuda
R' Dovid Semel

BOSTON

Congregation Chai Odom
Rav Dovid Moskovitz

BROOKLYN

Bais Aharon (Felder's)
Rabbi Heshy Wolf

Beis Hamedrash Of Flatbush
Rabbi Tzvi Yaakov Zolty
Rabbi Moshe Arieff

Flatbush Park Jewish Center
Rabbi Eli Moskovitz
Rabbi Yisroel Perelson

Magen Avraham
Rabbi Duvi Bensoussan
Rabbi Eliezer Elbaz

Yad Yosef Torah Center
Rabbi Eddie Kassin

CATSKILL REGION

Tamarack Hills - Ellenville
Rav Dovid Grossman

CHICAGO

Agudas Yisroel of
West Rogers Park
Rabbi Moshe Scheinberg

Bais Medrash Mikor Hachaim
Rabbi Mordechai Raizman

Shaarei Tzedek Mishkan Yair Rabbi
Reuven Gross
Rabbi Yishai Broner

CINCINNATI

Cincinnati Community Kollel
Rav Meir Minster

CLEVELAND

Beis Doniel
Rabbi Dovid Aron Gross

DALLAS

Congregation Toras Chaim
Rabbi Yaakov Rich

DETROIT

Lakewood Kollel
Rabbi Boruch Miller
R' Eli Blumenkehl

FAIRLAWN

Rabbi David Pardo

FAR ROCKAWAY

Khal Zichron Moshe Dov
Rabbi Ahron Stein

Sulitzer Bais Medrash
Rabbi Avrohom Hartman

GATESHEAD, UK

Rabbi Dov Oppenheimer

GIBRALTAR

Massias Hall
Rabbi Rafi Bitan

JACKSON

Khal East Veterans
Rabbi Baruch Issac

HOUSTON

Meyerland Minyan
Rabbi Menachem Bressler
Rabbi Shea Lazenga

LAKWOOD

Bais HaVaad
Rav Dovid Grossman

Bais Medrash Ohev Yisroel
Dayan Shmuel Honigwachs
Reb Shaya Ellinson

Bais Medrash of Chestnut
Rabbi Yosef Greenfeld

Bernath and Rosenberg
Rav Baruch Fried
R' Yossi Schuck

Bitbean
Rabbi Aryeh Caplan
R' Ephraim Arnstein

Clearstream Chabura
Rabbi Yosef Fund
R' Yitzzy Rosenbaum

Kehal Nachlas Yaakov
Rabbi Mayer Boruch Turin

Kehilas Heartstone
Rabbi Zecharia Wiesenfeld
Rabbi Avrohom Ellman

Madison Executive Offices
Rabbi Doniel Dombroff

Minyan Avreichim Sefaradi
Rav Ariel Ovadia

The Shul at The Woods
Rabbi Chaim Yehoshua Schorr

Yeshiva Heichal Hatalmud
Rabbi Mordechai Horowitz
Rabbi Zvi Basch

LAWRENCE

Greater Five Towns
Chaburah (In Formation)

Yeshiva Gedolah Ateres Yaakov
Rabbi Yisroel Gold

LOS ANGELES

Bait Aaron Torah
Outreach Center
Rabbi Moshe Nourollah
R' Avraham Hirshberg

Kollel of LA
Rabbi Zalmen Frager

LIDO BEACH

Lido Beach Synagogue
Reb Yakov Lowinger

MARGATE

Young Isreal of Margate NJ
Rabbi Yankey Orimland

MINNEAPOLIS

Minneapolis Kollel
Rabbi Maeier Kutoff
Rabbi Binyomin Stoll

Yeshiva of Minneapolis
Rabbi Binyomin Stoll

MONSEY

Brisker Kollel
Rabbi Michoel Illes

Congregation Torah Utfila
Rabbi Moshe Langer

Haverstraw Community Chabura
Rabbi Tzvi Rubin

Khal Chaye Avraham
Rav Yechezkel Spitzer
Rabbi Eli Moskovitz

Monsey Night Kollel
Rabbi Yisroel Sapirstein
Reb Shimon Marlin

Zichron Yakov
Rabbi Yehuda Russack
R' Simcha Levi

NEW HAVEN

Kollel of New Haven
Rabbi Menachem Prescott

PHILADELPHIA

Philadelphia Community Kollel
Rabbi Yosef Prupas
Rabbi Yaakov Baum

QUEENS

Congregation Ohr
Bechor Halevi
Rabbi Chaim Schwartz

House of Torah
Rabbi Yosef Mosheyev
Rabbi Abo Zavulunov

RIVERDALE

Riverdale Kollel
Rabbi Michoel Ghermezian

SAN FRANCISCO

San Francisco Chabura
Rabbi Dan Tobali

SOUTH BEND

Midwest Torah Center
Rabbi Doron Lazarus
R' Simon Springer

ST. LOUIS

St. Louis Chabura
Rabbi Eliyahu Chaim Goldstone
Reb Yaakov Klein

STATEN ISLAND

Kehilas Niles
Rabbi Dovid Waldman

TORONTO

Kollel Ohel Yom Tov
Rabbi Chesky Weiss

THORNHILL

Ateres Mordechai
Thornhill Kollel
Rabbi Yosef Rothbart

Kollel Ohr Yosef
Rabbi Eli Kohananoo

WATERBURY

Yeshiva Ateres Shmuel
Rabbi Bernstein

WEST HEMPSTEAD

Beis Medrash of
West Hempstead
Rabbi Dov Greer

Young Israel of W. Hempstead
Reb David Felt
Reb Aaron Gershonowitz

WOODMERE

Aish Kodesh
Rabbi Yoni Levin

Kehillas Bnai Hayeshivos
Rabbi Shmuel Witkin

TO CREATE OR JOIN CHABURA CONTACT US

732.232.1412

888.485.VAAD(8223) #302

✉ yorucha@baishavaad.org

👉 baishavaad.org/yorucha

JOIN THE YORUCHA INITIATIVE!

 888.485.VAAD(8223) #303

 yorucha@baishavaad.org

 baishavaad.org/yorucha

3 WAYS TO JOIN:

AS AN INDIVIDUAL

Join the national Yorucha chabura together!

Tap into the physical or digital resources via hard copies, web, email and/or whatsapp.

Connect with Bais HaVaad Dayanim and Poskim for any questions you may have, as well as arranging study sessions with a Dayan, setting up a chavrusa, and more.

AS A COMMUNITY

Set up or join a community or shul chabura

Reach out to organize a choshen mishpat chabura in your own shul.

AS A BUSINESS

Set up a Board Room Bais Medrash in your business

Mincha Learning In just 5 minutes a day, before or after Mincha, you can learn short, practical and insightful Business Halachos.

Weekly Lunch & Learn Join a deeper dive into the background of the halachos by understanding the sugya behind the halachos as well.

CURRENT
CHABUROS

Baltimore • Belle Harbor • Boston • Brooklyn • Catskills • Chicago • Cincinnati • Cleveland • Dallas • Detroit • Fairlawn • Far Rockaway
Gateshead, UK • Gibraltar • Houston • Jackson • Lakewood • Lawrence • Los Angeles • Lido Beach • Margate • Minneapolis • Monsey
Passaic • Philadelphia • Queens • Riverdale • St. Louis • Staten Island • Toronto • Waterbury • W. Hempstead • Woodmere